

Załącznik nr 1
do Uchwały 11/IX/2023 Zarządu LGD „WARMIŃSKI ZAKĄTEK”
z dnia 9 sierpnia 2023 w sprawie: zmian w Lokalnej Strategii Rozwoju
Lokalnej Grupy Działania „Warmiński Zakątek” na lata 2023 - 2027

LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA „WARMIŃSKI ZAKĄTEK”

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU NA LATA 2023 - 2027

Plan
Strategiczny dla
Wspólnej
Polityki
Rolnej
na lata 2023-2027

**Dofinansowane przez
Unię Europejską**

Spis treści

Rozdział I. Charakterystyka partnerstwa lokalnego	3
Rozdział II. Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR ...	7
Rozdział III. Partycypacyjny charakter LSR	11
Rozdział IV. Analiza potrzeb i potencjału LSR	14
Rozdział V. Spójność, komplementarność i synergia	37
Rozdział VI. Cele i wskaźniki	41
Rozdział VII. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru	55
Rozdział VIII. Plan działania	59
Rozdział IX. Plan finansowy LSR	59
Rozdział X. Monitoring i ewaluacja	60
Załączniki:	
1. Cele i przedsięwzięcia	65
2. Plan działania	67
3. Budżet LSR	69
4. Plan wykorzystania budżetu LSR	70

Rozdział I Charakterystyka partnerstwa lokalnego

1. Nazwa LGD i forma prawna.

Lokalna Grupa Działania "Warmiński Zakątek"

Forma prawna: Stowarzyszenie

Nr KRS: 0000260433

2. Opis procesu tworzenia partnerstwa

LGD „Warmiński Zakątek” powstała w maju 2006 r jako stowarzyszenie rejestrowe z liczbą członków założycieli 32, data rejestracji stowarzyszenia w KRS: 12.08.2006 r. W skład organizacji weszli przedstawiciele 3 sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego z gmin Dobre Miasto, Dywity, Jeziorany, Lubomino. Celem działalności stowarzyszenia jest działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Katalog celów szczegółowych działalności LGD jest bardzo szeroki aby w jak najlepszym stopniu zabezpieczyć potrzeby mieszkańców.

Proces rozszerzenia składu LGD:

- uchwała nr 6/2009 Walnego Zebrania Członków z dnia 8.01.2009 roku - rozszerzenie obszaru o Gminy: Górowo Iławeckie Gmina, Kwity, Orneta,
- uchwała nr 4/2010 Walnego Zebrania Członków z dnia 24.05.2010 roku - rozszerzenie obszaru działania o obszar Gminy miejskiej Górowo Iławeckie,
- uchwała nr 10/2020 Walnego Zebrania Członków z dnia 5.10.2010 roku - rozszerzenie obszaru działania o obszar Gmin Bartoszyce i Bisztynek,
- Uchwała nr 8/2015 Walnego Zebrania Członków z dnia 18.06.2015 roku - rozszerzenie obszaru działania o obszar Gminy miejskiej Lidzbark Warmiński.

Lokalna Grupa Działania "Warmiński Zakątek" od 2006 roku realizuje założenia strategiczne, finansowane z okresów programowania unijnego 2004 - 2006, 2007 – 2013, 2014 - 2020 i planuje kontynuować swoją politykę w okresie 2021 - 2027. Dotychczasowe strategiczne działania LGD mające znaczenie dla procesu wdrażania planowanej strategii:

1) wspieranie rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LGD:

- dotacje na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem wspierania rozwoju przedsiębiorczości wśród grup defaworyzowanych, w tym spółdzielni socjalnych,
- inkubowanie przedsiębiorczości poprzez funkcjonującą w ramach Inkubatora Przedsiębiorczości działalność szkoleniową, doradczą, inkubowanie innowacji, wsparcie przedsiębiorców w pozyskiwaniu środków zewnętrznych,
- aktywizację zawodową mieszkańców obszaru LGD w formie budowania postaw przedsiębiorczych, szkolenia zawodowe, organizowanie staży zawodowych,
- wsparcie rodziców i opiekunów dzieci do lat 3 w powrocie i funkcjonowaniu na rynku pracy – prowadzimy klub dziecięcy EKO MALUCH (działalność odpłatna),
- promowanie lokalnej żywności i przetwórstwa w formule kawiarni WARMIA CAFFE (działalność odpłatna),
- pośrednictwo pracy (posiadamy status agencji zatrudnienia), szkolenia komercyjne (posiadamy status instytucji szkoleniowej i certyfikat jakości SUS 2.0),
- wdrażanie instrumentów zwrotnych (punkt kontaktowy funduszu pożyczkowego),

2) wspieranie rozwoju aktywności społecznej na obszarze LGD:

- dotacje i małe granty na rozwój inicjatyw społecznych i działania na rzecz dobra wspólnego z preferencjami wspierania osób starszych, migrantów, aktywizowania osób młodych,
  - wsparcie doradcze, szkoleniowe, animacyjne dla organizacji pozarządowych, grup nieformalnych, lokalnych liderów, w tym organizacja Forum Sołtysów, spotkania KGW,
  - wspieranie ekonomii społecznej: wsie tematyczne, spółdzielnie socjalne, działalność odpłatna organizacji pozarządowych,
  - budowanie partnerstw publiczno - społecznych i angażowanie mieszkańców w sprawy publiczne,
  - budowanie pozytywnych relacji i partnerstw społeczno - publiczno - przedsiębiorczych,
  - prowadzenie bazy organizacji pozarządowych, animowanie współpracy w tym współpracy międzynarodowej,
- 3) wspieranie rozwoju infrastruktury społecznej, publicznej, zachowanie dziedzictwa kulturowego na obszarze LSR, w celu podnoszenia jakości życia mieszkańców - programy dotacyjne, działania własne.
- 4) wspieranie rozwoju turystyki, zachowanie, ochrona i upowszechnianie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Warmii
- kreowanie i wzmacnianie powiązań sieciowych w tworzeniu markowych produktów turystycznych, promocja turystyczna obszarów wiejskich,
  - innowacje w turystyce wiejskiej: wioski tematyczne, integrowanie zasobów, w tym poprzez działalność kawiarni WARMIA CAFFE,
  - promocja turystyczna obszaru LGD, w tym realizacja zintegrowanego programu promocyjnego w ramach RPO, udział w targach krajowych i międzynarodowych,
- 5) współpraca międzynarodowa – zrealizowanych 17 projektów współpracy międzynarodowej (w tym 7 z Partnerami z Ukrainy).

LGD "Warmiński Zakątek" zrealizowała w latach 2007 - 2022 56 projektów o zakresach zbieżnych z Lokalną Strategią Rozwoju z łącznym poziomem dofinansowania 27 milionów złotych.

LGD stanowi Partnerstwo wzajemnie powiązanych instytucji, podmiotów, osób, uzupełniających potencjały i zasoby. Jednorodny obszar działalności, zbudowane wzajemne relacje i zaufanie czynią Partnerstwo istotnym z punktu widzenia wdrażania LSR. Aktywność i partycypacja członków społeczności, reprezentujących wszystkie zdiagnozowane grupy interesariuszy stanowiły również podstawę przygotowania LSR i będą priorytetowe we wzmacnianiu trafności, adekwatności, odpowiedzialności i efektywności wdrażania LSR i oczekiwanych wyników. Utrzymanie aktywności mieszkańców realizowane będzie przez zróżnicowane formy komunikowania (formalne i nieformalne).

3. Ogólny opis struktury LGD

Siedemnastoletni proces budowania partnerstwa, obejmujący rozszerzanie obszaru działania i włączanie nowych grup interesów, środowisk społecznych i grup zawodowych charakteryzuje się dużą dynamiką rozwojową i aktywnością lokalnych liderów, organizacji i instytucji w określaniu kierunków działalności LGD. Lokalna Strategia Rozwoju wytycza ramy i strategiczne obszary działalności. Partnerska współpraca przedstawicieli trzech sektorów (na poziomie każdej gminy) pozwala na precyzyjne diagnozowanie potrzeb lokalnych społeczności i realizację działań służących ich zaspokajaniu – w ramach środków dostępnych z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich i innych funduszy unijnych, zagranicznych, krajowych, wspierających rozwój lokalnych społeczności.

Na dzień zatwierdzenia LSR (29.05.2023), Lokalna Grupa Działania zrzeszała 129 członków zwyczajnych, w tym:

- 12 jednostek samorządu terytorialnego, 1 Nadleśnictwo (podmiot publiczny),
- 13 podmiotów gospodarczych,
- 15 organizacje pozarządowe,
- 88 mieszkańców będących osobami fizycznymi.

Tabela nr 1 REPREZENTATYWNOSĆ CZŁONKÓW LGD NA POZIOMIE POSZCZEGÓLNYCH GMIN CZŁONKOWSKICH

Gmina	Liczba członków sektora			
	Spółecznego – ngo's	gospodar czego	publicz nego	Mieszkańców
Dywity	3	2	1	6
Dobre Miasto	1	1	2	32
Jeziorany	1	1	1	6
Lidzbark Warmiński (gm. miejska)	1	1	1	3
Lidzbark Warmiński (gm. wiejska)	1	1	1	6
Lubomino	1	1	1	6
Orneta	1	1	1	8
Kiwity	1	1	1	3
Górowo Iławeckie (gm. miejska)	1	1	1	4
Górowo Iławeckie (gm. wiejska)	2	1	1	3
Bartoszyce	1	1	1	5
Bisztynek	1	1	1	6

źródło: opracowanie własne na podstawie deklaracji członkowskich, danych osobowych członków LGD

4. Ogólna informacja o składzie organu decyzyjnego

Rada Lokalnej Grupy Działania "Warmiński Zakątek" złożona jest z 12 osób, reprezentujących zróżnicowane grupy interesu, posiadających kompetencje we wdrażaniu LSR, kompetencje kluczowe zgodne z zakresami operacji planowanymi do wdrażania w ramach LSR. Dane wszystkich członków organu decyzyjnego - Rady LGD "Warmiński Zakątek" stanowią załącznik nr do wniosku o wybór LGD do realizacji LSR. Kadencja Rady trwa 2 lata, wybory są jawne, niemniej kandydaci do rady są weryfikowani pod kątem spełnienia powyższych warunków.

Reprezentowane sektory: publiczny - 5 (41,67%), gospodarczy - 1 (8,33%), społeczny - 6 (50%). Liczba kobiet wchodzących w skład organu: 5 (41,67%). Liczba osób poniżej 25 roku życia: 0(0%), liczba osób powyżej 60 roku życia: 4 (33,33%), liczba osób pełniących funkcję sołtysa - 1 (8,33%), liczba osób reprezentujących KGW / OSP: 1 (8,33%). Liczba członków Rady LGD, posiadających doświadczenie w ocenie wniosków konkursowych: 12 (100%).

Skład organu decyzyjnego nie zawiera grup interesu mających więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji. Ponadto Regulamin Pracy Rady LGD zawiera uregulowania zapewniające dokonywanie wyboru operacji bez dominacji jakiegokolwiek grupy interesu.

LGD dąży do angażowania w prace Rady osoby młode tj. do 25 roku życia i seniorów.

5. Zwięzła charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

Proces decyzyjny w LGD obejmuje procedury dla 2 poziomów:

Proces decyzyjny w funkcjonowaniu i zarządzaniu organizacją – zgodnie ze statutem wszelkie decyzje, nowe kierunki działań, sprawy ważne dla partnerstwa realizowane są na poziomie walnego zebrania członków. Przed podejmowaniem kluczowych decyzji przez zarząd, przeprowadzane są konsultacje

oraz wykorzystywane są rekomendacje i opinie specjalistów oraz ekspertów. Wszystkie decyzje związane ze wdrażaniem LSR omawiane są na walnym zebraniu członków.

Instrumenty zapewniające udział każdego członka LGD w procesach decyzyjnych:

- kolegialny sposób podejmowania decyzji – praca w zespołach – paragraf 15 punkt 7 ppkt c statutu,
- stosowanie zasady, że walne zebranie członków jest zwoływane także na wniosek co najmniej 15% członków stowarzyszenia – paragraf 17 punkt 2a statutu,
- otwartość na inicjatywy członków – paragraf 10 punkt 2 statutu.

Rozwiązania stosowane w procesie decyzyjnym na poziomie Rady LGD: zgodnie ze statutem i regulaminem funkcjonowania Rady LGD obejmują w szczególności:

- 1) procedury powoływania, rozszerzania i zmian w składzie organu decyzyjnego, w tym instrumenty zaangażowania w pracę jej członków:
- 2) procedury podejmowania decyzji, instrumenty zachowania bezstronności i demokratyczności procesu decyzyjnego,
- 3) procedury przestrzegania braku dominacji jakiegokolwiek grupy interesu na poziomie składu Rady jak i składu oceniającego poszczególne wnioski,
- 4) procedury dokonywania oceny wniosków.

6. Wskazanie dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD

Najważniejszym aktem regulującym podstawy działalności stowarzyszenia jest Statut. Pozostałe akty wewnętrzne uwzględniają statutowe zasady funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania a także szczegółowe przepisy dotyczące obsługi poszczególnych funduszy, zobowiązania wynikające z przepisów prawa polskiego. Poza wskazanymi poniżej aktami na potrzeby poszczególnych przedsięwzięć opracowywane są regulaminy tematyczne.

Tabela nr 2 WYKAZ DOKUMENTÓW WEWNĘTRZNYCH REGULUJĄCYCH ZASADY FUNKCJONOWANIA LGD

Rodzaj dokumentu	Regulowane kwestie
Statut LGD	Statut stowarzyszenia zawiera uregulowania wymagane prawem, w szczególności cele statutowe i obszary działalności, organy i ich kompetencje, , określenie organu odpowiedzialnego za wybór operacji, zasady członkostwa – zasady nabywania i utraty członkostwa w LGD i jej organach, określenie organu do którego wyłącznej kompetencji należy uchwalenie LSR (Walne Zebranie Członków) , przygotowanie i wykonanie LSR (Zarząd), opiniowanie LSR (Rada). Ponadto statut zawiera zapisy gwarantujące partycypacyjny charakter partnerstwa w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> - obowiązywania zasady kolegialnego podejmowania decyzji (wszystkie decyzje), w tym poprzez pracę w zespołach tematycznych, - stosowania różnorodnych form komunikacji, - stosowania zasady iż walne zebranie członków może być zwołane na wniosek co najmniej 15% członków, - ograniczenia decyzyjności zarządu do wyłącznie do wykonywania uchwał Walnego Zebrania Członków i realizacji przyjętych polityk, - otwartości na inicjatywy członków LGD i zasad informowania o wynikach weryfikacji inicjatyw zgłoszonych przez członków.
Regulamin funkcjonowania Rady LGD „Warmiński Zakątek”	Szczegółowe zasady zwoływania, organizacji i przebiegu posiedzeń Rady, w tym określenie organów Rady (Komisja Skrutacyjna), roli biura LGD, procedury powoływania, rozszerzania i zmian w składzie organu decyzyjnego, w tym instrumenty zaangażowania w pracę jej członków szczegółowe zasady badania grup interesu, powiązań z Wnioskodawcami i projektami, wyłączenia z oceny

	operacji, szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru wniosków, w tym procedury, wzory dokumentów, zasady protokołowania posiedzeń, określenie organów odpowiedzialnych za poprawność formalną posiedzeń i poprawność oceny (Biuro LGD, Komisja Skrutacyjna, Przewodniczący), zasady wynagradzania członków organu decyzyjnego.
Regulamin pracy Biura LGD „Warmiński Zakątek”	Zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników, szczegółowy opis stanowisk pracy wraz z zakresami zadań i wymaganiami stawianymi pracownikom na określonych stanowiskach, kompetencjami pracowników i schematem organizacyjnym, opis metod pomiaru jakości udzielanego przez pracowników LGD doradztwa
Zasady rachunkowości	szczególne zasady rachunkowości organizacji pozarządowej, regulujące sposób prowadzenia ewidencji księgowej, rozliczeń z jednostkami zewnętrznymi, w tym ZUS / US, funduszami zewnętrznymi, wyodrębniania kosztów, stanowienia pieczy nad majątkiem stowarzyszenia
Zasady ochrony danych osobowych	zasady bezpieczeństwa informacji i ochrony danych osobowych znajdujących się w posiadaniu LGD, zasady zgłaszania rejestrów danych osobowych, ich udostępniania i bezpieczeństwa

źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentów wewnętrznych

Rozdział II Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR

1. Zwięzły opis obszaru

Lokalna Strategia Rozwoju realizowana jest na obszarze 12 gmin członkowskich stowarzyszenia LGD „Warmiński Zakątek”, spójnych pod względem społecznym i funkcjonalnym obejmując 3 ściśle powiązane i sąsiadujące powiaty: olsztyńskie (3 gminy), lidzbarskie (5 gmin) i bartoszycki (4 gminy) oraz geograficznym w obszarze historycznej Warmii i zlewni rzeki Łyny.

Tabela nr 3 CHARAKTERYSTYKA OBSZARU LGD

LP	Nazwa Gminy	Powiat	Powierzchnia Gminy w km ²	Gęstość zaludnienia
1	Dywity	olsztyński	161	59
2	Dobre Miasto	olsztyński	259	82
3	Jeziorany	olsztyński	211	34
4	Lidzbark Warmiński (gm. miejska)	lidzbarski	14	23
5	Lidzbark Warmiński (gm. wiejska)	lidzbarski	372	17
6	Lubomino	lidzbarski	149	1030
7	Orneta	lidzbarski	244	22
8	Kiwity	lidzbarski	145	46
9	Górowo Iławeckie (gm. miejska)	bartoszycki	3	15
10	Górowo Iławeckie (gm. wiejska)	bartoszycki	416	1126
11	Bartoszyce	bartoszycki	428	24
12	Bisztynek	bartoszycki	203	28
RAZEM			2 605 km ²	

2. Mapa obszaru objętego LSR z zaznaczeniem granic poszczególnych gmin wykazująca spójność przestrzenną obszaru objętego LSR

3. Zwięzły opis obszaru

Obszar realizacji LSR wg stanu na 31 grudnia 2020 roku (dane Głównego Urzędu Statystycznego) zamieszkiwało 101073 mieszkańców. W kolejnym roku liczba mieszkańców spadła.

Zmiany liczby ludności w okresie realizacji lokalnej strategii rozwoju, tj. na przestrzeni lat 2016 - 2021 prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 4 LICZBA LUDNOŚCI NA OBSZARZE LGD

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Dobre Miasto	16075	15978	15908	15844	15346	15214
Dywity	11374	11533	11697	12004	12893	13203
Jeziorany	7852	7839	7789	7669	7221	7125
Lubomino	3634	3626	3593	3596	3418	3392
Lidzbark Warmiński gmina	6813	6822	6733	6692	6535	6440
Lidzbark Warmiński miasto	16040	15877	15820	15697	14887	14780
Kiwity	3351	3337	3311	3286	3193	3155
Orneta	12201	12178	12055	11909	11295	11156
Górowo Iławeckie Gmina	7014	6978	6912	6811	6300	6220
Górowo Iławeckie Miasto	4068	4021	3974	3940	3821	3738
Bartoszyce	10920	10884	10797	10715	10277	10275
Bisztynek	6466	6441	6359	6299	5887	5772
RAZEM	105808	105514	104948	104462	101073	100470

źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

W 11 z 12 Gmin członkowskich liczba mieszkańców na przestrzeni 6 lat zmalała. Największy spadek w ujęciu procentowym zanotowano w gminie wiejskiej Górowo Iławeckie (11,3%), gminie miejsko –

wiejskiej Bisztynek (10,73%) oraz miejsko – wiejskiej Jeziorany (9,26%). W jednej gminie Członkowskiej znacząco wzrosła liczba mieszkańców, tj. w gminie Dywity należąca do obszaru metropolitalnego miasta Olsztyn. Analizując przyczyny wahań liczby mieszkańców poddano badaniu dane statystyczne dotyczące: liczby zameldowań i wymeldowań, (wg stanu na 30 grudnia 2020 roku) oraz liczby urodzeń i zgonów wg stanu w 2016 i 2021 roku, salda migracji na 1000 mieszkańców w 2016 i 2021 roku.

Tabela nr 5 MIGRACJE I PRZYROST NATURALNY NA OBSZARZE LGD

	Saldo migracji na 1000M		Urodzenia		Zgony		Przyrost naturalny	
	2016	2021	2016	2021	2016	2021	2016	2021
Dobre Miasto	-2,8	-0,1	146	114	163	235	-17	-121
Dywity	10,5	26,2	98	86	81	117	17	-31
Jeziorany	-10,1	-3,5	62	44	79	122	-17	-78
Lubomino	-1,1	-6,4	38	26	21	40	17	-14
Lidzbark Warmiński gmina	1,3	-7,6	73	46	66	93	7	-47
Lidzbark Warmiński miasto	-4,1	-0,9	144	102	187	208	-43	-106
Kiwity	-1,5	-6,92	33	33	26	53	7	-20
Orneta	-5,88	-0,62	103	72	162	179	-59	-107
Górowo Iławeckie Gmina	-4,3	-5	73	45	82	102	-9	-57
Górowo Iławeckie Miasto	-7,8	-13	32	27	45	66	-13	-39
Bartoszyce	-4,4	-1,1	99	90	122	123	-23	-33
Bisztynek	-3,8	-13,2	50	36	90	87	-40	-51
RAZEM	X	X	951	721	1124	1425	-173	-704

źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Powyższe dane obrazują wieloprzyczynowość zmniejszenia liczby ludności na obszarze LGD, w tym istotny wpływ wzrostu śmiertelności mieszkańców – przyrost liczby zgonów o 27%. Z pewnością czynnikiem wpływającym na umieralność była sytuacja pandemii (covid), niemniej odwrócenie tendencji spadku umieralności z poprzedniego okresu programowania, WYMAGA SZCZEGÓLNEJ UWAGI W PROJEKTOWANIU DZIAŁAŃ NA POZIOMIE LOKALNYM, np. przez propagowanie profilaktyki w każdym wieku, rekreacji, ruchu, zdrowej żywności, a także wsparcie osób w szczególnie trudnej sytuacji: niepełnosprawnych i starszych.

Tabela nr 6 MIGRACJE NA OBSZARZE LSR WG STANU NA 31.12.2020

	zameldowania	wymeldowania	Liczba mieszkańców łącznie
Dobre Miasto	202	236	15346
Dywity	390	117	12893
Jeziorany	90	108	7221
Lubomino	35	52	3418
Lidzbark Warmiński gmina	95	82	6535
Lidzbark Warmiński miasto	123	206	14887
Kiwity	39	45	3193
Orneta	123	200	11295
Górowo Iławeckie Gmina	60	98	6300

Górowo Iławeckie Miasto	47	77	3821
Bartoszyce	108	162	10277
Bisztynek	29	95	5887
RAZEM	1341	1478	101073

źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Na podstawie powyższych danych określa się punktowy wskaźnik migracji na obszarze LSR (na potrzeby nowego programowania PROW): 4,22.

Analizę potencjału rozwojowego przeprowadzono na podstawie analizy struktury wiekowej mieszkańców obszaru LGD.

Tabela nr 7 STRUKTURA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW OBSZARU LGD WG STANU NA 31.12.2020

źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

	Ludność w wieku			% udział ludności w wieku nieprodukcyjnym
	przedprodukcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym	
Dobre Miasto	2391	9551	3404	37,76%
Dywity	2287	8419	2187	34,70%
Jeziorany	1055	4647	1519	35,65%
Lubomino	621	2142	655	37,33%
Lidzbark Warmiński gmina	1047	4299	1189	34,22%
Lidzbark Warmiński miasto	2053	9133	3701	38,65%
Kiwity	521	2057	615	35,58%
Orneta	1691	6937	2667	38,58%
Górowo Iławeckie Gmina	984	4078	1238	35,27%
Górowo Iławeckie Miasto	512	2327	982	39,10%
Bartoszyce	1683	6678	1916	35,02%
Bisztynek	878	3737	1272	36,52%
RAZEM	15723	64005	21345	36,67%

Na podstawie powyższych danych określa się punktowy wskaźnik udziału liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym (na potrzeby nowego programowania PROW): 1,37.

Powyższe dane potwierdzają utrzymujący się poziom starzenia się społeczeństwa, tj. przewagi liczby osób w wieku poprodukcyjnym do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. W kontekście powyższego ważne jest stwarzanie systemu zachęt dla ludzi młodych oraz wspieranie aktywności seniorów.

Szczegółowe dane dotyczące specyfiki obszaru LGD, w tym w zakresie grup w trudnej sytuacji (rolnicy niskotowarowi, sytuacja zatrudnienia) zawarto w rozdziale IV LSR – Diagnoza obszaru.

4. Uzasadnienie adekwatności obszaru dla realizacji strategii

Obszar LGD stanowi spójną przestrzeń funkcjonalną wyróżniającą się ścisłymi powiązaniem ekonomicznymi, geograficznymi i społecznymi. Wyróżniającym czynnikiem obszaru jest ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ i rozwijające się specjalizacje slowfood, cittaslow, uzdrowiska, ekologiczne rolnictwo, branże ochrony zdrowia o organizacji czasu wolnego.

Rozdział III Partycypacyjny charakter LSR i jej realizacji

Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Warmiński Zakątek” jest dokumentem opracowanym przy aktywnym udziale mieszkańców obszaru LGD oraz w ramach szerokich konsultacji społecznych. Dla zapewnienia partycypacyjnego charakteru LSR i zagwarantowania udziału społeczności lokalnej na każdym kluczowym etapie tworzenia LSR, tj:

- diagnozowania problemów i potrzeb,
- określania zasobów, potencjałów i szans,
- wyznaczania celów i przedsięwzięć,
- określenia szczegółowych procesów wdrażania LSR.

Zastosowane zostały różnorodne metody konsultacji i społecznego włączenia: ankiety, ogłoszenia, spotkania focusowe, ankiety on-line, spotkanie w formule open space on line na wszystkich poziomach planowania strategicznego.

Zarówno na etapie tworzenia jak i realizacji LSR uwzględniono wszystkie zasady horyzontalne określone w artykule 9 rozporządzenia 2021/1060.

1. Przebieg przeprowadzenia konsultacji LSR ze społecznością lokalną wraz ze wskazaniem adekwatnych do potrzeb partycypacyjnych metod konsultacji na każdym kluczowym etapie prac nad opracowaniem LSR

1) DIAGNOZA OBSZARU

Ankieta ewaluacyjna - w badaniach ankietowych (1.09.22 – 20.11.22) wzięło udział 132 osoby, w tym 41 przedstawiciele sektora publicznego, 38 biznesu (11 rolników, 27 przedsiębiorców), 32 sektora pozarządowego oraz 21 mieszkańców. Wśród ankietowanych 11% stanowiły osoby do 25 roku życia, 29% osoby powyżej 60 roku życia. Wyniki badań stanowiły wyjściowe do analizy potrzeb mieszkańców obszaru LGD. Na podstawie ankiet oszacowana została skuteczność LSR 2014 - 2020 pod kątem wpływu projektów dofinansowanych ze środków LGD na aktywność społeczną, przedsiębiorczość, liczbę nowych miejsc pracy, atrakcyjność turystyczną i konkurencyjność obszaru, a także pod kątem efektywności działań własnych LGD.

Warsztaty tematyczne zorganizowane na obszarze każdej gminy członkowskiej (diagnoza, założenia celów i przedsięwzięć), zostały poprzedzone spotkaniem wprowadzającym on- line (1.08.2022).

Tabela nr 8 UCZESTNICZY WARSZTATÓW TEMATYCZNYCH

	Gmina	Data spotkani a 2022	Ogólna liczba uczest ników	publiczny	społeczny	gospodarczy	kobieta	senior	przedstawici el KGW/OSP	sołtys
1	Dywity	18.08	10	x	x	x	x			x
2	Dobre Miasto	01.08	17	x	x	x	x	x	x	x
3	Jeżiorany	18.08	8	x		x	x	x		
4	Lidzbark Warmiński miasto	30.08	9	x	x	x	x	x		
5	Lidzbark Warmiński gmina	30.08	11	x	x	x	x	x		x
6	Bartoszyce	08.09	25	x	x	X	x	x	x	x
7	Bisztynek	17.08	10	x	x	x	x	x	x	x
8	Lubomino	31.08	18	x	x	x	x	x	x	x
9	Orneta	17.08	16	x	x	x	x	x		x
10	Kiwity	06.09	15	x	x	x	x	x	x	x
11	Górowo Iławeckie miasto	07.09	13	x	x	x	x	x	x	

12	Górowo Iławeckie gmina	07.09	15	x	x	x	x	x	x	x
----	------------------------	-------	----	---	---	---	---	---	---	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie list obecności

Warsztaty zorganizowane zostały we wszystkich 12 Gminach członkowskich LGD, w terminie 1 sierpnia – 7.09.2022. Na wszystkich spotkaniach obecni byli przedstawiciele sektora społecznego, publicznego, biznesu i mieszkańcy. Wśród uczestników spotkań 77 osób stanowili przedstawiciele sektora publicznego, 69 społecznego i 21 biznesu. 111 osób (71%) stanowiły kobiety, 30 osób (19%) osoby do 25 roku życia, 34 osoby (22%) osoby powyżej 60 roku życia. Przedstawiciele/ Przedstawicielki kół gospodyń wiejskich i jednostek OSP obecni byli na 7 z 12 spotkań, sołtysi na 9 spotkaniach. Największą aktywność w pracach open – space wykazywali mieszkańcy i przedstawiciele organizacji pozarządowych(w tym KGW, OSP).

Konsultacje wyników diagnozy on - line

Wyniki prac warsztatowych opublikowane zostały na stronie internetowej LGD w dniu 19 września 2022w postaci aktywnych tabel zawierających MOCNE STRONY, SŁABE STRONY, SZANSE, ZAGROŻENIA, DRZEWO PROBLEMÓW oraz MATRYCĘ CELÓW zawierającą proponowane cele w 3 obszarach strategicznych: przestrzennym, gospodarczym, społecznym. Zbieraliśmy również uwagi i sugestie w kontaktach bezpośrednich podczas realizowanych przez biuro LGD aktywności. Konsultacje zapisów w formule on line trwały do 30 września 2022.

2) CELE, PREZDSIĘWZIĘCIA I WSKAŹNIKI LSR

Warsztaty tematyczne przeprowadzone łącznie z warsztatami w zakresie diagnozy obszaru.

Warsztaty zorganizowane zostały we wszystkich 12 Gminach członkowskich LGD.

Konsultacje on - line celów - MATRYCĘ CELÓW zawierającą proponowane cele w 3 obszarach strategicznych: przestrzennym, gospodarczym, społecznym. Zbieraliśmy również uwagi i sugestie w kontaktach bezpośrednich podczas realizowanych przez biuro LGD aktywności. Konsultacje zapisów w formule on line trwały do 30 września 2022. Ostatecznie dokonano wyboru 2 celów strategicznych (w powiązaniu z wytycznymi PS WPR) oraz przyporządkowano katalog przedsięwzięć adekwatnych do celów uznanych na etapie konsultacji za kluczowe (8 przedsięwzięć).

Sposób wykorzystania wniosków z konsultacji: ostateczny katalog celów i przedsięwzięć.

Wywiad focusowy - wskaźniki osiągnięcia celów. Założenia do planu działania

Termin spotkania focusowego: 24.01.2023,. Uczestnicy: członkowie Zarządu, Konwentu wójtów i Burmistrzów, Rady LGD "Warmiński Zakątek". Liczba obecnych na spotkaniu: 20 osób, reprezentujących sektor publiczny (9), społeczny (10), gospodarczy (1). Podczas spotkania przyporządkowano do celów wskaźniki określone w PS WPR oraz określono wskaźniki produktu na poziomie każdego z przedsięwzięć.

Konsultacje on - line zakresu działań zaplanowanych do realizacji w ramach LSR

Po opracowaniu założeń do planu działania przygotowana została ankieta konsultacyjna obejmująca 2 tematy: szczegółowe zasady wspierania przedsiębiorczości w ramach LSR (branże działalności gospodarczej w najwyższym stopniu wykorzystujące zasoby i potencjał Warmii, oczekiwana wysokość dotacji na rozpoczęcie / rozwój działalności gospodarczej), preferowane obszary tematyczne wdrażania lokalnej strategii rozwoju. Termin konsultacji: 24.01.23 – 2.03.23. Liczba zwrotnych formularzy: 31. Po zsumowaniu formularzy ankietowych oraz sporządzeniu katalogu preferencji produktowych, do strategii wprowadzono rozwiązania i preferencje przedsięwzięć, które w najwyższym stopniu zostały zaakcentowane przez ankietowanych.

3) NA ETAPIE OPRACOWANIA ZASAD WYBORU OPERACJI I USTALANIA KRYTERIÓW WYBORU

Wywiad focusowy - kryteria wyboru operacji. Termin spotkania focusowego: 24.01.2023. Uczestnicy: członkowie Rady LGD "Warmiński Zakątek"

Badanie ankietowe - kryteria wyboru operacji

Badanie ankietowe przeprowadzone zostanie wśród wszystkich członków LGD "Warmiński Zakątek" drogą mailową 5.04.2023. Podstawa badania ankietowego: założenia wypracowane podczas spotkania focusowego. Ankietowani ocenili proponowane kryteria i mieli możliwość wniesienia własnych kryteriów oceny wniosków. Termin badania ankietowego: 5.04.23 -26.04.23 roku.

Sposób wykorzystania wyników badań: wspólne kryteria horyzontalne i zgodności z LSR dla wszystkich przedsięwzięć, kryteria jakościowe na poziomie każdego przedsięwzięcia odrębnie.

Konsultacje on line zasad wyboru operacji

Przeprowadzono łącznie na poziomie całej LSR (konsultacje on – line w terminie 12 – 26 maja 2023). Liczba odpowiedzi zwrotnych: 17.

4) NA ETAPIE OPRACOWANIA ZASAD MONITOROWANIA I EWALUACJI LSR

Ewaluacja zewnętrzna z zastosowaniem metod partycypacyjnych

Obowiązujące zasady i skuteczność monitorowania i ewaluacji LSR zostały zweryfikowane w procesie badania ewaluacyjnego LSR 2014 – 2020 wykonanego przez zewnętrzny zespół ekspercki z użyciem metod partycypacyjnych: wywiady focusowe z pracownikami biura LGD (X 2022), członkami organów LGD (XI – XII 2022), przedsiębiorcami (26.09.2022) - debata open space o charakterze on – line (4.10.2022).

Badanie ewaluacyjne - wykonane przez zewnętrzny zespół ekspercki (X – XII 2022) zawiera ocenę skuteczności realizacji LSR 2014 – 2020 w tym rekomendacje zasad monitorowania i ewaluacji LSR pod kątem wpływu okresowej weryfikacji wskaźników na osiągnięcie celów LSR, skuteczności stosowanych technik monitoringu pod kątem zaangażowania społeczności lokalnej w proces weryfikacji LSR.

Konsultacje on line zasad monitorowania i ewaluacji

Przeprowadzono łącznie na poziomie całej LSR (konsultacje on – line w terminie 12 – 26 maja 2023). Liczba odpowiedzi zwrotnych: 17.

5) NA ETAPIE PRZYGOTOWANIA PLANU KOMUNIKACJI W ODNIESIENIU DO REALIZACJI LSR

Debata OPEN - SPACE - pogłębiona diagnoza problemów społecznych na obszarze LSR pod kątem doprecyzowania w trudnej sytuacji

Data debaty: 1 sierpnia 2022, liczba uczestników 17, Dobre Miasto. Uczestnicy: przedstawiciele instytucji publicznych (MOPS / GOPS) i organizacji pozarządowych działających na osob w trudnej sytuacji z gmin członkowskich (osoby wykluczone społecznie w tym niepełnosprawne i poszukujące zatrudnienia, seniorzy,). Program debaty obejmował turę dyskusyjną dotyczącą wyodrębnienia skoncentrowanych obszarów problemowych (wielokrotne wykluczenie) i skatalogowania skutecznych metod komunikowania się z osobami.

Sposób wykorzystania wyników badań: wszystkie wnioski ze spotkania zostały uwzględnione w LSR na poziomie przedsięwzięć (przedsięwzięcia dedykowane, planowana realizacja przedsięwzięć w partnerstwie w celu wdrożenia innowacyjnych form wsparcia).

Konsultacje on line projektu planu komunikacji on - line

Przeprowadzono łącznie na poziomie całej LSR (konsultacje on – line w terminie 12 – 26 maja 2023). Liczba odpowiedzi zwrotnych: 23.

Forma przekazu: publikacja na stronie internetowej + informacja o możliwości zgłaszania uwag w „aktualnościach”.

Zadeklarowane przez ankietowanych formy angażowania się w realizację LSR: udział w spotkaniach tematycznych / focusowych, udział w pracach nad aktualizacją LSR, głosowanie internetowe na najciekawsze przedsięwzięcia, wypełnianie ankiet on – line (bezpośrednio przez internet).

Wszystkie formy uwzględniono w ostatecznej wersji LSR.

2. Analiza przyjęcia bądź odrzucenia wniosków z konsultacji

Na każdym etapie przygotowania LSR, dla każdej formy konsultacji sporządzono protokół zawierający wykaz zgłoszonych uwag, wskazanie przyjęcia lub nie przyjęcia wraz z uzasadnieniem. Łącznie na wszystkich poziomach konsultacji, wraz z konsultacją LSR zgłoszono 36 uwag, z czego 7 nie przyjęto. Powód nie uwzględnienia: proponowane przedsięwzięcia nie wpisują się w obszar wsparcia PS WPR oraz przyjęte cele strategiczne (dotyczyły dużych inwestycji drogowych i sieciowych, inwestycji w energię odnawialną – wspólnoty mieszkaniowe).

Ponadto, w celu zapewnienia większego zaangażowania wszystkich członków LGD w działalność stowarzyszenia w formie inicjatywnej wprowadzono zmiany do statutu akcentujące prawa każdego członka do wszelkich działań w LGD oraz szeroko katalogujące sposoby komunikowania między członkami. Sposób wykorzystania wniosków z konsultacji – punkt 1 rozdziału (na poziomie poszczególnych etapów konsultacji).

3. Zakres wykorzystania danych z konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze objętym LSR do jej opracowania i realizacji.

Proces opracowania, zatwierdzenia i realizacji LSR jest otwarty, na każdym etapie LGD będzie prowadziła działania budujące Partnerstwo i w jak najwyższym stopniu angażujące mieszkańców obszaru LGD do działania.

Zaplanowane w planie komunikacji działania i kanały komunikacyjne zostały przewidziane odrębnie dla różnych grup docelowych, aby jak najlepiej zaangażować do działania mieszkańców, w tym osoby znajdujące się w trudnej sytuacji, osoby młode, osoby starsze.

Wzorem dotychczasowej działalności większość działań będziemy prowadzić lokalnie, na poziomie poszczególnych gmin i miejscowości wiejskich. Lokalizacje, zgodnie z zasadami horyzontalnymi będą dostępne dla osób z niepełnosprawnościami, tak aby jak najszerzej dotrzeć do odbiorców.

Na każdym etapie realizacji LSR będziemy zachęcać mieszkańców do współpracy i zgłaszania nowych inicjatyw oraz pomysłów. Informację o zasadach zgłaszania nowych inicjatyw a także zasad ich rozpatrzenia i konsultacji zawarto w rozdziale X pn. Monitoring i ewaluacja, w części dotyczącej zmian w LSR.

Rozdział IV Analiza potrzeb i potencjału LSR

1. Analiza potrzeb rozwojowych i potencjałów obszaru wdrażania LSR wraz z ich uzasadnieniem.

1.1. Najważniejsze obszary, na które może mieć wpływ LSR

Niniejszy punkt wskazuje najważniejsze dla realizacji strategii potrzeby rozwojowe i potencjały obszaru wdrażania LSR wraz z ich uzasadnieniem. Ich zamknięty katalog został wypracowany poprzez:

- badanie ankietowe określające ocenę jakości życia i potrzeby mieszkańców obszaru LGD oraz wskazujące które działania LGD są identyfikowalne i ważne dla poszczególnych badanych,
- badania pogłębione przeprowadzone różnicowanymi metodami oraz spotkania konsultacyjne zorganizowane w każdej z gmin członkowskich obszaru LGD,
- wzajemne powiązanie potencjałów, potrzeb, celów i przedsięwzięć, tak aby osiągnąć efekt planowanych działań .

A. Zagospodarowanie przestrzenne/układ osadniczy z uwzględnieniem planów odnowy miejscowości (opis układu przestrzennego, opis warunków zagospodarowania terenów oraz ograniczeń w ich użytkowaniu, dostęp do infrastruktury)

Obszar LGD w całości pokrywa się terytorialnie z historyczną Warmią i obejmuje 12 gmin z sąsiadujących powiatów: olsztyńskiego, lidzbarskiego i bartoszyckiego. Komunikacyjnie skupia się wokół drogi krajowej 51 oraz szlaków komunikacyjnych łączących z innymi kluczowymi drogami komunikacyjnymi.

Tabela nr 9 UKŁAD PRZESTRZENNY OBSZARU LGD „WARMIŃSKI ZAKĄTEK” WG JEDNOSTEK ADMINISTRACYJNYCH

POWIAT	GMINA	RODZAJ GMINY	MIASTA DO 20 TYS . MIESZKAŃCOW	SIEDZIBA GMINY	LICZBA SOŁECTW (S) i OSIEDLI (O)
olsztyński	Dywity	Wiejska	(-)	Dywity	S - 20
	Jeziorany	Miejsko - wiejska	Jeziorany	Jeziorany	S – 20, O - 0
	Dobre Miasto	Miejsko - wiejska	Dobre Miasto	Dobre Miasto	S – 23 O - 5
lidzbarski	Lidzbark Warmiński miasto	Miejska	Lidzbark Warmiński	Lidzbark Warmiński	O - 0
	Lidzbark Warmiński Gmina	Wiejska	(-)	Lidzbark Warmiński	S – 40
	Lubomino	Wiejska	(-)	Lubomino	S – 13
	Orneta	Miejsko - wiejska	Orneta	Orneta	S – 21, O - 4
	Kiwity	Wiejska	(-)	Kiwity	S – 18
bartoszycki	Górowo Iławeckie Miasto	Miejska	Górowo Iławeckie	Górowo Iławeckie	O - 0
	Górowo Iławeckie Gmina	Wiejska	(-)	Górowo Iławeckie	S – 36
	Bartoszyce Gmina	Wiejska	(-)	Bartoszyce	S – 32
	Bisztynek	Miejsko - wiejska	Bisztynek	Bisztynek	S – 19 O - 4
RAZEM SOŁECTW OSIEDLI					246 13

źródło: opracowanie własne na podstawie danych bip urzędów gmin

Liczba sołectw i osiedli wskazuje na liczbę potencjalnych grup aktywności, partnerstw lokalnych, które powinny koncentrować swoje aktywności na rozwijaniu jakości życia na poziomie lokalnym. Układ osadniczy jest skoncentrowany wokół ośrodków miejskich oraz miejscowości stanowiące siedziby gmin. Średnia gęstość zaludnienia na obszarze LGD wynosi 41,02 osoby na kilometr kwadratowy. Gęstość zaludnienia na obszarach wiejskich jest zróżnicowana od bliskości obszaru do dużych ośrodków aglomeracyjnych. W gminach o charakterze typowo rolniczym waha się na poziomie 17 - 26 os./km², co wskazuje na blok potrzeb związanych z dostępnością komunikacyjną i dostępnością do usług społecznych. Mała gęstość zaludnienia na obszarach wiejskich jest istotnym czynnikiem problemowym rozwoju obszaru:

- brak dostatecznego zabezpieczenia mieszkańców w infrastrukturę komunalną i społeczną - niskie dochody własne i obciążenia gmin nie są wystarczające do zapewnienia wszystkim mieszkańcom podstawowej infrastruktury, w tym społecznej, publicznej, bezpieczeństwa, komunikacji drogowej uwzględniającej ruch jednośladowy,
- utrudniony dostęp mieszkańców do infrastruktury społecznej: zdrowia, edukacji, organizacji czasu wolnego, oraz usług socjalnych,
- utrudniony dostęp do rynku pracy, w tym trudności komunikacyjne (brak stałych połączeń komunikacyjnych) wykluczające z rynku pracy osoby nie prowadzące / nie posiadające pojazdów

mechanicznych, zwłaszcza kobiet, osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów oraz osób starszych.

Z analizy dokumentów planistycznych gmin członkowskich, w tym Studiów Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego za kluczowe uwarunkowania rozwojowe obszaru LGD uznane zostały:

- a) Obszary wiejskie bezpośrednio przyległe do miast i siedzib gmin, dla których rośnie atrakcyjność zamieszkania i zainteresowanie inwestorów i dla których należy prowadzić działania zmierzające do zrównoważonego rozwoju funkcji mieszkalnych, usługowych i stref przedsiębiorczości,
- b) Pozostałe obszary, dla których należy prowadzić działania zmierzające do rozwoju funkcji społecznych, przedsiębiorczości opartej o pozarolnicze funkcje gospodarstw rolnych, działalności podmiotów ekonomii społecznej (w tym w formule wsi tematycznych), działalności gospodarcze obszaru turystyki, branż kreatywnych i srebrnej gospodarki
- c) Walory przyrodnicze i atrakcyjność terenów cennych przyrodniczo – obszary ochrony przyrody i tereny zielone wymagają kompleksowej opieki i działań prośrodowiskowych oraz wzmacniania funkcji rekreacyjnych i turystycznych,
- d) Utrzymanie zróżnicowanej struktury przestrzennej obszaru LGD zapewniającej zrównoważony rozwój wsi,
- e) Rozwój połączeń komunikacyjnych i powiązań funkcjonalnych w obrębie obszaru LGD oraz pomiędzy sąsiadującymi jednostkami samorządu terytorialnego, w tym poprawa jakości infrastruktury komunikacyjnej, inwestycje i działania służące poprawie bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego oraz ochronie środowiska naturalnego.

Szczególna rolę w kształtowaniu i planowaniu zagospodarowania przestrzennego obszarów wiejskich przypisujemy Koncepcjom Inteligentnych Wsi (SMART VILLAGE), stanowiącym kontynuację i rozwinięcie funkcjonujących dotychczas planów odnowy miejscowości, które mają wdrażać innowacje w rozwoju wsi. Liczbę dokumentów o charakterze planistycznym obowiązujących na obszarze LGD „Warmiński Zakątek: obrazuje poniższa tabel.

Tabela nr 10 ZINTEGROWANE PLANY ZAGOSPODAROWANIA OBSZARÓW WIEJSKICH

Rodzaj dokumentu planistycznego	Liczba obowiązujących / opracowanych	Potencjalna liczba do opracowania (wg konsultacji)
Plan Odnowy Miejscowości	29	(-)
Koncepcja Inteligentnej Wsi (smart village)	25	15

źródło: opracowanie własne

B. Stan infrastruktury w kontekście potrzeb rewitalizacji jako kompleksowego procesu społecznego, gospodarczego, środowiskowego, przestrzenno - infrastrukturalnego

Zgodnie z definicją Ministerstwa Funduszy i Polityki regionalnej rewitalizacja to kompleksowy proces społeczny, gospodarczy, ś środowiskowy i przestrzenno – infrastrukturalny służący wyprowadzaniu ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe, integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i Dla obszaru LGD jako zintegrowanego obszaru stan infrastruktury został zweryfikowany na poziomie publicznym (ocena samorządów lokalnych) oraz społecznym (ocena jakości życia w poszczególnych kryteriach badania ankietowego).

Tabela nr 11 STAN INFRASTRUKTURY W KONTEKŚCIE POTRZEB REWITALIZACJI

TYP INFRASTRUKTURY	Zadowalająca	Wymaga interwencji Poprawy funkcjonalności	Wymaga interwencji Nowe inwestycje / rozwiązania
Bezpieczeństwo - drogi			
Bezpieczeństwo - monitoring			
Edukacja			
Infrastruktura opieki zdrowotnej			
Infrastruktura opieki socjalnej			
Infrastruktura - świetlice			
Infrastruktura – instytucje kultury			
Infrastruktura – aktywność fizyczna / rekreacja / wypoczynek			
Infrastruktura – opieka i włączenie społeczne osób starszych			
Infrastruktura – dostępność cyfrowa			
Infrastruktura – technologie, procesy ochrony środowiska			
Drogi – połączenia komunikacyjne			
Drogi – komunikacja rowerowa, piesza, jednoślady			
Infrastruktura gospodarcza (sieci, tereny inwestycyjne)			

źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych i wniosków z ewaluacji

Analizując stan infrastruktury w kontekście potrzeb rewitalizacji należy podkreślić, że większość potrzeb infrastrukturalnych stanowi katalog zbieżny z katalogiem zadań własnych gmin. Sytuacja finansowa Gmin członkowskich na obszarze LGD jest trudna.

Zagrożenie trwałą marginalizacją na obszarze LSR, zgodnie z załącznikiem do Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2023 (dla okresu programowania 2021 – 2027 występuje na obszarze 8 z 12 Gmin Członkowskich: Górowo Iławeckie Gmina, Bartoszyce, Bisztynek, Górowo Iławeckie Miasto, Jeziorany, Kiwity, Lubomino, Ornetą. Potencjał rozwojowy i dobre zabezpieczenie mieszkańców występuje w Gminach powiatu olsztyńskiego: Dywity i Dobrze Miasto, lidzbarskiego: miasto i gmina Lidzbark Warmiński. Adekwatne wnioski wykazuje analiza dochodów i wydatków gmin na mieszkańca a także dochodu podatkowego poszczególnych gmin. Dane statystyczne rok prezentuje poniższe tabele. Wskaźnik G obrazuje dane opublikowane przez Ministerstwo Finansów Podstawą do wyliczenia tych wskaźników były dane o dochodach podatkowych za 2018 r. wg stanu na 30 czerwca 2019 r. Dochody i wydatki gmin stanowią dane statystyczne za 2021 rok wg GUS.

Tabela nr 12 DOCHÓD PODATKOWY NA MIESZKAŃCA ORAZ DOCHODY I WYDATKI GMIN NA MIESZKAŃCA

	Wskaźnik G	Dochody Gminy na mieszkańca 2021	Wydatki Gminy na mieszkańca 2021	Gęstość zaludnienia osób / km ²	LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI
Dobrze Miasto	1469,85	5505,31	5231,57	59	X
Dywity	2215,90	6631,90	6788,23	82	
Jeziorany	1283,70	7985,58	7508,12	34	X
Lubomino	1047,35	8265,54	8292,33	23	
Lidzbark Warmiński gmina	1447,59	6340,64	6093,37	17	

Lidzbark Warmiński miasto	1695,21	6511,09	6264,09	1030	X
Kiwity	1088,06	6718,43	6356,57	22	
Orneta	1144,44	5885,25	5903,10	46	X
Górowo Iławeckie Gmina	1178,68	6546,36	5717,22	15	
Górowo Iławeckie Miasto	1216,38	6638,76	6642,50	1126	X
Bartoszyce	1289,48	7136,19	6472,69	24	
Bisztynek	1140,95	6359,25	5646,21	28	X
ŚREDNIA WARTOŚĆ WSKAŹNIKA G	1351,47	-	-	-	

źródło: Ministerstwo Finansów, www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Powyższe dane obrazują, że wykazana na etapie przygotowania LSR 2023 - 2027 dysproporcje finansowe samorządów lokalnych, w zakresie dostępności środków (dochody), i dochodów mieszkańców (wskaźnik G) utrzymują się i nie ulegają sptyceni. W najlepszej sytuacji jest gmina Dywity, posiadająca najwyższe dochody. W najtrudniejszej sytuacji ekonomicznej są gminy wiejskie. Proces rewitalizacji na obszarze LGD „Warmiński Zakątek” ma szczególny wymiar i wartość dodaną, dzięki funkcjonowaniu na obszarze LGD aż 6 Gmin (1/2 gmin członkowskich), dla których opracowano lokalne programy rewitalizacji miast w ramach Zintegrowanego Programu CITTASLOW, z zabezpieczonymi funduszami w ramach programu Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2023 – 2027. Integrowanie potencjałów funduszowych i wewnętrznych potencjałów obszaru LGD, obok wsparcia projektowego stanowią istotny przedmiot działalności LGD.

C. Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości (w tym przedsiębiorczości społecznej), branż z potencjałem rozwojowym (informacja o branżach gospodarki mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru)

Na obszarze LGD na koniec 2021 roku działało 9662 podmioty gospodarcze wpisane do systemu REGON, z czego ponad 95% stanowią podmioty sektora prywatnego. Głównie są to firmy zatrudniające poniżej 50 pracowników (95,56%), większe firmy funkcjonują w gminie Dywity oraz w miastach). Najdynamiczniejszą grupą są osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na podstawie wpisu do CEIDG (w tym gospodarstwa rolne z zarejestrowaną działalnością gospodarczą – powyżej 75% podmiotów gospodarczych).

Należy podkreślić, że liczba podmiotów gospodarczych na przestrzeni czasu rosła, pomimo niekorzystnych zmian gospodarczych związanych z covid. Wstępna analiza statystyk za 2022 rok wskazuje jednak, że podmioty gospodarcze gorzej znoszą skutki zmian gospodarczych wywołanych agresją Rosji w Ukrainie i na koniec 2022 roku nastąpił spadek liczby funkcjonujących firm. Główne przyczyny zamknięć / zawieszeń działalności to ceny energii i paliw i jest to obszar projektowany do wsparcia przez LGD (energia odnawialna w biznesie).

Tabela nr 13 PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ NA OBSZARZE LSR

	Liczba przedsiębiorstw poniżej 50 pracowników	Podmioty gospodarcze w REGON		Osoby fizyczne prowadzące Działalność gospodarczą	
		2020	2016	2021	2016
Dobre Miasto	1353	1174	1397	810	959
Dywity	1743	1449	1855	1203	1490

Jeziorany	460	417	465	291	345
Lubomino	230	200	230	137	166
Lidzbark Warmiński gmina	439	348	465	249	362
Lidzbark Warmiński miasto	1740	1628	1801	1042	1163
Kiwity	197	153	216	113	175
Orneta	1246	1204	1277	747	829
Górowo Iławeckie Gmina	278	237	318	167	424
Górowo Iławeckie Miasto	425	397	434	191	225
Bartoszyce	713	584	772	426	591
Bisztynek	412	371	432	225	272
RAZEM	9236	8162	9662	5601	7001

źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Na podstawie powyższych danych określa się punktowy wskaźnik udziału przedsiębiorstw zatrudniających do 50 pracowników w liczbie mieszkańców obszaru LSR (na potrzeby nowego programowania PROW): 2,74.

Kluczowa dla badania potencjału rozwojowego obszaru LGD jest liczba jednoosobowych działalności gospodarczych, która w okresie porównawczym wzrosła o 1400, tj. o 25%, spadek w 2022 roku o 3,7%. Biorąc pod uwagę fakt, że w okresie wdrażania LSR, lokalna grupa działania dofinansowała z różnych programów utworzenie 544 nowych firm (w tym 73 w ramach wdrażania LSR), należy podkreślić istotny wpływ działań LGD na poziom rozwoju przedsiębiorczości. Ponadto poprzez działania komplementarne LGD udzieliła wsparcia podmiotom gospodarczym poprzez ofertę Inkubatora Przedsiębiorczości Wiejskiej: 93 porady marketingowe, w tym w zakresie dywersyfikacji działalności, 11 usług akceleracji innowacji i współpracy B +R, 56 usług o charakterze doradztwa projektowego, pośrednictwo w pozyskiwaniu pożyczek i kredytów preferencyjnych.

Wsparcie podmiotów gospodarczych, w tym działalności gospodarczych prowadzonych przez gospodarstwa rolne stanowi istotny wyznacznik działalności LGD. W okresie wdrażania PS WPR pomoc zostanie zogniskowana na branże o kluczowym potencjale rozwojowym oraz na wsparcie doradzę firm, głównie w obszarze innowacji, technologii cyfrowych, kreowania i rozwijania a partnerstw i inicjatyw sieciowych a także na wdrażaniu technologii środowiskowych.

NA obszarze LGD do wiodących dziedzin gospodarki należy budownictwo i przemysł. Największe wskaźniki przyrostowe wykazują branże turystyka i usługi dla ludności.

Liczba podmiotów gospodarczych obsługujących ruch turystyczny: zakwaterowanie i gastronomia jest zróżnicowana w poszczególnych gminach i proporcjonalna do atrakcyjności turystycznej poszczególnych gmin. Na przestrzeni ostatnich 5 lat najwyższą dynamikę wzrostu w branży wykazały gminy Bartoszyce i Lidzbark Warmiński. Udział podmiotów gospodarczych w obszarze zakwaterowania i gastronomii w ogólnej liczbie firm wynosi 2,29% i jest niższy niż średnia dla województwa warmińsko - mazurskiego (2,83%).

W celu wykorzystania potencjału przyrodniczego, rolniczego i ekologicznego regionu do rozwoju przedsiębiorczości niezbędne jest parytetowe wspieranie tworzenia i rozwoju firm działających w branżach:

- działalności gospodarcze oparte na dziedzictwie przyrodniczym i kulturowym, w tym wdrażające rozwiązania w zakresie biogospodarki i gospodarki obiegu zamkniętego, zielonych technologii,
- działalności kreatywne, tj. oparte o indywidualną kreację, zdolności i talent, w tym wdrażające innowacje i technologie cyfrowe, mające potencjał rozwojowy przez produkcję i eksploatację własności intelektualnej)

- działalności obszaru gospodarki czasu wolnego – związane z turystyką, odpoczynkiem, rozrywką, rekreacją i spędzaniem czasu wolnego,
- zdrowa żywność,
- srebrna gospodarka oraz branże inteligentnej specjalizacji - zdrowie.

Powyższe obszary stwarzają korzystne warunki do inwestowania i tworzenia miejsc pracy, które w powiązaniu ze wzmocnieniem marki Warmii jako regionu wysokiej atrakcyjności zamieszkania pod względem środowiska naturalnego, dostępności usług, dostępności komunikacyjnej, dostępności żywności wysokiej jakości stanowią o bardzo wysokim potencjale rozwojowym obszaru LGD "Warmiński Zakątek".

Przedsiębiorczość społeczna / ekonomia społeczna

Sektor ekonomii społecznej to zróżnicowany obszar aktywności obywatelskiej i społecznej, który obejmuje w szczególności organizacje pozarządowe oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, koła gospodyń wiejskich, spółdzielnie pracy oraz podmioty ekonomii solidarnej. Istotne jest wyodrębnienie grupy podmiotów ekonomii solidarności społecznej, których podstawowym celem jest aktywizacja zawodowa i integracja społeczna, w tym reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami. Zgodnie z Raportem o stanie ekonomii społecznej i solidarnej w województwie warmińsko-mazurskim w 2021 roku na obszarze LGD funkcjonowały poniższe formy działalności PES.

Tabela nr 14 DZIAŁALNOŚĆ PODMIOTÓW EKONOMII SPOŁECZNEJ

Rodzaj podmiotu	Liczba	Rodzaj prowadzonej działalności
Spółdzielnie Socjalne	6	Usługi opiekuńcze, Gastronomia, catering
Kluby Integracji Społecznej	5	Organizacja integracji społecznej i zawodowej osób wymagających wsparcia
Warsztaty Terapii Zajęciowej	4	Wsparcie Osób z niepełnosprawnościami
Spółdzielnie Pracy	2	Poligrafia, Zarządzanie nieruchomościami
Fundacje / stowarzyszenia prowadzące działalność gospodarczą	1	Rozrywka, aktywność społeczna
Liczba funkcjonujących wsi tematycznych	3	Zintegrowane oferty edukacyjne

źródło: opracowanie własne

Przedsiębiorczość społeczna, służąca realizacji usług społecznych stanowi ważny czynnik rozwoju obszaru LGD w sferach społecznych. W związku z realizacją zadań komplementarnych finansowanych z różnych źródeł przez 2 Podmioty :

- LGD w ramach PS WPR,
- Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w ramach FEWIM 2023 – 2027

w strategii ukierunkowano działania na wsparcie rozwoju działalności gospodarczych i działania na rzecz osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji, osób starszych i młodych.

D. Rynek pracy (poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia - liczba bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym, charakterystyka grup pozostających poza rynkiem pracy)

Rynek pracy na obszarze LGD „Warmiński Zakątek” jest kształtowany przez:

- Podmioty gospodarcze i instytucje publiczne,

b) Rolnictwo – w postaci nowych miejsc pracy oraz zapewnienia pracy właścicielom gospodarstwa i domownikom.

Stopa bezrobocia w poszczególnych gminach jest zróżnicowana, najniższa w gminie Dywity, miejskiej Lidzbark Warmiński i Dobrze Miasto, rośnie w kierunku granicy z obwodem kaliningradzkim.

Tabela nr 15 BEZROBOTNI I OSOBY PRACUJĄCE WG DANYCH NA 31.12.2020R.

	Bezrobotni zarejestrowani	PRACUJĄCY	Ludność w wieku produkcyjnym
Dobrze Miasto	789	3336	9551
Dywity	274	2260	8419
Jeziorany	382	557	4647
Lubomino	193	286	2142
Lidzbark Warmiński gmina	273	532	4299
Lidzbark Warmiński miasto	483	3861	9133
Kiwity	128	144	2057
Orneta	660	1191	6937
Górowo Iławeckie Gmina	556	435	4078
Górowo Iławeckie Miasto	180	616	2327
Bartoszyce	729	855	6678
Bisztynek	393	529	3737
RAZEM	5040	14602	64005

źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Na podstawie powyższych danych określa się punktowy wskaźnik udziału liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych na obszarze LGD do liczby osób w wieku produkcyjnym (na potrzeby nowego programowania PROW): 4,05.

Najwyższy udział osób pracujących wśród osób w wieku produkcyjnym odnotowuje się w gminach, w których funkcjonują ośrodki miejskie, tj. Lidzbark Warmiński (gmina miejska), Dobrze Miasto (gmina miejsko – wiejska), Górowo Iławeckie (gmina miejska). Najniższy współczynnik osób pracujących występuje w Gminie Kiwity, Górowo Iławeckie i Bartoszyce, ale są to gminy typowo rolnicze, w których funkcjonują gospodarstwa rolne. Statystycznym, zauważalnym problemem w tym obszarze jest duża liczba domowników gospodarstw rolnych, przewyższająca faktyczne zapotrzebowanie na pracę w sektorze. Stanowi to istotną przestrzeń do tworzenia instrumentów wsparcia pozarolniczej działalności gospodarczej na wsi. Dynamikę zmian problemu bezrobocia i osiągnięcia zakładanych efektów LSR obrazuje tabela poniżej

Tabela nr 16 BEZROBOCIE W OKRESIE REALIZACJI LSR 2014 – 2020 (analiza dynamiki zmian)

	Liczba osób bezrobotnych		
	2016	2020	2021
Dobrze Miasto	825	789	626
Dywity	329	274	184
Jeziorany	550	382	291

Lubomino	272	193	173
Lidzbark Warmiński Gmina	384	273	224
Lidzbark Warmiński miasto	650	483	418
Kiwity	200	128	97
Orneta	1035	660	564
Górowo Iławeckie Gmina	875	556	555
Górowo Iławeckie miasto	297	180	176
Bartoszyce	1025	729	689
Bisztynek	554	393	349
RAZEM	6996	5040	4346

źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

W badanym okresie należy stwierdzić istotną zmianę sytuacji osób pozostających bez zatrudnienia. Liczba osób bezrobotnych spadła o 30%. Należy podkreślić, że wysoki poziom liczby bezrobotnych zarejestrowanych zamieszkałych na wsi nie oddaje faktycznej skali bezrobocia wsi. Ze względu na brak możliwości rejestracji domowników gospodarstw rolnych powyżej 2ha, faktyczna liczba osób nie posiadających źródeł dochodów jest wyższa. Grupy pozostające poza rynkiem pracy, analizowane są według kryteriów stosowanych przez Powiatowe Urzędy Pracy.

Tabela nr 17 STRUKTURA BEZROBOCIA WG GRUP W TRUDNEJ SYTUACJI na 31.12.2021 r

Grupa	Cechy	Wskaźnik %
Bezrobotni zarejestrowani wg wieku	Poniżej 24 lat	27,73
	25 - 34	19,06
	35 -44	21,67
	45 - 54	13,00
Bezrobotni wg wykształcenia	wyższe	7,76
	średnie	29,74
	Zasadnicze zawodowe	34,47
	Gimnazjalne i poniżej	28,03
Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy	Poniżej 12 mcy	61,27
	Powyżej 12 mcy	38,83
Kobiety		56,11
Osoby z niepełnosprawnościami		5,85

źródło: bank danych lokalnych GUS (www.stat.gov.pl)

Szczegółowe analizy dotyczące struktury bezrobocia analizowane są statystycznie na poziomie powiatów. Dla zobrazowania struktury bezrobotnych, dla potrzeb analitycznych wartości wyrażono w procentach. Najliczniejszą grupę bezrobotnych na całym obszarze LGD stanowią osoby do 25 roku życia, bez wykształcenia lub o bardzo niskich kwalifikacjach zawodowych(zasadnicze zawodowe i poniżej), pozostający bez pracy powyżej 24 miesiące i nie posiadający dotychczas dużego doświadczenia zawodowego. Szczególną grupę stanowią osoby z niepełnosprawnościami, które trudno pozyskują zatrudnienia. Od 2022 roku nową grupą o utrudnionym dostępie do rynku pracy są migranci, zwłaszcza kobiety wychowujące dzieci.

Istotnym obszarem działalności Lokalnej Grupy działania „Warmiński Zakątek” jest wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców poprzez:

- wsparcie tworzenia miejsc pracy w formie jednoosobowych działalności gospodarczych (start – up),

- dotacje dla przedsiębiorców na rozwój i tworzenie miejsc pracy,
- finansowanie podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez mieszkańców obszaru LGD.

Posiadane doświadczenie stanowi bazę kolejnych projektów i przedsięwzięć komplementarnych do PS WPR.

E. Działalność sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Aktywność mieszkańców obszarów i gotowość do zmian wyraża się w liczbie organizacji pozarządowych działających na danym obszarze geograficznym. Na obszarze LGD według stanu na 31.12.2021 roku funkcjonowało **401** organizacji pozarządowych, tj. 3,7 organizacji na 1000 mieszkańców. Liczba ta jest zbieżna ze średnią województwa warmińsko - mazurskiego, wykazującego jeden z najwyższych wskaźników zaangażowania społecznego w kraju. Na przestrzeni ostatnich 5 lat liczba nowych nieznacznie rośnie, po okresie dużej aktywności obywatelskiej nastąpiła stagnacja liczby organizacji pozarządowych zarejestrowanych w systemie KRS (Krajowego Rejestru Sądowego). Natomiast notuje się znaczny przyrost Kół Gospodyń Wiejskich. Na koniec 2022 roku w Krajowym Rejestrze Kół Gospodyń Wiejskich zarejestrowanych było 31 organizacji z obszaru LGD. Ponad połowa aktywnie współpracuje z Lokalną Grupą Działania „Warmiński Zakątek” w ramach PROW 2014 – 2020, działalności własnej LGD oraz projektów komplementarnych. Do rozwijającej się sfery działalności organizacji pozarządowych należy funkcjonowanie Uniwersytetów Trzeciego Wieku. Na obszarze LGD występuje duże zróżnicowanie w aktywności społecznej. Najwyższy wskaźnik liczby organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców występuje w gminach powiatu olsztyńskiego, najniższy w gminach Bartoszyce, Górowo Iławeckie i Kiwity.

TABELA NR 18 AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA MIESZKAŃCÓW OBSZARU LGD

Zakres badania		2021
Statystyki wg GUS	Stowarzyszenia	344
	Fundacje	48
	Spółdzielnie	9
Rejestr KGW	Koła Gospodyń Wiejskich	31
Dane własne (program dotacyjny DZIAŁAJ LOKALNIE I NOWE FIO Warmia Mazury Lokalnie)	Liczba dotacji przekazanych ngo's	29
	Liczba dotacji przekazanych grupom nieformalnym	14

źródło: bank danych lokalnych GUS (www.stat.gov.pl), dane własne – zrealizowane projekty

Lokalna Grupa Działania "Warmiński Zakątek" prowadzi badania ankietowe organizacji pozarządowych w ramach Warmińskiego Inkubatora Społecznego Wg badań przeprowadzonych w 2022 roku:

- Około 30% organizacji zarejestrowanych w KRS aktywnie prowadzi działalność statutową, dużo organizacji nie powróciło do intensywności działań po okresie covid,
- ponad 80% organizacji pozyskuje dotacje wyłącznie od samorządu gminnego,
- roczny budżet ponad połowy organizacji pozarządowych nie przekracza 10 tysięcy złotych,
- aż 70% organizacji opiera swoją działalność wyłącznie na społecznej pracy członków,
- organizacje uzyskujące przychód z działalności odpłatnej i zarobkowej stanowią niecałe 10% ogółu organizacji działających na obszarze LGD. Liczba organizacji prowadzących działalność odpłatną wzrasta,
- lokalni liderzy dostrzegają zagrożenia związane z wypalaniem się dotychczasowych działaczy i trudności w zaangażowaniu ludzi młodych do aktywności.

Pozytywnym aspektem działalności organizacji pozarządowych jest praca w partnerstwie i łączenie różnych zasobów do osiągnięcia celu. Współpraca i partnerstwo w ostatnich latach były kluczowymi elementami premiującymi projekty finansowane w ramach LSR, FIO i Działaj Lokalnie. Nawiązane sieci partnerstw są ważnym elementem projektów, które będą realizowane w przyszłości.

Za niezbędne (potrzeby) uznaje się animowanie aktywności społecznej na poziomie lokalnym, w tym:

- kreowanie i animowanie innowacji społecznych,
- animowanie Partnerstw na poziomie lokalnym, regionalnym i międzynarodowym, pozwalających na łączenie zasobów i transfer doświadczeń,
- zapewnienie doradztwa specjalistycznego, w tym w zakresie ekonomii społecznej, smart village, technologii cyfrowych, procesów środowiskowych,
- animowanie aktywności społecznej osób młodych, w tym poprzez rozwijanie kompetencji kluczowych od najmłodszego,
- wydłużanie okresu włączenia społecznego seniorów w tym poprzez zwiększanie umiejętności cyfrowych.

F. Problemy społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz skali tych zjawisk (np. dostęp do miejscowej infrastruktury i kultury, liczba osób objętych opieką społeczną, dostęp do usług społecznych, zdrowotnych i szeroko rozumianych usług publicznych)

Bieżąca analiza i działania z zakresu wsparcia społecznego na obszarze LGD „Warmiński Zakątek” realizowane są przez 11 Gminnych Ośrodków Opieki Społecznej i 1 Centrum Usług Społecznych (Górowo Iławeckie Gmina), zgodnie z obowiązującymi Strategiami Rozwiązywania Problemów Społecznych i służą wzmocnieniu kompetencji sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu ról rodzinnych, zawodowych i społecznych, poprawie jakości życia rodzinnego oraz stabilności rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju dzieci i młodzieży, tworzeniu przestrzeni włączenia społecznego osób starszych, niepełnosprawnych i chorujących, zmniejszeniu skali dysfunkcji społecznych, w tym przemocy i kryzysów w rodzinach, przestępczości i uzależnień.

LGD dzięki zrealizowaniu kilku projektów z zakresu włączenia społecznego mieszkańców w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko – Mazurskiego na lata 2013 – 2020, zawiązała trwałe Partnerstwa z instytucjami wsparcia społecznego. Szczegółowa analiza statystyczna problemów społecznych pozwoliła na określenie barier wymagających interwencji w poszczególnych obszarach problemowych. Szczególnym obszarem potrzeb, akcentowanym podczas diagnozy i konsultacji LSR była konieczność wykształcenia pozainstytucjonalnych / społecznych form wspierania osób w trudnej sytuacji życiowej.

Tabela nr 19 MIESZKAŃCY OBSZARU LGD POZOSTAJĄCY W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ

powód trudnej sytuacji życiowej	2020		2021	
	liczba rodzin ogółem	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin ogółem	liczba osób w rodzinach
ubóstwo	3001	8559	3330	8413
sieroctwo	6	13	3	7
bezdomność	78	91	69	92
potrzeba ochrony macierzyństwa	848	3768	833	3877

bezrobocie	4227	11167	3610	10030
niepełnosprawność	1981	4311	1950	4168
długotrwała lub ciężka choroba	1532	3067	1511	2949
bezzadność w sprawach opiek.- wychowaw. i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	1005	3750	978	3618
przemoc w rodzinie	155	752	145	518
alkoholizm	515	926	447	838
narkomania	11	18	11	11
sytuacja kryzysowa	132	398	99	329

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań MOPS i GOPS w latach 2020,2021

Szczegółowa analiza problemów społecznych wskazuje, że rodziny objęte wsparciem społecznym doświadczają tzw. wielokrotnego ubóstwa, co oznacza nawarstwienie problemów i dysfunkcji.

Niezmiernie ważne jest stosowanie w obszarze wsparcia i włączenia społecznego rozwiązań innowacyjnych, nowego podejścia do rozwiązywania problemów społecznych, co mogą gwarantować projekty realizowane w partnerstwie z Partnerami z kraju i zagranicy.

Tabela nr 20 WSPARCIE SPOŁECZNE WG STANU NA 31.12.2020

	Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	Liczba mieszkańców łącznie	% Udział mieszkańców korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej
Dobre Miasto	1214	15346	7,91%
Dywity	454	12893	3,52%
Jeziorany	513	7221	7,10%
Lubomino	397	3418	11,61%
Lidzbark Warmiński gmina	603	6535	9,23%
Lidzbark Warmiński miasto	1076	14887	7,23%
Kiwity	271	3193	8,49%
Orneta	1233	11295	10,92%
Górowo Iławeckie Gmina	1093	6300	17,35%
Górowo Iławeckie Miasto	542	3821	14,18%
Bartoszyce	1389	10277	13,52%
Biszynek	566	5887	9,61%
RAZEM	9351	101073	9,25%

źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Na podstawie powyższych danych określa się punktowy wskaźnik udziału liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym (na potrzeby nowego programowania PROW): 5,03.

Największy odsetek osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej odnotowano w Mieście Górowo Iławeckie. Pomoc kierowana była do osób starszych, chorych i pozostających w trudnej sytuacji życiowej. Z powyższych danych wynika, że większa koncentracja osób wymagających pomocy społecznej występuje w gminach wiejskich, w tym głównie na obszarach przygranicznych.

W związku ze zgłaszaniem w każdej gminie członkowskiej LGD (na etapie konsultacji założeń) problemem zabezpieczenia opieki zdrowotnej dokonano analizy danych statystycznych dotyczących liczby udzielanych porad lekarskich oraz dostępności lekarzy specjalistów.

Tabela nr 21 Konsultacje lekarskie

	2018	2022
Liczba udzielonych porad lekarskich	876821	675195

źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Obniżenie aktywności mieszkańców LGD w zakresie profilaktyki zdrowia 23% jest niepokojącym czynnikiem, zwłaszcza w połączeniu ze wzrostem umieralności mieszkańców i nasileniem problemów zdrowotnych w okresie po-covid. Wsparcie działań społecznych w tym zakresie należy do istotnych obszarów kluczowych.

G. Podejście LGD do kwestii przestrzegania zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami lub ludzi młodych oraz zasady równości kobiet i mężczyzn, a także sposobu, w jaki zagadnienie to zostanie w praktyce uwzględnione

Wszystkie działania LSR będą uwzględniały horyzontalne zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz równości szans kobiet i mężczyzn a także gwarantowały równą dostępność osobom młodym, seniorom.

Tabela nr 22 POLITYKI HORYZONTALNE W LSR I ZASADACH FUNKCJONALNOŚCI LGD

Obszar kluczowy	Instrumenty wdrażania
Równe szanse i niedyskryminacja	LGD realizuje wszystkie przedsięwzięcia zgodnie z zasadą horyzontalną na poziomie regulacji statutowych, rozwiązań technicznych i realizowanych działań zgodnie z Wytyczne dotyczące realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027
Dostępność dla osób z niepełnosprawnościami	<u>Zasady statutowe:</u> równy dostęp do członkostwa w LGD, Organach, działaniach wszystkich osób bez względu na płeć, wiek, status społeczny, niepełnosprawność. <u>Dostępność techniczna:</u> siedziba z pełną dostępnością dla osób z niepełnosprawnościami (podjazd, szerokie wejścia), wszystkie pomieszczenia zlokalizowane są na parterze budynku. Dostępność do lokalu osobie korzystającej z psa asystującego. Ponadto wszystkie działania LGD zapewniają obsługę z wykorzystaniem środków wspierających komunikowanie się, w zakresie czcionki dostępnej dla osób słabo widzących. Na stronie internetowej LGD dostępny elektroniczny plik z odczytywalnym maszynowo tekstem). Aktywności LGD realizowane wyłącznie w miejscach dostępnych dla OZN <u>Wdrażanie LSR:</u> dedykowanie przedsięwzięć grupie docelowej (osoby w trudnej sytuacji życiowej), premiowanie projektów włączających OZN, przedsięwzięcia budowlane wymagają zastosowania zasad uniwersalnego projektowania (dostępność OZN). Uwzględnienie potrzeb w procesie komunikowania.
Zasada równości kobiet i mężczyzn	<u>Zasady statutowe:</u> równy dostęp do członkostwa w LGD, Organach, działaniach wszystkich osób bez względu na płeć, wiek, status społeczny, niepełnosprawność. Zasada równości przestrzegana w procesach funkcjonowania biura i organów (dostęp do zatrudnienia, umożliwienie

	godzenia życia zawodowego i prywatnego, stosowanie obiektywnych kryteriów w relacjach zatrudnienia <u>Wdrażanie LSR</u> : zapewnienie równego dostępu do działań projektowych
Dostępność dla ludzi młodych	<u>Zasady statutowe</u> : równy dostęp do członkostwa w LGD, Organach, działaniach wszystkich osób bez względu na płeć, wiek, status społeczny, niepełnosprawność. Dążenie LGD do angażowania się osób młodych w aktywność społeczną, w tym poprzez kształcenie liderów (przedsięwzięcie P.II.4). <u>Wdrażanie LSR</u> : dedykowanie przedsięwzięć grupie docelowej (osoby młode), Uwzględnienie potrzeb w procesie komunikowania.
Dostępność dla seniorów	<u>Zasady statutowe</u> : równy dostęp do członkostwa w LGD, Organach, działaniach wszystkich osób bez względu na płeć, wiek, status społeczny, niepełnosprawność. LGD posiada w składzie wszystkich organów osoby powyżej 60 roku życia trzecią kadencję i będzie dążyło do utrzymania reprezentatywności. <u>Dostępność techniczna</u> : instrumenty jak dla OZN <u>Wdrażanie LSR</u> : dedykowanie przedsięwzięć grupie docelowej (seniorzy). Uwzględnienie potrzeb w procesie komunikowania.

Źródło: opracowanie własne

H. Dziedzictwo kulturowe/zabytki;

Warmia to rejon o niepowtarzalnym klimacie kulturowym i przyrodniczym. Nazywana ŚWIĘTĄ WARMIĄ posiada w zasobach cenne obiekty sakralne i kapliczni, które rejon charakteryzują. Bogactwem regionu jest różnorodność kulturowa i narodowościowa i dziedzictwo, w które wchodziły kultury Ukrainy, Litwy i innych mniejszości narodowych.

Do najważniejszych elementów dziedzictwa kulturowego Warmii należą: zamki krzyżackie, grodziska pruskie, kościoły i kapliczki przydrożne, pałace i dwory oraz kultura ludowa.

Czerwień gotyckiej cegły, kamienie polne i gązdy fundamentów kościołów i zamków są naturalnym krajobrazem dziedzictwa kultury Warmii. Kościoły Warmii są także utrwalonymi od wieków znakami jej przestrzeni duchowej. Do takich kościołów należą kościoły w: Ornecie, Lidzbarku Warmińskim, Dobrym Mieście, Jezioranach oraz na terenie gminy Górowo Iławeckie – kościół gotycki z XVw. w Mieszkowie z XIVw. w Janikowie. Znane i stanowiące kierunek turystyki pielgrzymkowej są kościoły w Krośnie i Stoczku Klasztornym.

Charakterystycznym elementem krajobrazu warmińskiego, będącym widocznym „znakiem rozpoznawczym” i symbolizującym granice Warmii, są przydrożne kapliczki i krzyże. Licznie występują na terenie wszystkich gmin LGD. Wygląd zawdzięczają wpływowi sztuki ludowej, wypracowanej autonomicznie przez lokalnych, anonimowych twórców, często czerpiących z kultury starożytnej, w tym pogańskiej. Opieka nad kapliczkami wskazuje na szacunek i przywiązanie do tradycji, jednocześnie pielęgnując wspólną odpowiedzialność mieszkańców za dorobek kulturowy.

Dziedzictwo sakralne i kulturalne w regionie jest unikatowe i z uwagi na mocne ukorzenie historyczne jest ważnym kierunkiem rozwoju ruchu turystycznego w regionie.

Po opanowaniu ziem pruskich przez Krzyżaków i po powstaniu biskupstwa warmińskiego wyrastać zaczęły potężne zamki gotyckie z bramami i basztami, które do tej pory są nietuzinkową atrakcją turystyczną. Obecnie mury zamkowe wykorzystywane są do celów hotelowych i rekreacyjnych. Na terenie LGD znajduje się znaczna ilość dworów i pałaców z pobliskimi parkami i ogrodami. Większość z nich jest obecnie restaurowana przez prywatnych inwestorów. Przykładami obiektów mogą być pałace i dwory w: Bezledach, Galinach, Łabędniku (gm. Bartoszyce) czy znajdujący się w Smolajnach (gm. Dobrze Miasto) Pałac Biskupów Warmińskich. Dobrą praktyką jest wykorzystanie tych dóbr

historycznych przez osoby prywatne: pałac w Galinach w gminie Bartoszyce, który spełnia rolę malowniczego ośrodka wypoczynkowego z bogatą ofertą turystyczną. Niepowtarzalnym i znaczącym obiektem zamkowym o funkcjach turystycznych jest Pałac Biskupów Warmińskich W Lidzbarku Warmińskim.

Warmia to obszar również charakteryzujący się wielokulturowością, ściśle związany z uwarunkowaniami historycznymi i przesiedleniami ludności okresu międzywojennego i powojennego ze wschodnich kresów, Mazowsza, przesiedleńców w ramach akcji „Wisła”. Wraz z nimi przybyły nowe kultury i wyznania. Dzięki wymieszaniu tych środowisk powstała jedyna w swoim rodzaju kultura warmińska, opierająca się na tradycyjnym rzemiośle: hafty, rzeźby, garncarstwo, obrzędowości: noc świętojańska, dziady, świąteczne koledowanie, kulinariach czerpiących z tradycji rodzimych, ukraińskich, litewskich i niemieckich. WARMIA POSIADA WŁASNĄ GWARĘ, kultywowaną obecnie w szkołach, wydawnictwach, podczas wydarzeń obrzędowych. Rdzennych Warmiaków pozostało już niewiele, większość mieszkańców regionu to ludność napływowa, dlatego tak ważnym jest ochrona dziedzictwa kulturowego, również pod kątem ekonomicznym.

Obszary wiejskie, cenne pod względem historycznym i zabytkowym, traktowane są jako szczególna wartość, godna zachowania i pielęgnacji. Zachowanie tożsamości terenów wiejskich, poprzez ochronę zabytków i tradycyjnych form zagospodarowania wsi i obszarów wiejskich, przyczyni się do rozwoju turystyki wiejskiej stanowiącej alternatywne źródło zarobkowania. Promocja regionu wymaga wykreowania nowych produktów turystycznych, na podstawie walorów obiektów zabytkowych i historycznych. Oferta składana turystom powinna nawiązywać do tradycji, walorów danego regionu, do tego, co jest jego specyfiką ale również opierać się o wykreowane już marki turystyczne, szerzej opisane w podpunkcie L.

I. Obszary atrakcyjne turystycznie oraz wskazanie potencjału dla rozwoju turystyki, informacja dotycząca liczby gospodarstw agroturystycznych, wskaźnik Schneidera (intensywność ruchu turystycznego) ;

Gminy obszaru działania LGD „Warmiński Zakątek” odznaczają się cennymi walorami krajobrazowymi i przyrodniczymi, co potwierdzają liczne formy ochrony ustanowione na ich obszarze. Rozwijanie funkcji przyrodniczych, rynku zdrowej żywności, aktywności społecznej i przedsiębiorczej opartej o lokalne zasoby będą przebiegały zgodnie z zasadami ochrony obszarów.

Tabela nr 23 FORMY OCHRONY PRZYRODY NA OBSZARZE LGD „WARMIŃSKI ZAKĄTEK”

	Rezerwat przyrody lub otulina	Obszar Chronionego Krajobrazu	NATURA 2000
Dobre Miasto		X	X
Dywity		X	X
Jeziorany	X	X	
Lubomino	X	X	
Lidzbark Warmiński gmina		X	X
Lidzbark Warmiński miasto		X	
Kiwity	X	X	
Orneta		X	X
Górowo Iławeckie Gmina	X	X	X
Górowo Iławeckie Miasto			
Bartoszyce		X	X
Bisztynek		X	

RAZEM GMIN	4	11	6
------------	---	----	---

łącznie w 11 z 12 gmin znajduje się obszar ochrony przyrody.

Na obszarze działania Warmińskiego Zakątko znajdują się cztery **rezerваты przyrody** Ustnik, Ostoja Bobrów na rzece Pasłęce, Jezioro Martwe i Mokradła Żegoćkie. Na uwagę zasługują obszary wzmożonej ochrony krajobrazu, jakim są **Obszary Chronionego Krajobrazu (OChK)**- tereny wyróżniające się krajobrazowo, o zróżnicowanych ekosystemach; z uwagi na istniejące lub odtwarzane korytarze ekologiczne, a także ze względu na możliwości rozwijania masowej turystyki i wypoczynku. OChK na terenie LGD „Warmiński Zakątek”: Doliny Symsarny i jezior hydrologicznie z nią związanych, Równiny Orneckiej, Doliny Elmy, Doliny Dolnej Łyny, Rzeki Guber, Rzeki Wąszy, Wzniesień Górowskich, fragment OChK Doliny Środkowej Łyny.

Obecnie w zasięgu terytorialnym LGD znajdują się ekosystemy włączone do sieci **Natura 2000**: Ostoja Warmińska, Rzeki Pasłęka, Kaszuny, Swajnie, Warmińskie Buczyny, Torfowiska Źródłiskowe koło Łabędnika, Dolina Pasłęki, Buczyny nad Limajnem, Nowa Wieś.

Zasoby leśne i wodne: na obszarze działania LGD wskaźnik lesistości osiąga poziom 27% ogólnej powierzchni. Jest on dużo niższy od średniego w województwie, który wynosi 31%. Udział lasów jest silnie zróżnicowany w zależności od gminy i wynosi od 5,6% (Lidzbark Warmiński) do 37,8% (Dobre Miasto, gmina Górowo Iławeckie). Lasy obszaru działania należą do lasów wielofunkcyjnych, tj. spełniających funkcje: ochrony przyrody, rekreacji i turystyki, ze szczególnym uwzględnieniem leśnych szlaków rowerowych oraz produkcji drewna.

Fauna obszaru LGD charakteryzuje się bogactwem w rzadko spotykane gatunki zwierząt, ze szczególną rolą i udziałem ptaków: orla bielika, orlika krzykliwego, rybołowa, puchacza, kormorana, żurawia. W regionie występuje największe w Europie skupisko bociana białego. Z tego powodu jedną z największych atrakcji tego obszaru jest wielki „Szlak Bocianich Gniazd” oraz utworzone na nim turystyczne wsie tematyczne nawiązujące do tego wyjątkowego zjawiska. To może być podstawą do rozwijania turystyki ekologicznej, w tym birdwatchingu. Nie brak również tradycyjnych gatunków zwierząt charakterystycznych dla regionu tj.: saren, jeleni, dzików, borsuków, lisów, bobrów, łosi, gronostajów, jenotów i zajęcy.

Rzeki: najważniejszą rzeką nawadniającą teren objęty strategią jest Łyna: rozciągając się na wszystkie gminy LGD. Dopływem Łyny na tym terenie jest Wadąg oraz Symsarna, Kirsna, i Pisa. Łyna (z ros. Ława), płynąc przez jary i wąwozy do Olsztyna ma charakter rzeki górskiej. Drugą urokliwą rzeką jest Symsarna. Wypływa ona z jeziora Luterskiego by poprzez jeziora Blanki i Symsar podążać ku Łynie. W gminie Orneta oraz Górowo Iławeckie duże znaczenie ma rzeka Pasłęka. Ponadto na obszarze działania występuje szereg sztucznych cieków wodnych: Kanał Spręcowo – Różnowo i Kanał Bukwałd oraz „Mała Łyna” – sztuczna odnoga tej rzeki. Razem z Kanałem Sętał i Kanałem Tuławki strugi te zostały zaliczone do cieków podstawowych będących własnością Skarbu Państwa. Natomiast na obszarze gmin Bisztynek i Bartoszyce na główny system rzeczny składają się: Łyna, Prochładnaja, Bezledy, Pisa Północna, Młynówka Wirwiłska i Suszyca, Sajna, Ryn. Bogactwo rzek oraz ich położenie w na terenie nizinnym oferuje szerokie możliwości w wykorzystaniu ich w turystyce wodnej: rybołówstwa, spływów kajakowych.

Jeziora: stanowią jeden z zasadniczych zasobów krajobrazowo-turystycznych regionu LGD. Główne jeziora na obszarze LGD: Jezioro Blanki, Jezioro Symsar, Jezioro Wielochowskie, Jezioro Tonka, Jezioro Taftowo, Jezioro Potar, Dywickie, Luterskie, Blanki, Ławki, Pierścień, Gilgajny, Jezioro Gronowskie, Limajno, Mieczowe, Tauty, Kinkajmskie, Martwe. Najwięcej jezior występuje na obszarze gminy Jeziorany, (szczególnie w ciągu Symsarny), lecz są to niezbyt duże akweny. Bogactwo jezior umożliwia rozwój aktywnej turystyki, szczególnie atrakcyjnej w okresie wiosenno – letnim.

W czystych wodach występują liczne gatunki ryb: sandacz, okoń, szczupak, lin czy karp. Dodatkowo można uprawiać sporty wodne: nurkowanie, windsurfing, żeglarstwo.

Bogactwa naturalne: obszar gmin jest stosunkowo słabo rozpoznany pod względem surowców mineralnych, przy czym najlepiej zidentyfikowane są złoża **torfu**. Surowiec przydatny jest do celów rolniczych i w większości do celów ogrodniczych. Torfy z części złóż terenu mogą być przydatne do

celów leczniczych - jako borowiny. Gmina Górowo Iławeckie dzięki zasobności w torf posiada status uzdrowiska i rozwija funkcje przyrodolecnicze. Drugą gminą rozwijającą funkcje uzdrowiskowe w oparciu o zasoby źródeł geotermalnych jest gmina miejska Lidzbark Warmiński.

Zasoby krajobrazowe wiążą się nierozdzielnie z możliwością poszukiwania alternatywnych źródeł dochodu w celu uniezależnienia się od dominującego przecież w całym regionie rolnictwa. Występujące w miarę równomiernie na całym obszarze działania korzystne warunki do rozwoju turystyki i rekreacji, stwarzają dużą szansę powodzenia przy realizacji tego zamierzenia.

Tabela nr 24 POTENCJAŁ ROZWOJU TURYSTYKI NA OBSZARZE LGD „WARMIŃSKI ZAKĄTEK”

Wskaźnik atrakcyjności turystycznej	Wartość 2021
Liczba obiektów hotelowych	21
Liczba gospodarstw agroturystycznych / obiektów krótkotrwałego zakwaterowania (na podstawie badania ankietowego)	51
Korzystający z noclegów ogółem	38806
Udzielone noclegi ogółem	82903
Średni czas przebywania w obiekcie	2,13 dnia
Wskaźnik Schneidera	38,62
Liczba obiektów gastronomicznych	53

źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych, opracowanie własne

Liczba obiektów hotelarskich oferujących miejsca noclegowe rośnie nieznacznie w ostatnich latach, popularność małych hoteli, gospodarstw agroturystycznych i domów do wynajęcia nabrała rozpędu od początku pandemii. Warmia staje się coraz popularniejszą destynacją i rozwija swoją specyfikę: spokojnego regionu, gdzie można odpocząć w intymnych warunkach, ze świadomą lokalną gastronomią, z dostępnymi usługami zdrowotnymi. Wartość wskaźnika Schneidera na koniec 2021 (liczba osób korzystających z miejsc noclegowych na 100 mieszkańców obszaru) plasuje obszar LGD w 1 decybelu jako obszar o nisko rozwiniętej funkcji turystycznej. Jest to przestrzeń stanowiąca istotny obszar potrzeb rozwojowych w zakresie:

- powstawania nowej infrastruktury turystycznej,
- rozwijania funkcjonującej infrastruktury turystycznej,
- rozwijania / kreowania atrakcyjnych produktów turystycznych na obszarach wiejskich (w tym zintegrowanych koncepcji inteligentnych wsi),
- współpracy sektora turystycznego wzmacniającej identyfikowalność i atrakcyjność turystyczną obszaru.

J. Obszary wiejskie, ze szczególnym uwzględnieniem rolników, domowników oraz mieszkańców obszarów wiejskich z obszarów po PGR. Rolnictwo i rynek rolny.

Obszary wiejskie LGD „Warmiński Zakątek” stanowią przestrzeń funkcjonowania gospodarstw rolnych o zróżnicowanych specjalizacjach i powierzchniach. Bardzo dobre warunki przyrodnicze, w tym nawodnienie gruntu i żyzność gleb sprawiają, że wiele gospodarstw specjalizuje się w uprawach zbóż, warzyw oraz w sadownictwie.

Hodowla obejmuje głównie bydło mleczne, które stało się główną specjalizacją regionu. W mniejszym zakresie specjalizacje obejmują trzodę chlewną. Nie występują skoncentrowane fermi drobiu a duża aktywność mieszkańców dotycząca utrzymania równowagi przyrodniczej Warmii stanowi istotną barierę lokalizowania dużych hodowli.

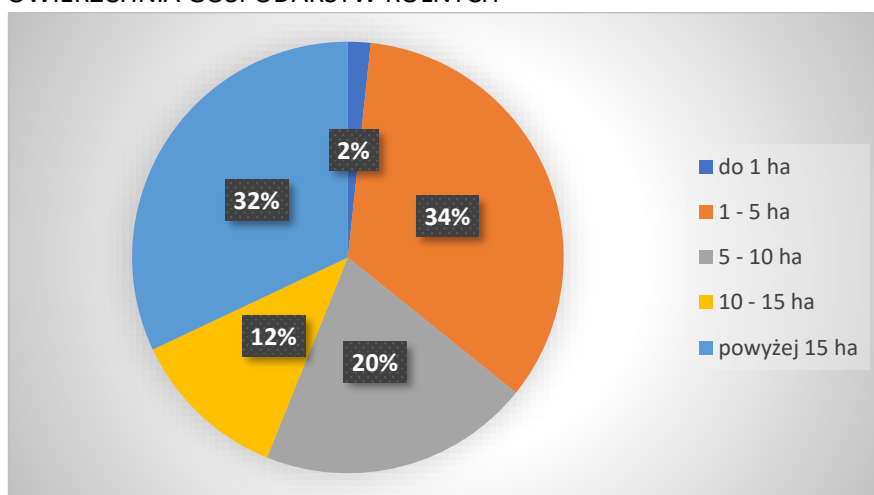
TABELA NR 25 LICZEBNOŚĆ GOSPODARSTW ROLNYCH I OSÓB PRACUJĄCYCH W GOSPODARSTWACH

SPIS ROLNY 2021	Liczba gospodarstw rolnych	Liczba osób pracujących w gospodarstwie	Liczba pracujących na 1 gospodarstwo
Dobre Miasto	531	890	1,75
Dywity	446	793	
Jeziorany	447	773	
Lubomino	327	536	
Lidzbark Warmiński gmina	745	1228	
Lidzbark Warmiński miasto	–	–	
Kiwity	367	663	
Orneta	403	714	
Górowo Iławeckie Gmina	601	1070	
Górowo Iławeckie Miasto	–	–	
Bartoszyce	826	1550	
Bisztynek	365	697	
RAZEM W GMINACH	4693	8217	

źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych, Powszechny Spis Rolny za 2021

Analizując liczbę osób pracujących w gospodarstwie rolnym należy wskazać również strukturę osób, które znajdują się w systemie obowiązkowego ubezpieczenia rolników KRUS. Zgodnie z opublikowanym przez KRUS raportem pn. „Liczba ubezpieczonych w KRUS według struktury za 2021 rok 59,64% stanowią rolnicy, pozostali stanowią osoby związane z gospodarstwem rolnym, tj. współmałżonkowie (26%), pomocnicy (1%) i domownicy (14,26%). Ta ostatnia grupa stanowi potencjał rozwijania pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych i przedsiębiorczości wiejskiej i stanowi grupę docelową działań LGD w obszarze przedsiębiorczości. Strukturę gospodarstw rolnych pod względem powierzchni przedstawia poniższy wykres. Znaczny udział gospodarstw niskoobszarowych w strukturze gospodarstw rolnych potwierdza niezbędność działań różnicujących działalność pozarolniczą.

Wykres nr 1 POWIERZCHNIA GOSPODARSTW ROLNYCH

źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych, Powszechny Spis Rolny za 2021

K. Produkty lokalne, tradycyjne i regionalne podkreślające specyfikę danego obszaru (krótki opis produktów charakterystycznych występujących na obszarze), w tym promocji i sprzedaży takich produktów;

Obszar LGD charakteryzuje się wysoką aktywnością kulturalną i integracyjną, związaną zarówno z obsługą ruchu turystycznego jak i potrzebami mieszkańców dotyczącymi kultywowania lokalnych tradycji, obcowania ze sztuką, kształcenia artystycznego.

Rocznie na obszarze LGD organizowanych jest ponad 650 imprez z udziałem ponad 70 tysięcy osób (źródło: bank danych lokalnych www.stat.gov.pl). Do produktów tradycyjnych regionalnych, skupionych na wielokulturowości Warmii należą:

- działalność zespołów ludowych, działalność twórców ludowych, lokalne rzemiosło, w tym kształtująca się specjalizacja wyrobów codziennego użytku z drewna,
- tradycje kulinarne,
- lokalne przetwórstwo, w tym związane z przetwórstwem mleka, produkcją miodu, ryb, piekarnictwem, uprawą i zbieraniem ziół,
- lokalne obrzędy o charakterze warmińskim i związane z tradycjami mniejszości narodowych,
- przeglądy kultur,
- tradycje czytania, wspólnych występów teatralnych.

Do wykreowanych marek rozwojowych zaliczyć należy:

1. CITTASLOW i SLOWFOOD – na obszarze LGD zlokalizowanych jest 6 miasteczek o statusie cittaslow, kreujących przestrzenie lokalnego życia, kultywującego miejscowe tradycje i kulturę, w tym dziedzictwo kulinarne

2. UZDROWISKA I ZDROWIE – Warmia kreuje się jako obszar, w którym intensywnie rozwijają się funkcje prozdrowotne i rekreacyjne połączone z turystyką. 2 gminy mają status uzdrowisk, powstaje coraz więcej miejsc oferujących turnusy i pobyty zdrowotne. Obszar o dużym potencjale rozwojowym – inteligentna specjalizacja Warmii i Mazur.

3. SZLAK ŚWIĘTEJ WARMII I TURYSTYKA PIELGRZYMKOWA – najdynamiczniej rozwijająca się sfera turystyki, kreująca ważny markowy produkt Warmii.

4. Marki turystyczne: GREEN VELO, SZLAK KOPERNIKOWSKI, SZLAK BOCIANICH GNIAZD.

Na obecnym etapie intensyfikuje się współpraca podmiotów w zakresie wspólnych marek, sieci współpracy oraz wspólne kanały promocji i sprzedaży. Działania koordynuje Warmińsko – Mazurska Regionalna Organizacja Turystyczna, której LGD jest członkiem.

M. Obszar edukacji formalnej i pozaformalnej

Opieka nad dziećmi w wieku przedszkolnym i szkolnym (szkoły podstawowe) stanowi zadanie własne jednostek samorządu terytorialnego.

W zakresie nauki w szkołach podstawowych mieszkańcy obszaru wysoko ocenili poziom zabezpieczenia świadczeń. Jakość bazy oświatowej najwyżej ocenili mieszkańcy gminy miejskiej Lidzbark Warmiński, Lubomino i Dywity, co pokrywa się z najlepszymi wskaźnikami wyników egzaminów dzieci kończących szkoły podstawowe. Liczba uczniów szkół podstawowych na przestrzeni 5 lat zmieniała się adekwatnie do trendów demograficznych i 2020 roku wykazuje tendencję spadkową. Liczba placówek i oddziałów zabezpiecza potrzeby dzieci wieku szkolnego.

Do obszarów wymagających interwencji zaliczono:

- brak / niedostatek oferty dydaktycznej (w tym pomocy dydaktycznych) rozwijających kreatywność, kompetencje kluczowe, potrzebę uczenia się,
- słabo rozwinięty system wsparcia dzieci w formach pozaszkolnych, zwłaszcza na wsi.

Opieka przedszkolna realizowana jest przez podmioty publiczne i prywatne. Liczba miejsc opieki nad dziećmi w analizowanym okresie nie ulegała zmianie, liczba dzieci objętych opieką na koniec 2021 roku nieznacznie spadła w stosunku do okresu bazowego, niemniej zgłaszane zapotrzebowanie na miejsca przedszkolne tylko w niektórych gminach jest większe niż ich dostępność. Problemem jest niska dostępność miejsc przedszkolnych dla dzieci ze specjalnymi potrzebami. Kolejnym obszarem problemowym zgłaszanym przez mieszkańców jest brak lub niedostateczne zabezpieczenie dzieci w

zajęcia profilaktyczne (logopeda, korekcja postawy) i rozwijające kompetencje kluczowe (np. robotyka).

Wśród najniżej ocenionych przez mieszkańców obszaru LGD sfer życia jest niedostateczna dostępność placówek i innych form opieki nad dziećmi do lat 3. Tylko w 5 z 12 gmin członkowskich funkcjonują żłobki i kluby dziecięce. Prywatne oferty są drogie i nieadekwatne do możliwości finansowych rodziców. Brak dostępności miejsc opieki w sposób istotny obniża jakość zamieszkania na obszarze LGD i aktywność młodych rodziców na rynku pracy.

Na poziomie dostępności infrastrukturalnej zdiagnozowano obszary problemowe:

- zły stan techniczny obiektów, wysokie koszty ogrzewania i napraw infrastruktury,
- brak zaplecza lokalowego do rozwijania zróżnicowanych form aktywności dzieci i młodzieży,
- brak dostosowania obiektów do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami i specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, których liczba na przestrzeni lat rośnie.

Nauczanie ponadpodstawowe zabezpiecza funkcjonowanie szkół ogólnokształcących, szkół zawodowych, placówek kształcenia ustawicznego w Dobrym Mieście, Ornece, Bartoszycach, Jezioranach, Lidzbarku Warmińskim. Funkcjonują również Zakłady Doskonalenia Zawodowego (Lidzbark Warmiński, Bartoszyce), ustawicznego oraz specjalne ośrodki szkolno – wychowawcze, wspomagająco warsztaty terapii zajęciowej. Oferta edukacyjna dla osób dysfunkcyjnych nie jest dostatecznie zabezpieczona.

Dużym zapleczem edukacyjnym w zakresie edukacji ponadpodstawowej jest miasto Olsztyn. Poprawiające się połączenia komunikacyjne zapewniają dostępność uczniom nie wymagającym wsparcia. Istotnym problemem jest potrzeba zabezpieczenia oferty oraz dowozu uczniom o specjalnych potrzebach rozwojowych.

Edukacja pozaformalna obejmuje głównie działalność stowarzyszeń, świetlic wiejskich, ośrodków kultury a także instytucji posiadających komercyjne oferty kształcenia zawodowego.

Do rozwojowych obszarów edukacji nieformalnej należy:

- 1) działalność Uniwersytetów Trzeciego Wieku,
- 2) działalność grup nieformalnych i organizacji pozarządowych funkcjonujących przy świetlicach wiejskich, ośrodkach kultury, które znają lokalne problemy i potrzeby oraz animują lokalne partnerstwa do wspólnych działań.

Na wszystkich poziomach nauczania istotnym problemem jest jakość dostępnych technologii cyfrowych (słaba dostępność do internetu na wsiach).

2. Określenie grup docelowych szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR

Diagnoza obszaru LGD przeprowadzona technikami statystycznymi i partycypacyjnymi, zgodnie z metodami partycypacji określonymi w rozdziale 3 a także proces konsultacji wykształciły katalog kluczowych grup docelowych szczególnie istotnych z punktu wdrażania lsr. dla każdej z grup określono zindywidualizowany plan animacji, komunikowania i informowania, określone w planie komunikacji z lokalną społecznością do lokalnej strategii rozwoju LGD „Warmiński Zakątek” na lata 2023 - 2027. Sposób komunikacji służy przekazaniu grupie docelowej informacji w sposób:

- efektywny - aby odbiorca zrozumiał intencje nadawcy,
- adekwatny – forma i treść dostosowana do grupy docelowej.

Zdefiniowane grupy docelowe:

1) Mieszkańcy

Zidentyfikowane problemy: ograniczenia w komunikowaniu się, ograniczony dostęp do usług społecznych i miejsc z dostępem dla osób z niepełnosprawnością, centrów aktywności, ograniczenie w potrzebie rozwoju i poszukiwaniu nowych rozwiązań, bariery cyfrowe, niezbędność rozwijania kontaktów i współpracy,

Zakres interwencji LSR: ogólne określenie grupy sprawia, że jest beneficjentem końcowym wszystkich działań. Bezpośrednie działania kierowane do osób fizycznych P.I.1, P.I.3, działania przedsięwzięcia P.II.4. Działania animacyjne (w tym w zakresie innowacji, technologii cyfrowych), włączające, doradztwo tematyczne, animowanie partnerstw.

Docelowe efekty działań: wzrost zdolności przedsiębiorczych mieszkańców, aktywności społecznej i gotowości do zmian, otwartość i udział we współpracy, stosowanie innowacyjnych na obszarze LGD rozwiązań, rozwój technologii cyfrowych i środowiskowych w aktywności społecznej i przedsiębiorczej mieszkańców.
życia mieszkańców, udział w realizacji LSR poprzez działania o wysokiej efektywności społecznej.

2) **Organizacje pozarządowe, podmioty Ekonomii Społecznej**

Zidentyfikowane problemy: niski potencjał w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych, brak umiejętności projektowych, niski stopień rozwoju przedsiębiorczości, trudności w komunikowaniu z biznesem i instytucjami publicznymi.

Zakres interwencji LSR: przedsięwzięcia celu II, w tym w szczególności P.II.1, P.II.2, P.II.4, P.II.5. Działania animacyjne (w tym w zakresie innowacji, technologii cyfrowych), włączające, doradztwo tematyczne, animowanie partnerstw.

Docelowe efekty działań: otwarta współpraca z instytucjami publicznymi, znajomość problemów lokalnych, funkcjonowanie sieci współpracy na rzecz podnoszenia jakości życia mieszkańców, aktywny udział w działaniach konkursowych na wdrażanie LSR, głównie w programach grantowych, rozwój aktywności obywatelskiej na nowe obszary, innowacje społeczne.

3) **Przedsiębiorcy, w tym osoby rozpoczynające działalność gospodarczą, rolnicy**

Zidentyfikowane problemy: brak czasu, brak wiedzy o dostępnych funduszach, brak umiejętności przedsiębiorczych, marketingowych, planowania biznesowego niezbędnego przy ubieganiu się o dofinansowanie, rzadkie korzystanie z dostępnych informacji.

Zakres interwencji LSR: przedsięwzięcia celu I, w tym w szczególności P.I.2 oraz celu drugiego dla działań o charakterze społecznym i usług publicznych. Działania animacyjne (w tym w zakresie innowacji, technologii cyfrowych), włączające, doradztwo tematyczne, animowanie partnerstw.

Docelowe efekty działań komunikacyjnych: rozwój przedsiębiorczości i pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych w obszarze usług społecznych, turystyki, działalności innowacyjnych, wykorzystujących zasoby sieci, wdrażania technologii środowiskowych i cyfrowych.

4) **Instytucje publiczne, w tym jednostki samorządu terytorialnego.**

Zidentyfikowane problemy: biurokratyzowana komunikacja, niska aktywność w komunikowaniu się ze społeczeństwem, brak zainteresowania w rozwijaniu aktywności obywatelskiej.

Zakres interwencji LSR: przedsięwzięcia celu II, w tym w szczególności P.II.1, P.II.3, P.II.4, P.II.5. Działania animacyjne (w tym w zakresie innowacji, technologii cyfrowych), włączające, doradztwo tematyczne, animowania instrumentów partycypacji społecznej w sferach publicznych.

Docelowe efekty działań: otwarta współpraca z instytucjami publicznymi, znajomość problemów lokalnych, funkcjonowanie sieci współpracy na rzecz podnoszenia jakości życia mieszkańców, udział w realizacji LSR poprzez działania o wysokiej efektywności społecznej.

5) **Seniorzy, tj. powyżej 60 roku życia**

Zidentyfikowane problemy: postępujące z wiekiem wykluczenie społeczne i przedsiębiorcze, utrudniony dostęp do przestrzeni publicznych / społecznych, utrudniony dostęp do informacji i niezbędność dostosowywania sposobu informacji, bariery zdrowotne, niższa efektywność działania, trudności z dotarciem z informacją.

Zakres interwencji LSR: przedsięwzięcia celu I (zwłaszcza P.I.2 – odbiorcy usług), celu II, w tym w szczególności P.II.5. Działania animacyjne (w tym w zakresie nowych innowacyjnych form włączenia, technologii cyfrowych), doradztwo tematyczne, poradnictwo.

Docelowe efekty działań: wzrost zdolności przedsiębiorczych mieszkańców, wdrożenie instrumentów mobilizujących do działania i aktywności, dostosowanych do dysfunkcji grupy, wydłużenie okresu aktywności społecznej i przedsiębiorczej i samodzielności.

6) Osoby młode tj. do 25 roku życia

Zidentyfikowane problemy: niski poziom aktywności społecznej, współdziałania. Ograniczone umiejętności komunikacyjne (osoby młode poruszają się głównie w przestrzeni internetowej), funkcjonowanie w wąskich przestrzeniach społecznych. Specjalne potrzeby dzieci w zakresie rozwijania kreatywności, postaw społecznych, wyrównywania dysproporcji (zwłaszcza dzieci mieszkających na wsi).

Zakres interwencji LSR: przedsięwzięcia celu I (zwłaszcza P.I.1, P. I.3), celu II (P.II.1, P.II.2, P.II.4, P.II.5), wdrażanie innowacyjnych form edukacji i rozwijania aktywności, działania partnerskie, animowanie aktywności i zaangażowania społecznego, postaw przedsiębiorczych.

Docelowe efekty działań: wzrost aktywności społecznej, potrzeby rozwoju, ambicji ludzi młodych, rozwinięcie postaw przedsiębiorczych.

GRUPY W TRUDNEJ SYTUACJI, zostały określone na bazie kluczowych grup docelowych jako grupy wymagające szczególnego (zintensyfikowanego i wielopłaszczyznowego) wsparcia. Obejmują:

7) Osoby z niepełnosprawnościami i opiekunowie osób z niepełnosprawnościami, czyli osoby posiadające orzeczenia o niepełnosprawności oraz ich opiekunowie.

Zidentyfikowane problemy: bariery komunikacyjne, utrudniony dostęp do przestrzeni publicznych / społecznych, utrudniony dostęp do informacji i niezbędność dostosowywania sposobu informacji

Zakres interwencji LSR: przedsięwzięcia celu I (zwłaszcza P.I.1, P. I.3), celu II (P.II.1, P.II.2, P.II.4, P.II.5), wdrażanie innowacyjnych form edukacji i rozwijania aktywności, działania partnerskie, animowanie aktywności i zaangażowania społecznego, postaw przedsiębiorczych.

Docelowe efekty działań komunikacyjnych: wzrost aktywności w sferze społecznej, przedsiębiorczej, zwiększenie dostępności usług społecznych / publicznych dla OZN, wdrożenie instrumentów mobilizujących do działania i aktywności, dostosowanych do dysfunkcji grupy.

8) Kobiety

Zidentyfikowane problemy: ograniczona dyspozycyjność, trudności komunikacyjne, utrudniony dostęp do rynku pracy, niższa dostępność do aktywności ze względu na zobowiązania rodzinne, utrudniony dostęp do informacji (brak czasu, niskie umiejętności IT).

Zakres interwencji LSR: Kobiety są beneficjentkami wszystkich działań, zgodnie z zasadą równościową. Szczególne działania kierowane do kobiet obejmują instrumenty wspierania powrotu do aktywności zawodowej oraz animowania aktywności społecznej (realizowane również w ramach przedsięwzięć komplementarnych).

Docelowe efekty działań: wzrost aktywności w sferze społecznej, przedsiębiorczej, zwiększenie dostępności usług społecznych / publicznych, upowszechnienie instrumentów wsparcia rodziny, w tym wsparcia osób wychowujących dzieci

9) Migranci

Zidentyfikowane problemy: trudności w adaptacji w lokalnym środowisku, bariery językowe i komunikacyjne, niska samodzielność, nawarstwienie problemów, trudności z dotarciem z informacją

Zakres interwencji LSR: przedsięwzięcia celu II (w tym P.II.4, P.II.5), animowanie włączenia społecznego i integracji ze środowiskiem lokalnym.

Docelowe efekty działań: większe zaangażowanie w lokalną aktywność społeczną, udział we współpracy, zbudowanie poczucia bezpieczeństwa i otwartości na zmiany

10) Rolnicy niskotowarowi

Zidentyfikowane problemy: nadprodukcja siły roboczej w gospodarstwach rolnych, niezadowalająca dochodowość i uzależnienie całych gospodarstw od jednego źródła dochodu, niższa dostępność do aktywności ze względu na związaną z gospodarstwem rolnym, utrudniony dostęp do informacji (niskie umiejętności IT).

Zakres interwencji LSR: przedsięwzięcia celu I, w tym w szczególności P.I.3 oraz celu drugiego dla działań o charakterze społecznym i usług publicznych. Działania animacyjne w tym w ramach P.II.4 (w tym w zakresie innowacji, technologii cyfrowych), włączające, doradztwo tematyczne, animowanie partnerstw.

Docelowe efekty działań: wzrost aktywności w sferze społecznej, przedsiębiorczej, zwiększenie dostępności usług społecznych / publicznych, upowszechnienie instrumentów wsparcia rodziny, w tym wsparcia osób wychowujących dzieci

11) Osoby poszukujące zatrudnienia

Zidentyfikowane problemy: wykluczenie z rynku pracy, marazm, brak wiary, trudności z dotarciem z informacją

Zakres interwencji LSR: przedsięwzięcia celu I, w tym w szczególności P.I.1 oraz celu drugiego dla działań o charakterze społecznym i usług publicznych (odbiorcy działań). Działania animacyjne w tym w ramach P.II.4 (w tym w zakresie edukacji, aktywności zawodowej, technologii cyfrowych), włączające, doradztwo tematyczne, animowanie partnerstw.

Docelowe efekty działań: wzrost zdolności przedsiębiorczych mieszkańców, wdrożenie instrumentów mobilizujących do działania i aktywności.

3 .Analiza, w jaki sposób LGD może wesprzeć zarówno lokalne, jak i ponadlokalne inicjatywy

Lokalna Grupa Działania we wdrażaniu LSR planuje wykorzystanie wszystkich form działań animujących rozwój partnerstw lokalnych, przedsiębiorczości, integrację mieszkańców ze środowiskiem i kulturą. Są to:

- 1) operacje realizowane w procedurze konkursowej (P.I.1, P.I.2, P.I.3, P.II.1, P.II.3, P.II.5 – 1 i 2)
- 2) projekty grantowe (P.II.4.1, P.II.4.2),
- 3) projekty grantowe – przygotowanie koncepcji smart villages – P.II.2,
- 4) operacje realizowane w partnerstwie przez podmioty z obszaru objętego LSR – P.II.5.3,
- 5) operacje własne w obszarze rozwijania aktywności i świadomości mieszkańców – P.II.4.3,
- 6) operacje dedykowane wyłącznie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji – P.II.5.1, seniorom i / lub osobom młodym – P.II.5.2.
- 7) operacje innowacyjne – przedsięwzięcia nakierowane wyłącznie na działania innowacyjne – P.I.3, P.II.2, P.II.5.3. W pozostałych przedsięwzięciach innowacja stanowi kryterium premiujące horyzontalne. Szczegółowy opis innowacyjności w kontekście lokalnym, w tym sposoby

animowania innowacyjności i planowanych metod wdrożenia zdefiniowanych innowacji i ich oczekiwanego wpływu na rozwój obszaru LSR zawarto w rozdziale VIII punkt 3 LSR.

8) uwzględnienie dostępności w realizacji LSR – szczegółowy opis w podpunkcie 1.1.F niniejszego rozdziału.

Rozdział V Spójność, komplementarność i synergia

Lokalna Strategia Rozwoju stanowi koncepcję rozwojową obszaru LGD, planowaną do realizacji w ramach Programu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej oraz przedsięwzięć komplementarnych, uzupełniających wpisujących się w zakres przedsięwzięć, stanowiących odpowiedź na problemy i potrzeby obszaru oraz wykorzystujących jego zasoby i potencjał rozwojowy.

Wszystkie przedsięwzięcia wykazują:

- synergię tj. ścisłą łączność i wzajemne powiązanie działań, służących zaspokojeniu potrzeb rozwojowych mieszkańców obszaru LGD, w tym poprzez działania w partnerstwie i współpracę sieciową,
- komplementarność tj. stanowią zespół wzajemnie powiązanych przedsięwzięć, które poprzez stosowanie różnych narzędzi, form działania i wsparcia umożliwiają kompleksowe rozwiązanie problemów i wykorzystanie potencjałów.

Istotnym wymiarem zintegrowanego charakteru działalności jest wdrożenie wszystkich zaplanowanych przedsięwzięć zgodnie z zasadami podejścia leader, tj.: poprzez LOKALNE I OODOLNE PODEJŚCIE czyli społeczny charakter planowania strategicznego zrealizowanego różnorodnymi metodami partycypacyjnymi, PARTNERSKIE PODEJŚCIE poprzez inkluzywność działania na każdym etapie i zapewnienie udziału przedstawicieli różnych sektorów we wszystkich aktywnościach, INNOWACYJNOŚĆ rozumianą jako animowanie innowacji społecznych i przedsiębiorczych i wspieranie realizacji działań innowacyjnych, ZINTEGROWANE PODEJŚCIE, sieć powiązań oraz lokalne finansowanie i zarządzanie. Działalność LGD oparta o podejście leader pozwala na dotarcie ze wsparciem i aktywnościami do wszystkich społeczności lokalnych do poziomu każdego sołectwa. LGD pełni rolę animatora i doradcy lokalnej społeczności oraz lidera kreującego oczekiwane formy wsparcia.

1. Opis zgodności i komplementarności LSR z innymi dokumentami planistycznymi/ strategiami

Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Warmiński Zakątek” zaprojektowana dla wdrażania oddolnego podejścia do rozwoju obszarów wiejskich LEADER jest dokumentem zintegrowanym z innymi dokumentami planistycznymi na poziomie lokalnym (gmin i powiatów), regionalnym (województwa warmińsko – mazurskiego) oraz na poziomie ogólnokrajowym. Przyjęte w LSR cele działania i zaplanowane do osiągnięcia rezultaty są spójne, a przyjęte założenia programu działania posiadają charakter innowacyjny.

Tabela nr 26 ZGODNOŚĆ LSR Z CELAMI STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO – MAZURSKIEGO I REGIONALNYMI DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI NA POZIOMIE CELÓW I PRZEDSIĘWZIĘĆ

Kierunki działań określone w dokumentach strategicznych	CEL I			CEL II				
	P.I. 1	P.I.2	P.I.3	P.II.1	P.II.2	P.II.3	P.II.4	P.II.5
KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2030								

Wzmocnienie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją								
Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych								
Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów								
Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego								
Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym								
Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na regionalnych inteligentnych specjalizacjach								
Wzmocnienie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym								
WARMIŃSKO – MAZURSKIE 2030. STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO								
Cel szczegółowy I KOMPETENCJE PRZYSZŁOŚCI								
Użyteczne kwalifikacje i kompetencje								
Nowoczesne usługi								
Profesjonalne organizacje								
Cel szczegółowy II INTELIGENTNA PRODUKTYWNOŚĆ								
Satysfakcjonująca praca								
Inteligentna specjalizacja								
Wysoka konkurencyjność								
Cel szczegółowy III KREATYWNA AKTYWNOŚĆ								
Inspirująca twórczość								
Efektywna współpraca								
Ukształtowana tożsamość								
Cel szczegółowy IV: MOCNE FUNDAMENTY								
Silny kapitał społeczny								
Optymalna infrastruktura rozwoju								
Wyjątkowe środowisko przyrodnicze								
CITTASLOW – MIASTA DOBREGO ŻYCIA 2030 (6 GMIN OBJĘTYCH STRATEGIĄ TERYTORIALNĄ – TABELA NR 12 LSR)								
CEL GŁÓWNY: Efektywne wykorzystanie współpracy w celu wzrostu jakości życia mieszkańców oraz wzmacniania roli sieci Cittaslow w rozwoju województwa warmińsko – mazurskiego								
Integracja i mobilizacja zasobów								
Promocja i ekspansja współpracy								
Wysokiej jakości nowoczesne usługi								
Aktywna gospodarka								

Wysokiej jakości przestrzeń								
STRATEGIA TERYTORIALNA PARTNERSTWA STOWARZYSZENIE WARMIŃSKO – MAZURSKICH GMIN POGRANICZA (2 gminy objęte strategią terytorialną Bartoszyce gmina, Górowo Iławeckie gmina)								
CEL GŁÓWNY: Pogranicze to obszar, który buduje swoje bezpieczeństwo, atrakcyjność i potencjał rozwoju, zapewnia dostęp do wysokiej jakości usług publicznych, przyciąga nowych mieszkańców i respektuje potrzeby każdego pokolenia								
Atrakcyjne warunki zamieszkania								
Aktywna wspólnota samorządowa								
Wspierające rozwój zasoby endemiczne								
FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA WARMII I MAZUR (FEWiM) 2021 – 2023 (zgodność na poziomie priorytetów i planowanych działań komplementarnych)								
FUNDUSZE DLA GOSPODARKI WARMII I MAZUR								
FUNDUSZE DLA ŚRODOWISKA WARMII I MAZUR								
FUNDUSZE DLA ZRÓWNOWAŻONEJ MOBILNOŚCI MIEJSKIEJ NA WARMII I MAZURACH								
FUNDUSZE DLA EDUKACJI I KOMPETENCJI MIESZKAŃCÓW NA WARMII I MAZURACH								
FUNDUSZE DLA RYNKU PRACY WARMII I MAZUR								
FUNDUSZE DLA WŁĄCZENIA I INTEGRACJI MIESZKAŃCÓW WARMII I MAZUR								
FUNDUSZE DLA ZDROWIA MIESZKAŃCÓW WARMII I MAZUR								
FUNDUSZE DLA REWITALIZACJI OBSZARÓW MIEJSKICH WARMII I MAZUR (Cittaslow)								

2. Opis sposobu integrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów czy branż działalności gospodarczej w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć.

Proces przygotowania LSR opierał się na angażowaniu mieszkańców do konstruowania założeń strategicznych na każdym etapie przygotowania dokumentu, co zapewniło ścisłe powiązanie wyników przeprowadzonej diagnozy (katalog problemów i potrzeb) z określeniem celów oraz zaplanowanie przedsięwzięć adekwatnych do faktycznych potrzeb i zapewniających osiągnięcie celów.

Metody integrowania różnych sektorów i partnerów na poziomie przygotowania LSR wykazano w rozdziale III.

Spójność i wzajemne powiązanie obszarów problemowych, potencjałów i zasobów na poziomie przedsięwzięć obrazuje tabela nr 29 w rozdziale VI.

Przedsięwzięcia bezpośrednio odnoszące się do współpracy, integrowania potencjału i zasobów obszaru i Partnerów:

- a) stosowanie kryteriów premiujących w ocenie wniosków dla przedsięwzięć P.I.1, P.I.2, P.I.3, P.II.1, P.II.3, P.II.4.1, P.OO.4.2, P.II.5.1, P.II.5.2,
- b) obowiązkowy model realizacji projektów w formule partnerstwa - P.II.2, P.II.5.3,

- c) animowanie partnerstw, kojarzenie partnerów, nawiązywanie współpracy w tym z partnerami krajowymi i zagranicznymi – operacje własne LGD w ramach przedsięwzięcia P.II.4.3.

Tabela nr 27 PLANOWANE DZIAŁANIA KOMPLEMENTARNE PROJEKTOWANE DO WDROŻENIA W RAMACH INNYCH ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA W POWIĄZANIU Z PRZEDSIĘWZIĘCIAMI LSR

Przedsięwzięcie LSR	Działania komplementarne i źródła finansowania
FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA WARMII I MAZUR (FEWiM) 2021 – 2023	
P.I.1, P.I.2, P.I.3	Działanie 6.4 Edukacja zawodowa – projekt współpracy szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe z otoczeniem społeczno-gospodarczym ukierunkowane na wysoką jakość szkolnictwa branżowego odpowiadającego potrzebom regionalnego rynku pracy. Planowane złożenie 2 wniosków we współpracy ze szkołami zawodowymi obszaru LGD na finansowanie szkoleń zawodowych w zakresie zbieżnym z preferowanymi w przedsięwzięciach LSR branżami gospodarki
P.I.2, P.II.2, P.II.4, P.II.5	Działanie 6.5 Edukacja przez całe życie - Kompleksowe wsparcie w zakresie podnoszenia kompetencji i kwalifikacji osób dorosłych poprzez realizację doradztwa kariery, dofinansowanie kursów/szkoleń oraz potwierdzanie umiejętności zdobytych poza edukacją formalną
P.II.1, P.II.2, P.II.4, P.II.5	Działanie 6.5 Edukacja przez całe życie - Szkolenia/kursy z zakresu rozwijania umiejętności/ kompetencji podstawowych, zwłaszcza umiejętności cyfrowych dla osób o niskich umiejętnościach i kompetencjach w tym cyfrowych
P.II.2, P.II.4, P.II.5	Działanie 6.5 Edukacja przez całe życie - Lokalne inicjatywy edukacyjne w zakresie podnoszenia kompetencji osób dorosłych, w tym np. LOWE, czy działania wspierające animowanie lokalnych partnerstw
P.II.2, P.II.4, P.II.5	Działanie 7.2 Poprawa sytuacji zawodowej osób pracujących - Aktywizacja zawodowa osób zatrudnionych na umowach cywilno-prawnych, umowach krótkoterminowych oraz osób o niskim wynagrodzeniu
P.II.4, P.II.5	Działanie 9.1 Aktywna integracja - Kompleksowe wsparcie aktywizacyjne osób, rodzin i społeczności zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo, z wykorzystaniem instrumentów aktywnej integracji o charakterze społecznym, zawodowym, edukacyjnym i zdrowotnym
P.II.5	Działanie 9.3 Integracja obywateli państw trzecich w środowisku lokalnym – projekt aktywizacji społecznej migrantów
FUNDUSZE KRAJOWE, W TYM PROGRAM INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO, PROGRAM ROZWOJU ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH (PROO)	
P.II.1, P.II.4, P.II.5	Realizacja programu mikrograntów dla organizacji pozarządowych i grup nieformalnych wspierającego inicjatywy społeczne i dobro wspólne
P.II.1, P.II.4, P.II.5	Projekty wzmacniające aktywność społeczną, partycypację społeczną, współpracę instytucji publicznych z mieszkańcami
POLSKO – AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI, AKADEMIA ROZWOJU FILANTROPII W POLSCE – DZIAŁAJ LOKALNIE	
P.II.1, P.II.4, P.II.5	Realizacja programu mikrograntów dla organizacji pozarządowych i grup nieformalnych wspierającego inicjatywy społeczne i dobro wspólne
P.II.1, P.II.4, P.II.5	Projekty wzmacniające aktywność społeczną, partycypację społeczną, współpracę instytucji publicznych z mieszkańcami
SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO - MAZURSKIEGO	
P.II.1, P.II.4, P.II.5	Realizacja projektów w obszarze kultury, rozwoju obszarów wiejskich, turystyki, współpracy międzynarodowej

Rozdział VI Cele i wskaźniki

Proces formułowania celów, wskaźników oraz przedsięwzięć został oparty na schemacie zależności przyczynowo skutkowych pomiędzy: problemami, ich przyczynami i negatywnymi następstwami, propozycjami rozwiązań w odniesieniu do konkretnych grup docelowych oraz wskaźnikami pomiaru rezultatu, zgodnie z wytycznymi w zakresie opracowania Lokalnych Strategii Rozwoju w ramach PS WPR. Obejmował etapy:

- 1) analiza problemów i potrzeb mieszkańców obszaru, z wykorzystaniem zróżnicowanych metod partycypacji, diagnoza obszaru, pozwalająca na powiązanie celów i przedsięwzięć z analizą potrzeb i potencjału obszaru w zintegrowany sposób,
- 2) weryfikacja diagnozy po konsultacjach ze społecznością lokalną,
- 3) sformułowanie celów, przedsięwzięć oraz wskaźników produktu i rezultatu (określonych w PS WPR).

Planując realizację LSR, lokalna grupa działania skoncentrowała się na celach i działaniach, które dodają wartość do istniejącego wsparcia i mają największe szanse na przyczynienie się do osiągnięcia oczekiwanych zmian.

1. Specyfikacja i opis celów, przypisanych im przedsięwzięć

Tabela nr 28 CELE REALIZACJI

C.I	ZRÓWNOWAŻONA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I INNOWACJE	
OPIS CELU	<p>Realizacja celu służy rozwojowi aktywności przedsiębiorczej mieszkańców obszaru LGD w obszarach o zidentyfikowanym potencjale rozwojowym, wdrażających innowacyjne rozwiązania, technologie środowiskowe (w tym szczególnie w zakresie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych), rozwijających nowe funkcje gospodarstw rolnych.</p> <p>Szczególnie ważne w realizacji celu jest wspieranie mieszkańców obszaru w edukacji zawodowej, nabywaniu nowych kompetencji i świadczenie usług doradczych / rozwojowych w formule inkubatora przedsiębiorczości.</p> <p>Kluczowe obszary realizacji celu (uwzględnione w przedsięwzięciach) obejmują:</p> <ul style="list-style-type: none"> - implementację podejścia leader w rozwoju przedsiębiorczości, - indukowanie innowacyjności, - rozwój przedsiębiorczości z poszanowaniem warunków przyrodniczych (w tym biogospodarki, gospodarki obiegu zamkniętego), dziedzictwa kulturowego i oddziaływania biznesu na wymiar społeczny (branże zabezpieczające potrzeby społeczne), - wdrażanie rozwiązań cyfrowych, - zogniskowania działań na obszary o największym potencjale rozwojowym. 	
PRZYPISANE PRZEDSIĘWZIĘCIA	P.I.1	PODEJMOWANIE POZAROLNICZEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ - Rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój zielonej gospodarki
	P.I.2	ROZWIJANIE POZAROLNICZEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ - Rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój zielonej gospodarki
	P.I.3	ROZWÓJ POZAROLNICZYCH FUNKCJI GOSPODARSTW ROLNYCH
C.II	AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO, WSPÓŁPRACA I TOŻSAMOŚĆ LOKALNA	
OPIS CELU	<p>Realizacja celu służy ukierunkowaniu działań na budowanie tożsamości lokalnej bazującej na aktywizacji społecznej i przy wykorzystaniu miejscowych zasobów w sposób zapewniający najlepsze zaspokojenie potrzeb społeczności</p>	

	<p>wiejskich, w tym poprzez wykorzystanie wiedzy, innowacji i rozwiązań cyfrowych.</p> <p>Wszystkie działania podejmowane i inicjowane przez LGD oparte są o zasadę Partnerstwa i współpracy, co daje gwarancję faktycznego przyczynienia się do rozwoju aktywności społecznej. Realizacja celu prowadzi do dobrego życia na obszarach wiejskich: poprzez poczucie tożsamości lokalnej, symbiozę z przyrodą i otoczeniem, współpracę, zabezpieczenie potrzeb edukacyjnych i rozwojowych wszystkim: dzieciom, osobom młodym, seniorom, osobom znajdującym się w szczególnie trudnej sytuacji. W ramach LSR nie planujemy wspierania dużych, infrastrukturalnych inwestycji. Realizacja celu służy rozwijaniu aktywności i zabezpieczaniu małych, lokalnych potrzeb. Służy również rozwinięciu aktywności obywatelskiej w sferach ważnych dla warmińskiej wsi (znaczenie zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolnospożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki, ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego) oraz edukowaniu liderów życia publicznego i społecznego.</p> <p>Ważnym elementem rozwoju celu jest indukowanie innowacyjności społecznej i technologii cyfrowych poprzez Centrum Aktywności Społecznej.</p>	
PRZYPISANE PRZEDSIĘWZIĘCIA	P.II.1	POPRAWA DOSTĘPU DO USŁUG DLA LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI
	P.II.2	PRZYGOTOWANIE KONCEPCJI INTELIGENTNEJ WSI
	P.II.3	POPRAWA DOSTĘPU DO MAŁEJ INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ
	P.II.4	ŚWIADOMOŚĆ OBYWATELSKA I AKTYWNI LIDERZY
	P.II.5	WŁĄCZENIE SPOŁECZNE OSÓB W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI, MŁODYCH I SENIORÓW

Kluczowym zadaniem procesu tworzenia, konsultowania i końcowego określenia celów oraz przedsięwzięć, było ściśle powiązanie założeń strategicznych było ich ściśle powiązanie z analizą potrzeb i potencjału obszaru w zintegrowany sposób. Narzędziem określającym zakres powiązania jest wykonana jest analiza SWOT, zawierająca szczegółowe odniesienie do diagnozy obszaru.

Tabela nr 29 POWIĄZANIE CELÓW I PRZEDSIĘWZIĘĆ Z DIAGNOZĄ OBSZARU

CEL	PRZEDSIĘWZIĘCIE	Odniesienie do diagnozy
C.I	P.I.1	Rozdział IV punkt 1.1.D i 1.1.K, Rozdział II punkt 3
	P.I.2	Rozdział IV punkt 1.1.C i 1.1.K
	P.I.3	Rozdział IV Punkt 1.1.J i 1.1.K
C.II	P.II.1	Rozdział IV punkt 1.1 B, 1.1.E,1.1.F, 1.1.H
	P.II.2	Rozdział IV punkt 1.1 A, 1.1.K
	P.II.3	Rozdział IV punkt 1.1.B, 1.1.H
	P.II.4	1) Rozdział IV punkt 1.1.K, 1.1.L 2) Rozdział IV punkt 1.1.K, 1.1.I 3) Rozdział IV punkt 1.1.K, 1.1.E
	P.II.5	1) Rozdział IV punkt 1.1.K, 1.1.F 2) Rozdział IV punkt 1.1.K, 1.1.F, 1.1.M, Rozdział II punkt 3 3) Rozdział IV punkt 1.1.K, 1.1.F, 1.1.M, Rozdział II punkt 3, Partnerstwo – rozdział IV punkt

Tabela nr 30 OKREŚLENIE CELÓW I PRZEDSIĘWZIĘĆ UKIERUNKOWANYCH NA ZAGADNIENIA KLUCZOWE

ZAGADNIENIE KLUCZOWE	CEL	PRZEDSIĘWZIĘCIE	ODNIESIENIE DO DIAGNOZY - PROBLEMY
INNOWACJE	C.I	P.I.1	R.IV – punkty 1.1.D, 1.1.K
		P.I.2	R.IV – punkty 1.1.C, 1.1.K
		P.I.3	R.IV – punkty 1.1.J, 1.1.K
	C.II	P.II.1	R.IV – punkty 1.1.E, 1.1.F
		P.II.2	R.IV – punkt 1.1.K
		P.II.3	R.IV – punkty 1.1.B, 1.1.H
P.II.4		R.IV – punkty 1.1.E, 1.1.I, 1.1.M	
OSOBY MŁODE	C.II	P.I.1	R.IV – punkty 1.1.D
		P.II.1	R.III.3, R.IV punkty 1.1.J, 1.1.E
		P.II.5	R.II.3 R.IV – punkty 1.1.J, 1.1.E
SENIORZY	C.II	P.II.1	R.III.3, R.IV punkt I.I.F
		P.II.5	R.IV – punkty 1.1.D, 1.1.K
OSOBY ZE ZDEFINIOWANYCH GRUP W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI	C.I	P.I.1	R.IV – punkty 1.1.J, 1.1.K
		P.I.3	R.IV – punkty 1.1.J, 1.1.K
	C.II	P.II.5	R.IV – punkty 1.1.E, 1.1.F

2. Przedstawienie celów z podziałem na źródła finansowania.

Cele LSR realizowane będą głównie w ramach Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023 – 2027.

Realizacja celów z innych środków i funduszy obejmuje przedsięwzięcia komplementarne, wzmacniające działania zakładane do realizacji w ramach PS WPR 2023 – 2027. Wskazane źródła finansowania przedsięwzięć komplementarnych obejmują fundusze, w których LGD „Warmiński Zakątek” posiada doświadczenie w pozyskaniu środków i realizacji projektów.

Tabela nr 31 ŹRÓDŁA FINANSOWANIA LSR

Cel LSR	BEZPOŚREDNIE ŹRÓDŁO FINANSOWANIA LSR	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA PRZEDSIĘWZIĘĆ KOMPLEMENTARNYCH
C.I	PS WPR 2023 – 2027	Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021–2027
		Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027
C.II	PS WPR 2023 – 2027	Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021–2027
		Fundusze krajowe, w tym Program Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO, Program Rozwoju Organizacji Pozarządowych (PROO)
		Polsko – Amerykańska Fundacja Wolności, Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce – Działaj Lokalnie
		Samorząd Województwa warmińsko – mazurskiego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych historycznych

3. Przedstawienie przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS

Przedsięwzięcia planowane do realizacji w ramach RLKS zostały przypisane do dwóch celów. Określenie przedsięwzięć, które stanowią kluczowe działania rozwojowe na obszarze Lokalnej Grupy Działania, sposobu ich realizacji, wartości planowanego budżetu i wskaźników są wynikiem

szczegółowej analizy potrzeb i potencjałów w określonych obszarach oraz analizy danych historycznych w zakresie skuteczności i oczekiwanej wartości form wsparcia.

CEL I ZRÓWNOWAŻONA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I INNOWACJE	
P.I.1	<p>PODEJMOWANIE POZAROLNICZEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ - Rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój zielonej gospodarki</p> <p>Podejmowanie działalności gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia osób o szczególnie trudnej sytuacji w dostępie do miejsc pracy, tj. osób poszukujących zatrudnienia, migrantów, osób młodych</p> <p>W ramach podejmowania działalności gospodarczej wspierane będą wyłącznie branże zdiagnozowane jako kluczowe branże rozwojowe obszaru LGD, tj.</p> <ul style="list-style-type: none"> - działalności gospodarcze oparte na dziedzictwie przyrodniczym i kulturowym, w tym wdrażające rozwiązania w zakresie biogospodarki i gospodarki obiegu zamkniętego, zielonych technologii, - działalności kreatywne, tj. oparte o indywidualną kreację, zdolności i talent, w tym wdrażające innowacje i technologie cyfrowe, mające potencjał rozwojowy przez produkcję i eksploatację własności intelektualnej) - działalności obszaru gospodarki czasu wolnego – związane z turystyką, odpoczynkiem, rozrywką, rekreacją i spędzaniem czasu wolnego, - zdrowa żywność, - srebrna gospodarka. <p>Na poziomie LSR nie określa się katalogu kodów działalności (PKD), w celu umożliwienia kreatywnego podejścia do zakresu wsparcia.</p> <p>Ponadto na poziomie kryteriów jakościowej oceny wniosków premiovane będą operacje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - innowacyjne, - ograniczające presję na środowisko lub zapewniające racjonalne gospodarowanie zasobami, - oparte o Partnerstwo i współpracę, - zintegrowane poprzez wpisanie się w kluczowe produkty regionalne: green velo, cittaslow, slowfood, szlak kopernikowski, uzdrowiska, turystyka pielgrzymkowa i szlak świętej Warmii, - wnioski składane przez osoby o szczególnie trudnej sytuacji w dostępie do miejsc pracy, tj. osób poszukujące zatrudnienia, migranci, osoby młode. <p>O wsparcie z zakresu rozwoju przedsiębiorczości mogą ubiegać się osoby ubezpieczone zarówno w KRUS jak i ZUS. Natomiast podejmowana działalność musi być działalnością pozarolniczą i jest prowadzona na podstawie przepisów ustawy Prawo przedsiębiorców.</p> <p>Zakładany poziom wsparcia: zgodnie z obowiązującymi przepisami (na dzień przygotowania LSR do 65% kosztów kwalifikowanych).</p> <p>Maksymalna wysokość wsparcia: 100 000 złotych.</p>
	<p>UZASADNIENIE</p> <p>Premie na rozpoczęcie działalności gospodarczej w kończącym się okresie wdrażania LSR zrealizowane zostały na wysokim poziomie wskaźnika: 75. Analiza żywotności zakładanych firm (powyżej wymaganej trwałości funkcjonuje niewiele ponad 30%) oraz niższy niż dotychczas poziom finansowania wskazują na prawdopodobne niższe zapotrzebowanie na fundusze. Wskazując konkretne branże działalności zakłada się większą efektywność realizacji przedsięwzięcia.</p>
P.I.2	<p>ROZWIJANIE POZAROLNICZEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ - Rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój zielonej gospodarki</p> <p>Rozwijanie działalności gospodarczej obejmuje pomoc na rozwijanie prowadzonej działalności gospodarczej poprzez wprowadzenie nowych technologii, rozwiązań innowacyjnych, procesów środowiskowych, w tym dotyczących energii odnawialnej, gospodarki obiegu zamkniętego, biogospodarki.</p>

	<p>W ramach wsparcia rozwijania działalności gospodarczej wspierane będą wyłącznie podmioty gospodarcze o statusie MŚP branży zdiagnozowane jako kluczowe branże rozwojowe obszaru LGD, tj.</p> <ul style="list-style-type: none"> - działalności gospodarcze oparte na dziedzictwie przyrodniczym i kulturowym, w tym wdrażające rozwiązania w zakresie biogospodarki i gospodarki obiegu zamkniętego, zielonych technologii, - działalności kreatywne, tj. oparte o indywidualną kreację, zdolności i talent, w tym wdrażające innowacje i technologie cyfrowe, mające potencjał rozwojowy przez produkcję i eksploatację własności intelektualnej) - działalności obszaru gospodarki czasu wolnego – związane z turystyką, odpoczynkiem, rozrywką, rekreacją i spędzaniem czasu wolnego, - zdrowa żywność, - srebrna gospodarka. <p>Na poziomie LSR nie określa się katalogu kodów działalności (PKD), w celu umożliwienia kreatywnego podejścia do zakresu wsparcia.</p> <p>Ponadto na poziomie kryteriów jakościowej oceny wniosków premiiwane będą operacje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - innowacyjne, - ograniczające presję na środowisko lub zapewniające racjonalne gospodarowanie zasobami, - oparte o Partnerstwo i współpracę, - zintegrowane poprzez wpisanie się w kluczowe produkty regionalne: green velo, cittaslow, slowfood, szlak kopernikowski, uzdrowiska, turystyka pielgrzymkowa i szlak świętej Warmii, - w ramach których tworzone są nowe miejsca pracy. <p>O wsparcie z zakresu rozwoju pozarolniczej działalności gospodarczej mogą ubiegać się osoby ubezpieczone zarówno w KRUS jak i ZUS. Natomiast rozwijana działalność musi być działalnością pozarolniczą i jest prowadzona na podstawie przepisów ustawy Prawo przedsiębiorców.</p> <p>Zakładany poziom wsparcia: zgodnie z obowiązującymi przepisami (na dzień przygotowania LSR do 65% kosztów kwalifikowanych).</p> <p>Maksymalna wysokość wsparcia: 100 000 złotych.</p> <p>Warunek dostępu: minimum dwuletnie doświadczenie w działalności w branży w ramach której przedsiębiorca zamierza rozwijać firmę.</p>
	<p>UZASADNIENIE</p> <p>Wsparcie na rozwijanie działalności gospodarczej w kończącym się okresie wdrażania LSR zrealizowane zostało na zakładanym poziomie. 27% udzielonego wsparcia obejmowało działalności innowacyjne. Maksymalna kwota finansowania wynosiła 100 tys. zł. I wiązała się z koniecznością utworzenia i utrzymania miejsca pracy. W związku z brakiem obowiązku utworzenia miejsca pracy zakłada się utrzymanie wysokości dofinansowania.</p>
P.I.3	ROZWÓJ POZAROLNICZYCH FUNKCJI GOSPODARSTW ROLNYCH

	<p>Rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych w zakresie:</p> <p>a. gospodarstw agroturystycznych b. zagród edukacyjnych c. gospodarstw opiekuńczych.</p> <p>Ubieganie się o wsparcie i prowadzenie działalności pozarolniczej w określonym obszarze określają szczegółowe przepisy (w tym PS WPR, wytyczne wdrożeniowe) i obejmują w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dla gospodarstw agroturystycznych – przedłożenie koncepcji świadczenia usług hotelarskich w czynnym gospodarstwie rolnym, wdrożenia systemów jakości wiejskiej bazy noclegowej oraz rozwoju usług czasu wolnego i gospodarki świadczeń oraz przystąpienie do organizacji zrzeszającej kwaterodawców wiejskich, - dla zagród edukacyjnych – przedłożenie koncepcji funkcjonowania przedsięwzięcia prowadzonego przez mieszkańców wsi na obszarach wiejskich, gdzie realizowane są co najmniej 2 cele edukacyjne spośród edukacji w zakresie produkcji roślinnej, produkcji zwierzęcej, przetwórstwa płodów rolnych, świadomości ekologicznej i konsumenckiej, dziedzictwa kultury materialnej wsi, tradycyjnych zawodów, rękodzieła i twórczości ludowej oraz przystąpienie do Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych. - dla gospodarstw opiekuńczych – zgodnie z przepisami. <p>Ponadto na poziomie kryteriów jakościowej oceny wniosków premiiowane będą operacje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - innowacyjne, - oparte o Partnerstwo i współpracę, - zintegrowane. <p>O wsparcie z zakresu rozwoju pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych mogą ubiegać się czynne gospodarstwa rolne o statusie małych gospodarstw rolnych.</p> <p>Zakładany poziom wsparcia: zgodnie z obowiązującymi przepisami (na dzień przygotowania LSR do 85% kosztów kwalifikowanych).</p> <p>Maksymalna wysokość wsparcia: 150 000 złotych.</p> <p>Warunek dostępu: minimum dwuletnie doświadczenie w działalności w branży w ramach której planowane jest wdrożenie pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych.</p>
	<p>UZASADNIENIE</p> <p>Rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych jest szczególnie ważny wobec zdiagnozowanych problemów dotyczących nadmiaru liczby osób związanych z gospodarstwem rolnym. Jest również szansą na wykorzystanie potencjału rozwojowego Warmii jako miejsca aktywności i wypoczynku o niepowtarzalnym charakterze.</p> <p>Ze względu na niewielkie doświadczenie LGD we wspieraniu gospodarstw rolnych w ramach przedsięwzięcia zaprojektowano 3 operacje, o charakterze pilotażowym.</p>
<p>CEL II AKTYWNE SPOLECZEŃSTWO, WSPÓŁPRACA I TOŻSAMOŚĆ LOKALNA</p>	
<p>P.II.1</p>	<p>POPRAWA DOSTĘPU DO USŁUG DLA LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI</p>

	<p>Poprawa dostępu do usług dla lokalnej społeczności obejmuje wyposażenie, odnowienie, doposażenie, rewitalizację funkcjonujących obiektów infrastruktury, w których świadczone są usługi dla lokalnej społeczności.</p> <p>W oparciu o zdiagnozowane obszary problemowe i diagnozę określa się rodzaje przedsięwzięć w ramach działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - służące poprawie bezpieczeństwa – takie jak oświetlenie, chodniki, ścieżki, przejścia dla pieszych, monitoring wizyjny, barierki, uzupełnienie oznakowania, - służące poprawie atrakcyjności życia na obszarach wiejskich dla osób młodych (przeciwdziałanie migracji do ośrodków miejskich i depopulacji obszaru) – takie jak boiska, place zabaw, przestrzenie zielone, świetlice, lokalne centra aktywności, wyposażenie placówek edukacyjnych i opiekuńczych dla dzieci i młodzieży, - służące dostępności dla osób niepełnosprawnych, osób starszych – takie jak pochwyty, podjazdy, rozwiązania komunikacyjne. <p>Na poziomie LSR nie określa się zamkniętego zakresu operacji, natomiast ograniczona wartość wsparcia – do 50 000 złotych wskazuje na niewielkie operacje, przyczyniające się wymiennie do poprawy jakości świadczenia usług społecznych na poziomie lokalnym.</p> <p>Na poziomie kryteriów jakościowej oceny wniosków premiowane będą operacje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - innowacyjne, - wdrażające technologie cyfrowe, - ograniczające presję na środowisko lub zapewniające racjonalne gospodarowanie zasobami, - oparte o Partnerstwo i współpracę, - objęte oddolnymi koncepcjami inteligentnej wsi lub wpisujące się w ideę funkcjonującej wsi tematycznej, - dedykowane dla mieszkańców obszarów wiejskich zaliczanych do osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów lub osób młodych, - zintegrowane poprzez powiązanie zakresu operacji z innymi przedsięwzięciami i uzasadnienie kompleksowego zaspokojenia potrzeb społecznych. <p>O wsparcie w ramach przedsięwzięcia mogą ubiegać się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podmioty publiczne z zachowaniem warunków i poziomu wsparcia określonych w obowiązujących przepisach (na dzień przygotowania LSR do 75% kosztów kwalifikowanych), - organizacje pozarządowe z zachowaniem warunków i poziomu wsparcia określonych w obowiązujących przepisach (na dzień przygotowania LSR do 100% kosztów kwalifikowanych). <p>Zakładany poziom wsparcia: zgodnie z obowiązującymi przepisami (wskazane intensywności dotyczą przepisów obowiązujących na etapie przygotowania LSR).</p> <p>Maksymalna wysokość wsparcia: 50 000 złotych.</p>
	<p>UZASADNIENIE</p> <p>Rozwój technologii, potrzeby bezpieczeństwa, rozwojowe, ochrony zdrowia, dostępności usług społecznych dla mieszkańców Warmii wymagają doinwestowania miejsc stanowiących zaplecze tych usług. Na etapie analizy potrzeb szczególnie podkreślano potrzeby wyposażenia w infrastrukturę poprawiającą dostępność i bezpieczeństwo a także rozwijających ofertę edukacyjną dla dzieci i młodzieży. Zakres wsparcia stanowi odpowiedź na zdiagnozowane potrzeby.</p>
P.II.2	<p>PRZYGOTOWANIE KONCEPCJI INTELIGENTNEJ WSI</p> <p>Przygotowanie koncepcji inteligentnych wsi stanowi innowacyjne rozwiązanie integrujące zasoby i potencjały do ukierunkowanego rozwoju pojedynczych miejscowości / sołectw.</p>

	<p>W ramach ogłoszonego projektu grantowego wsparcie finansowe w wysokości 4 000 złotych otrzymają Wnioskodawcy, którzy złożą wniosek na opracowanie koncepcji mającej na celu wypracowanie efektywnych i niestandardowych rozwiązań miejscowych problemów, zawierającej</p> <ul style="list-style-type: none"> - opis procesu opracowania koncepcji, w tym przeprowadzania ze społecznością obszaru konsultacji wyników prac partnerstwa, - uproszczoną analizę SWOT obszaru objętego koncepcją, - plan włączenia społeczeństwa w realizację koncepcji, z uwzględnieniem sołtysa, rady sołectkiej w tym procesie, - listę projektów, które będą składać się na realizację koncepcji z obowiązkowym uwzględnieniem komponentu cyfrowego lub środowiskowego lub klimatycznego. <p>Składane wnioski powinny uwzględniać:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Użycie technologii cyfrowych i telekomunikacyjnych lub lepsze wykorzystanie wiedzy, b) Wykazywać korzyść dla lokalnej społeczności w zakresie poprawy jakości życia, podniesienia jakości usług lokalnych lub bezpieczeństwa, poszanowania środowiska lub klimatu, problemów dotyczących niedoinwestowania, starzejącego się społeczeństwa, wyludnienia, braku miejsc pracy, wykluczenia cyfrowego. <p>O wsparcie w ramach przedsięwzięcia mogą ubiegać się organizacje pozarządowe z zachowaniem warunków i poziomu wsparcia określonych w obowiązujących przepisach (na dzień przygotowania LSR do 100% kosztów kwalifikowanych).</p> <p>Zakładany poziom wsparcia: ryczałt – 4 000 złotych.</p>
	<p>UZASADNIENIE</p> <p>Przedsięwzięcie stanowi dopełnienie działań zrealizowanych w ramach ostatniego okresu programowania PROW 2014 – 2020. W ramach programu grantowego sfinansowano powstanie 25 koncepcji inteligentnych wsi, tj. wszystkich zgłoszonych w procedurze konkursowej. Planowane przedsięwzięcie obejmuje 10 koncepcji dla wsi, które zdecydują się opracować i wdrażać projekty zintegrowane w ramach PS WPR, co ma istotne znaczenie w kontekście premiowania operacji wynikających z koncepcji inteligentnych wsi na poziomie pozostałych przedsięwzięć celu II LSR.</p>
P.II.3	<p>POPRAWA DOSTĘPU DO MAŁEJ INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ</p> <p>W ramach przedsięwzięcia wspierane będzie tworzenie infrastruktury publicznej i modernizacja obiektów na cele utworzenia infrastruktury publicznej.</p> <p>Szczegółowy zakres wsparcia wynika z diagnozy o obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - infrastrukturę kulturalną, rekreacyjną, sportową, edukacyjną, - infrastrukturę poprawiającą bezpieczeństwo (z wyłączeniem dróg), - infrastrukturę srebrnej gospodarki, w tym obejmującą poprawę dostępności do oferty profilaktyki zdrowia, - infrastrukturę ochrony środowiska, w tym zwłaszcza w zakresie odnawialnych źródeł energii (z wyłączeniem sieci wodno – kanalizacyjnych, elektrycznych, przydomowych oczyszczalni ścieków). <p>Ze wsparcia wyłączone są operacje dotyczące świadczenia usług dla rolnictwa.</p> <p>Na poziomie kryteriów jakościowej oceny wniosków premiowane będą operacje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - innowacyjne, - wdrażające technologie cyfrowe, - ograniczające presję na środowisko lub zapewniające racjonalne gospodarowanie zasobami, - oparte o Partnerstwo i współpracę, - objęte oddolnymi koncepcjami inteligentnej wsi lub wpisujące się w ideę funkcjonującej wsi tematycznej, - dedykowane mieszkańcom obszarów wiejskich zaliczanym do osób w niekorzystnej

	<p>sytuacji, seniorów lub osób młodych, - zintegrowane poprzez powiązanie zakresu operacji z innymi przedsięwzięciami i uzasadnienie kompleksowego zaspokojenia potrzeb społecznych.</p> <p>O wsparcie w ramach przedsięwzięcia mogą ubiegać się: - podmioty publiczne z zachowaniem warunków i poziomu wsparcia określonych w obowiązujących przepisach (na dzień przygotowania LSR do 75% kosztów kwalifikowanych), - organizacje pozarządowe z zachowaniem warunków i poziomu wsparcia określonych w obowiązujących przepisach (na dzień przygotowania LSR do 100% kosztów kwalifikowanych).</p> <p>Zakładany poziom wsparcia: zgodnie z obowiązującymi przepisami (wskazane intensywności dotyczą przepisów obowiązujących na etapie przygotowania LSR).</p> <p>Maksymalna wysokość wsparcia: 200 000 złotych.</p>
	<p>UZASADNIENIE</p> <p>Poprawa dostępu do infrastruktury publicznej w obszarach, dla których zaplanowano wsparcie tj. do infrastruktury kulturalnej, rekreacyjnej, sportowej, edukacyjnej, srebrnej gospodarki, poprawiającej bezpieczeństwo i wdrażającej instrumenty ochrony środowiska, wg wykonanej diagnozy obszaru stanowią ważny wyznacznik poprawy jakości życia na obszarze LGD. Planowana wysokość wsparcia jest wyższa niż dotychczas proponowano w LSR na inwestycje infrastrukturalne, jednak analiza całkowitych kosztów zrealizowanych inwestycji wskazuje na wyższe zapotrzebowanie na kapitał.</p>
P.II.4	<p>ŚWIADOMOŚĆ OBYWATELSKA I AKTYWNI LIDERZY</p> <p>W ramach przedsięwzięcia planowana jest realizacja 3 rodzajów operacji, uznanych na poziomie diagnozy LSR za kluczowe w rozwijaniu aktywności i świadomości mieszkańców</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. PROGRAM GRANTOWY – OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO POLSKIEJ WSI W ramach programu grantowego dofinansowane zostaną projekty upowszechniające dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe Warmii w formie szkoleń, warsztatów, imprez, wydarzeń. Maksymalna wysokość wsparcia w ramach 1 grantu: 20 000 złotych 2. PROGRAM GRANTOWY - ZIELONA GOSPODARKA, BIOGOSPODARKA, GOSPODARKA OBIEGU ZAMKNIĘTEGO W ramach programu grantowego dofinansowane zostaną projekty upowszechniające wiedzę, modelowe rozwiązania i praktyki w zakresie technologii środowiskowych. Maksymalna wysokość wsparcia w ramach 1 grantu: 20 000 złotych 3. OPERACJA WŁASNA – EDUKACJA LIDERÓW ŻYCIA SPOŁECZNEGO – projektowane jest wdrożenie 2 operacji: - funkcjonowanie w okresie wdrażania LSR Warmińskiego Inkubatora Społecznego oferującego zróżnicowane formy wsparcia lokalnych liderów we włączaniu się w życie publiczne, animowaniu aktywności społecznej na poziomie lokalnym, funkcjonowaniu organizacji pozarządowych, - funkcjonowanie w okresie wdrażania LSR Inkubatora Przedsiębiorczości Wiejskiej – animującego działania przedsiębiorcze mieszkańców obszaru LGD, w tym w zakresie kreowania i rozwijania aktywności przedsiębiorczych, gospodarki rolnospożywczej, zrównoważonego rolnictwa. <p>Na poziomie kryteriów jakościowej oceny wniosków premiiowane będą operacje: - innowacyjne, - wdrażające technologie cyfrowe, - oparte o Partnerstwo i współpracę,</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - wpisujące się w koncepcje inteligentnej wsi lub wpisujące się w ideę funkcjonującej wsi tematycznej, - dedykowane dla mieszkańców obszarów wiejskich zaliczanych do osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów lub osób młodych, - zintegrowane poprzez powiązanie zakresu operacji z innymi przedsięwzięciami i uzasadnienie kompleksowego zaspokojenia potrzeb społecznych. <p>O wsparcie w ramach przedsięwzięcia mogą ubiegać się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podmioty publiczne z zachowaniem warunków i poziomu wsparcia określonych w obowiązujących przepisach (na dzień przygotowania LSR do 75% kosztów kwalifikowanych), - organizacje pozarządowe z zachowaniem warunków i poziomu wsparcia określonych w obowiązujących przepisach (na dzień przygotowania LSR do 100% kosztów kwalifikowanych). <p>Zakładany poziom wsparcia: zgodnie z obowiązującymi przepisami (wskazane intensywności dotyczą przepisów obowiązujących na etapie przygotowania LSR).</p>
	<p>UZASADNIENIE</p> <p>Animowanie świadomości obywatelskiej i przedsiębiorczej w kluczowych obszarach rozwojowych, tj. dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, biogospodarki, gospodarki rolnospożywczej oraz aktywności obywatelskiej stanowią kluczowe sfery działań miękkich i aktywności LGD. Wzmacniają działania dotychczas realizowane w ramach PROW oraz innych funduszy.</p>
P.II.5	<p>WŁĄCZENIE SPOŁECZNE OSÓB W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI, MŁODYCH I SENIORÓW</p> <p>W ramach przedsięwzięcia planowana jest realizacja 3 rodzajów operacji, uznanych na poziomie diagnozy LSR za kluczowe w rozwijaniu aktywności i świadomości mieszkańców</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przedsięwzięcia dotyczące włączenia społecznego osób znajdujących się w trudnej sytuacji, tj. osób z niepełnosprawnościami, kobiet, migrantów, rolników niskotowarowych, osób poszukujących zatrudnienia. 2. Przedsięwzięcia dotyczące włączenia społecznego osób młodych i seniorów. <p>W ramach operacji Wnioskodawcy będą realizowali przedsięwzięcia inwestycyjne, miękkie, łączące obie formy działań.</p> <p>Maksymalna kwota wsparcia na 1 operację: 50 000 złotych.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Projekty realizowane w Partnerstwie, wdrażające nowe rozwiązania w zakresie włączenia społecznego osób znajdujących się w trudnej sytuacji, osób młodych oraz seniorów. <p>Warunkiem koniecznym w ubieganiu się o wsparcie na realizację projektów w Partnerstwie będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - udział co najmniej 2 Partnerów z obszaru LGD i co najmniej 1 spoza obszaru, - uzasadnienie zintegrowania działań poprzez zaangażowanie podmiotów / osób działających w zbieżnym celu, - opis rozwiązania, działania, przedsięwzięcia, którego dotyczy przepływ wiedzy / rozwiązań w zakresie innowacyjnych form wspierania osób znajdujących się w trudnej sytuacji, osób młodych, seniorów. <p>Innowacyjność i zintegrowanie stanowią warunki konieczne dofinansowania.</p> <p>Na poziomie kryteriów jakościowej oceny wniosków premiiowane będą operacje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wdrażające technologie cyfrowe, - składane przez podmioty ekonomii społecznej, - wpisujące się w koncepcje inteligentnej wsi lub wpisujące się w ideę funkcjonującej wsi tematycznej,

<ul style="list-style-type: none"> - dedykowane dla mieszkańców obszarów wiejskich zaliczanych do osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów lub osób młodych, - wpisujące się w inicjatywę Nowy Europejski Bauhaus. <p>O wsparcie w ramach przedsięwzięcia mogą ubiegać się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podmioty publiczne z zachowaniem warunków i poziomu wsparcia określonych w obowiązujących przepisach (na dzień przygotowania LSR do 75% kosztów kwalifikowanych), - organizacje pozarządowe z zachowaniem warunków i poziomu wsparcia określonych w obowiązujących przepisach (na dzień przygotowania LSR do 100% kosztów kwalifikowanych). <p>Zakładany poziom wsparcia: zgodnie z obowiązującymi przepisami (wskazane intensywności dotyczą przepisów obowiązujących na etapie przygotowania LSR).</p> <p>Maksymalna wysokość wsparcia: 180 000 złotych. W LSR nie projektuje się środków na przygotowanie projektu partnerskiego.</p>
<p>UZASADNIENIE</p> <p>Działania na rzecz osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji (zgodnie z diagnozą i PS WPR) oraz wymagających szczególnego wsparcia (osoby młode, seniorzy) wymagają szczególnej uwagi i wsparcia w realizacji LSR, stąd zaplanowano 2 działania konkursowe, dedykowane wyłącznie tym grupom docelowym i nie wprowadzono zakresów ściśle precyzujących oczekiwane zakresy operacji, co pozwoli lepiej dostosować projekty do lokalnych potrzeb.</p> <p>Głównym działaniem w ramach przedsięwzięcia będą projekty realizowane w partnerstwie wychodzącym poza obszar LGD (krajowym, międzynarodowym), które spełnią jednocześnie 2 warunki: zintegrowania działań poprzez zaangażowanie podmiotów / osób działających w zbieżnym celu i przepływu wiedzy / rozwiązań w zakresie innowacyjnych form wspierania osób znajdujących się w trudnej sytuacji, osób młodych, seniorów.</p>

Formy realizacji przedsięwzięć i odbiorcy – załącznik nr 1 do LSR pn. CELE I PRZEDSIĘWZIĘCIA

4. Przypisanie wskaźników do celów i przedsięwzięć

Dla przedsięwzięć projektuje się wskaźniki produktu, dla celów wskaźniki rezultatu wg poniższej tabeli.

CEL I		ZRÓWNOWAŻONA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I INNOWACJE			
WSKAŹNIKI REZULTATU					
Nazwa wskaźnika	Nr wskaźnika	Sposób pomiaru (SP) Jednostka miary (JM)	Wartość pocz.	Wartość końcowa	Źródło pomiaru
Liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy	C.I.1	SP – corocznie na podstawie dokumentów źródłowych JM - liczba osób	0	200	Sprawozdanie z realizacji operacji Badanie ewaluacyjne
Liczba inwestycji objętych wsparciem w zakresie wytwarzania energii ze źródeł	C.I.2	SP - corocznie na podstawie dokumentów źródłowych JM: Megawatt	0	0,1	Sprawozdanie z realizacji operacji Badanie ewaluacyjne

odnawialnych, w tym biomasy (w MW)					
Liczba operacji przyczyniających się do realizacji na obszarach wiejskich celów w zakresie zrównoważenia środowiskowego oraz osiągnięcia celów w dziedzinie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania do niej	C.I.3	SP: corocznie na podstawie dokumentów źródłowych JM: : Liczba operacji	0	5	Sprawozdanie z realizacji operacji Badanie ewaluacyjne
PRZEDSIĘWZIĘCIE	P.I.1 - PODEJMOWANIE POZAROLNICZEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ - Rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój zielonej gospodarki				
Nazwa wskaźnika	Nr wskaźnika	Sposób pomiaru (SP) Jednostka miary (JM)	Wartość pocz.	Wartość końcowa	Źródło pomiaru
Liczba operacji polegających na utworzeniu nowej działalności gospodarczej – operacje nieinnowacyjne	W.I.1.1	SP: liczba nowo zarejestrowanych działalności gospodarczych JM: : Liczba operacji	0	8	CEIDG / KRP (Krajowy rejestr Przedsiębiorców) Sprawozdanie z realizacji operacji
Liczba operacji polegających na utworzeniu nowej działalności gospodarczej – operacje innowacyjne	W.I.1.2	SP: liczba nowo zarejestrowanych działalności gospodarczych JM: : Liczba operacji	0	4	CEIDG / KRP (Krajowy rejestr Przedsiębiorców) Sprawozdanie z realizacji operacji
PRZEDSIĘWZIĘCIE	P.I.2 ROZWIJANIE POZAROLNICZEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ - Rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój zielonej gospodarki				
Liczba operacji polegających na rozwinięciu działalności gospodarczej	W.I.2.1	SP: liczba działalności gospodarczych, które rozwinęły działalność dzięki wsparciu JM: : Liczba operacji	0	20	Sprawozdanie z realizacji operacji
PRZEDSIĘWZIĘCIE	P.I.3 ROZWÓJ POZAROLNICZYCH FUNKCJI GOSPODARSTW ROLNYCH				
Liczba utworzonych zagród edukacyjnych	W.I.3.1	SP: liczba małych gospodarstw rolnych, które uruchomiły pozarolniczą działalność w formie zagrody edukacyjnej JM: : Liczba operacji	0	1	CEIDG / KRP Sprawozdanie z realizacji operacji Dokument potwierdzający przystąpienie do Ogólnopolskiej

					Sieci Zagród Edukacyjnych
Liczba utworzonych gospodarstw agroturystycznych i/lub gospodarstw opiekuńczych/zagród edukacyjnych	W.I.3.2	SP: liczba małych gospodarstw rolnych, które uruchomiły pozarolniczą działalność w formie usług agroturystycznych lub opiekuńczych JM: : Liczba operacji	0	2	Sprawozdanie z realizacji operacji Dokument potwierdzający przystąpienie do organizacji zrzeszającej kwaterodawców wiejskich
Liczba osób o statusie rolników niskotowarowych zaangażowanych w rozwijanie pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych	W.I.3.3	SP: liczba osób reprezentujących małe gospodarstwo rolne zaangażowanych do wdrażania pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych JM: liczba osób	0	5	Sprawozdanie z realizacji operacji
CEL II	AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO, WSPÓŁPRACA I TOŻSAMOŚĆ LOKALNA				
WSKAŹNIKI REZULTATU					
Liczba wspieranych strategii inteligentnych wsi	C.II.1	SP: coroczna weryfikacja programów grantowych JM: Liczba strategii	0	11	Sprawozdanie z realizacji programu / programów grantowych
Odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu WPR	C.II.2	SP: corocznie na podstawie dokumentów źródłowych JM: liczba osób	0	1000	Sprawozdanie z realizacji operacji Badanie ewaluacyjne
Liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego	C.II.3	SP: corocznie na podstawie dokumentów źródłowych JM: Liczba osób	0	500	Sprawozdanie z realizacji operacji Badanie ewaluacyjne
PRZEDSIĘWZIĘCIE	P.II.1 POPRAWA DOSTĘPU DO USŁUG DLA LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI				
Liczba wyposażonych miejsc, w których świadczone są usługi społeczne	W.II.1.1	SP: liczba miejsc / przestrzeni, które poprawiły jakość świadczenia usług społecznych JM: Liczba miejsc	0	36	Sprawozdanie z realizacji operacji Badanie ewaluacyjne
PRZEDSIĘWZIĘCIE	P.II.2 PRZYGOTOWANIE KONCEPCJI INTELIGENTNEJ WSI				

Liczba opracowanych koncepcji inteligentnych wsi	W.II.2.1	SP: liczba opracowanych koncepcji inteligentnych wsi JM: Liczba koncepcji	0	11	Koncepcja inteligentnej wsi Sprawozdanie z realizacji grantu
PRZEDSIĘWZIĘCIE	P.II.3 POPRAWA DOSTĘPU DO MAŁEJ INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ				
Liczba nowych / zmodernizowanych przestrzeni publicznych	W.II.3.1	SP: liczba projektów w zakresie poprawy dostępu do małej infrastruktury publicznej JM: Liczba operacji	0	12	Sprawozdanie z realizacji operacji Ewidencja środków trwałych
PRZEDSIĘWZIĘCIE	P.II.4 ŚWIADOMOSĆ OBYWATELSKA I AKTYWNI LIDERZY				
Liczba projektów grantowych z zakresu ochrony dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego polskiej wsi	W.II.4.1	SP: liczba operacji zrealizowanych w ramach programu / programów grantowych - dziedzictwo JM: : Liczba operacji	0	16	Sprawozdanie z realizacji grantu
Liczba projektów grantowych z zakresu zielonej gospodarki, biogospodarki, gospodarki obiegu zamkniętego	W.II.4.2	SP: liczba operacji zrealizowanych w ramach programu / programów grantowych - bio JM: : Liczba operacji	0	6	Sprawozdanie z realizacji grantu
Liczba centrów inkubowania aktywności społecznej i liderów lokalnych	W.II.4.3	SP: liczba operacji własnych z zakresu inkubowania liderów życia społecznego JM: : Liczba operacji	0	2	Sprawozdanie z realizacji operacji Umowa o dofinansowanie
PRZEDSIĘWZIĘCIE	P.II.5 WŁĄCZENIE SPOŁECZNE OSÓB W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI, MŁODYCH I SENIORÓW				
Liczba operacji w zakresie włączenia społecznego osób znajdujących się w trudnej sytuacji	W.II.5.1	SP: Liczba operacji, których odbiorcami są osoby znajdujące się w trudnej sytuacji zatrudnienia JM: : Liczba operacji	0	13	Sprawozdanie z realizacji operacji wraz z listami obecności osób w szczególności trudnej sytuacji
Liczba operacji w zakresie włączenia społecznego osób młodych i seniorów	W.II.5.2	SP: Liczba operacji, których odbiorcami są osoby młode i/lub seniorzy JM: : Liczba operacji	0	13	Sprawozdanie z realizacji operacji wraz z listami obecności osób młodych i/lub seniorów
Liczba zintegrowanych projektów zrealizowanych w	W.III.5.3	SP: Liczba operacji w formule partnerstwa, w zakresie adaptacji rozwiązań na rzecz	0	9	Sprawozdanie z realizacji operacji wraz z

partnerstwie z podmiotami z obszaru innego niż LSR, w tym międzynarodowych		włączenia społecznego JM: : Liczba operacji			wykazem Partnerów
--	--	--	--	--	-------------------

Harmonogram osiągnięcia poszczególnych wskaźników określono w planie działania – załącznik nr 2 do LSR pn. PLAN DZIAŁANIA.

Rozdział VII Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

1. Ogólna charakterystyka wewnętrznej organizacji pracy LGD

LGD „Warmiński Zakątek” działa poprzez powołane Organy: Walne Zebranie Członków, Zarząd, Komisję Rewizyjną i Radę LGD. Czynności administracyjne realizowane są przez biuro stowarzyszenia, powoływane i administrowane przez zarząd.

Działania merytoryczne, obejmujące przygotowanie wszelkich dokumentów prowadzi biuro LGD.. Decyzje kluczowe dla LGD, w tym w zakresie zmian statutu, zmian regulaminu funkcjonowania Rady lokalnej grupy działania oraz zmian kryteriów oceny przyjmuje Walne Zebranie Członków w formule Uchwały. Zmiany do LSR dokonywane są uchwałą Walnego Zebrania Członków lub uchwałą Zarządu LGD w zakresie upoważnienia nadanego przez Walne Zebranie Członków.

Wszystkie procedury i regulaminy są zgodne z aktami prawnymi polskimi i UE oraz wytycznymi dotyczącymi RLKS, uznawanymi jako regulacje nadrzędne.

Procedury wyboru i oceny operacji zostały przygotowane z udziałem mieszkańców obszaru LGD, z zastosowaniem metod partycypacyjnych, szczegółowo opisanych w punkcie II.3 LSR.

Przy opracowaniu procedur stosowano zasady:

- 1) zgodności z przepisami obowiązującymi dla RLKS,
- 2) niedyskryminacji i przejrzystości,
- 3) zachowania parytetów sektorowych i unikania konfliktu interesów (rejestr interesów, deklaracje bezstronności).

Obowiązujące dotychczas procedury wyboru i oceny operacji zweryfikowane zostały pod kątem uwag i wniosków zgłaszanych na etapie konstruowania i konsultacji oraz z uwzględnieniem spójności z diagnozą obszaru, celami i wskaźnikami. Szczegółowe procedury ogłoszeń naborów wniosków, przeprowadzania oceny operacji z LSR oraz kryteriami wyboru, ustalania kwoty wsparcia, wnoszenia protestów, przekazywania wniosków do Samorządu Województwa określa Regulamin Funkcjonowania Rady LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA „WARMIŃSKI ZAKĄTEK”.

Zakres uregulowań:

- procedury powoływania, rozszerzania i zmian w składzie organu decyzyjnego ze szczególnym uwzględnieniem przepisów dotyczących grup interesu, mających na cele reprezentatywność w radzie różnych grup interesu przy jednoczesnym zapewnieniu braku dominacji którejkolwiek z grup,
- sposób przygotowania i zwołania posiedzeń, dokumentacja z posiedzeń Rady,
- procedury podejmowania decyzji, instrumenty zachowania bezstronności i demokratyczności procesu decyzyjnego,
- procedury oceny wniosków i głosowania,

- wzory kart oceny wniosków wraz z wytycznymi do oceny,
- procedury oceny i wyboru grantobiorców oraz oceny realizacji projektu grantowego,
- szczegółowe zasady i procedury wyboru operacji własnych.

-

2. Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru zgodnie z wymogami określonymi dla programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR

Kryteria wyboru operacji i ich zmiany przyjmowane są przez Walne Zebranie Członków na wniosek Zarządu, po przeprowadzeniu konsultacji społecznych. Kryteria wyboru operacji przedkładane do zatwierdzenia zawierają uzasadnienie spełnienia wymogów dla programu PS WPR. Projekt zmian kryteriów podlega konsultacjom społecznym z zastosowaniem co najmniej 2 różnych metod partycypacyjnych.

Nie ma możliwości zmiany kryteriów oceny wniosków dla naborów, dla których została rozpoczęta procedura konkursowa (od dnia przesłania informacji do Samorządu Województwa).

Kryteria wyboru operacji dla LSR zostały przygotowane w oparciu o dotychczas stosowane zasady i zweryfikowane zgodnie z obowiązującymi regulacjami oraz wnioskami z diagnozy. Uwzględniają premiowanie:

- 1) rozwiązań innowacyjnych, motywujących do kreatywnego podejścia do nowych produktów, usług, procesów lub ich organizacji i / lub nowego sposobu wykorzystania / zmobilizowania istniejących zasobów lokalnych,
- 2) technologii cyfrowych,
- 3) rozwiązań ograniczających presję na środowisko lub zapewniające racjonalne gospodarowanie zasobami oraz rozwiązań z zakresu pozyskania energii z biomasy, energii ze źródeł odnawialnych,
- 3) oparte o Partnerstwo i współpracę,
- 4) przedsięwzięć zintegrowanych:
  - poprzez wpisanie się w kluczowe produkty regionalne: green velo, cittaslow, slowfood, szlak kopernikowski, uzdrowiska, turystyka pielgrzymkowa i szlak świętej Warmii, szlak Bocianich Gniazd,
  - poprzez zaangażowanie Partnerów na poziomie projektu, co pozwala na połączenie zasobów i potencjałów Podmiotów działających w zbieżnym obszarze,
  - poprzez realizowanie projektów w partnerstwie zgodnie z definicjami i zasadami określonymi w PS WPR.
- 5) wnioski składane przez osoby o szczególnie trudnej sytuacji, osoby młode, seniorów
- 6) premiowania projektów rozwijających kwalifikacje zawodowe i przedsiębiorczość mieszkańców obszaru LGD,
- 7) premiowania projektów wykorzystujących kluczowe zasoby i potencjały obszaru.

Wszystkie wykazane w diagnozie kluczowe obszary rozwojowe zostały uwzględnione w kryteriach premiujących.

Ocena wniosków obejmuje:

- ocenę zgodności, tj. ocenę zgodności z celami, wskaźnikami na poziomie PS WPR (rezultatu) i wskaźnikami LSR (produktu),
- ocenę horyzontalną, tj. ocenę w kryteriach zbieżnych dla wszystkich przedsięwzięć – innowacyjność, środowisko, czas realizacji, wkład własny, partnerstwo,
- ocenę jakościową wg kryteriów określonych na poziomie każdego przedsięwzięcia.

3. Informacja o uwzględnieniu projektów innowacyjnych w kryteriach oceny wraz z definicją innowacyjności

Przez innowacyjność rozumie się zmianę mającą na celu wdrożenie nowego na obszarze objętym LSR lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych – w kontekście lokalnym.

Za zmianę innowacyjną uznaje się przedsięwzięcia:

- a) kreatywne – powstają w wyniku autorskiego pomysłu, dotyczą nowych produktów, usług, procesów lub organizacji,
- b) imitujące - wzorowane na wcześniej powstałych produktach, usługach, procesach lub organizacji ale dotyczące nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych.

Innowacyjnością nie są zmiany pozorne i już występujące w zbieżnym lub adekwatnym zakresie na obszarze LSR, na przykład określone modele sprzętu, wyposażenia, zajęć, które mogą być nowością w konkretnej przestrzeni społecznej ale nie na obszarze realizacji LSR.

Kryterium oceny wniosków obejmujące innowacyjność operacji stanowi kryterium horyzontalne oceny wniosków i stosowane będzie dla wszystkich przedsięwzięć, przy czym dla przedsięwzięć:

- P.I.3 – za innowacyjne uznaje się planowane uruchomienie funkcji pozarolniczych gospodarstw rolnych w formule zagród edukacyjnych lub gospodarstw opiekuńczych (bez konieczności dodatkowego uzasadnienia),
- P.II.2 - za innowacyjne uznaje się koncepcje smart village, bez konieczności dodatkowego uzasadnienia,
- P.II.5.3 – dla projektów realizowanych w partnerstwie w obszarze włączenia społecznego osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji, seniorów i osób młodych – innowacyjność planowanych do transferu rozwiązań jest warunkiem koniecznym pozytywnej oceny wniosku.

Opis procesu animowania innowacji

Proces animowania innowacyjności we wdrażaniu LSR realizowany będzie w 4 zintegrowanych formach:

- 1) Inkubator Przedsiębiorczości Wiejskiej (przedsięwzięcie P.II.4.3) – doradztwo specjalistyczne, wsparcie w kreowaniu produktów i procesów innowacyjnych w przedsiębiorczości wiejskiej – funkcjonowanie inkubatora przedsiębiorczości oparto o wdrożony w ramach projektu współpracy model RURAL START – UP (kontynuacja działań),
- 2) Warmiński Inkubator Społeczny (przedsięwzięcie P.II.4.3) – animowanie rozwiązań innowacyjnych w sferze społecznej poprzez kompleksowe doradztwo, szkolenia, transfer dobrych praktyk,
- 3) Szkolenia i kampanie promujące rozwiązania innowacyjne oparte o zasoby i potencjał obszaru,
- 4) Realizacja projektów w partnerstwie w obszarze włączenia społecznego osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji, seniorów i osób młodych – innowacyjność planowanych do transferu rozwiązań jest warunkiem koniecznym pozytywnej oceny wniosku

Opis planowanych metod wdrożenia zdefiniowanych innowacji i ich oczekiwanego wpływu na rozwój obszaru LSR

Planowane do zastosowania metody wdrożenia innowacji i wykreowania innowacyjnych pomysłów i rozwiązań: techniki burzy mózgów, myślenia projektowego, modeli biznesowych, trendów

konsumenckich. Do wdrożenia innowacji w sferze przedsiębiorczości, w tym przedsiębiorczości społecznej zastosowane zostaną metody modelu Rural Start – up (inkubator przedsiębiorczości wiejskiej).

Oczekiwany wpływ wdrożonych innowacji na rozwój obszaru LSR: animowanie i wspieranie wdrażania rozwiązań innowacyjnych przez LGD pozwolą na efektywniejsze wykorzystanie zasobów i potencjałów do rozwoju obszaru LSR i osiągnięcia zakładanych celów.

4. Realizacja projektów grantowych

Projekt grantowy składa się z zadań komplementarnych tworzących jedną spójną operację. W ramach realizacji LSR zaplanowano realizację 2 projektów grantowych w ramach przedsięwzięcia P.II.4 pn. Świadomość Obywatelska i Aktywni Liderzy pn.

- 1) OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO POLSKIEJ WSI – w ramach programu grantowego dofinansowane zostaną projekty upowszechniające dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe Warmii w formie szkoleń, warsztatów, imprez, wydarzeń.
- 2) ZIELONA GOSPODARKA, BIOGOSPODARKA, GOSPODARKA OBIEGU ZAMKNIĘTEGO w ramach programu grantowego dofinansowane zostaną projekty upowszechniające wiedzę, modelowe rozwiązania i praktyki w zakresie technologii środowiskowych.

Ponadto zaplanowano realizację projektu grantowego w zakresie przygotowania koncepcji inteligentnych wsi – przedsięwzięcie P.II.2

Procedura wyboru grantobiorców projektów grantowych jest zbieżna dla wszystkich projektów grantowych, w tym projektów obejmujących przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi. Stanowi załącznik nr 8 do Regulaminu funkcjonowania Rady i obejmuje:

- procedury oceny i wyboru grantobiorców oraz oceny realizacji projektu grantowego,
- wzór wniosku o powierzenie grantu,
- wzór umowy o powierzenie grantu,
- wzory sprawozdań, wniosku o płatność,
- wzory kart oceny,
- zasady przekazywania do ZW dokumentów dotyczących wyboru grantobiorców.

5. Realizacja operacji własnych

W ramach LSR planowane są do realizacji 2 operacje własne w ramach przedsięwzięcia P.II.4.3 pn. Świadomość Obywatelska i Aktywni Liderzy: inkubator przedsiębiorczości wiejskiej, warmiński inkubator społeczny - o charakterze niekomercyjnym i realizujące cele publiczne.

Niezbędność wdrożenia operacji własnych do realizacji przedsięwzięcia i celu LSR wynika z konieczności skutecznego inkubowania:

- innowacyjności,
- postaw przedsiębiorczych,
- aktywności społecznej,
- kojarzenia partnerstw i wsparcia ich rozwoju,
- rzeczywistego aktywizowania i animowania do działania osób zaliczanych do osób w trudnej sytuacji życiowej, osób młodych i seniorów.

Wnioski o przyznanie pomocy na operacje będą zawierały szczegółowy opis znaczenia realizacji operacji dla LSR oraz uzasadnienie realizacji operacji przez inne LGD, w tym szczególnie dlaczego operacje te nie mogą być zrealizowane przez inne podmioty.

6. Realizacja projektów w Partnerstwie

W ramach wdrażania LSR zaplanowano realizację programów w Partnerstwie w ramach przedsięwzięcia P.II.5 pn. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE OSÓB W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI, MŁODYCH I SENIORÓW jako odrębnego konkursu.

Warunkiem koniecznym w ubieganiu się o wsparcie na realizację projektów w Partnerstwie będzie:

- udział co najmniej 2 Partnerów z obszaru LGD i co najmniej 1 spoza obszaru, w tym co najmniej 1 projektu z Partnerem zagranicznym,
- uzasadnienie zintegrowania działań poprzez zaangażowanie podmiotów / osób działających w zbieżnym celu,
- opis rozwiązania, działania, przedsięwzięcia, którego dotyczy przepływ wiedzy / rozwiązań w zakresie innowacyjnych form wspierania osób znajdujących się w trudnej sytuacji, osób młodych, seniorów.

Innowacyjność i zintegrowanie stanowią warunki konieczne dofinansowania.

Szczegółowa procedura wyboru wniosków – na zasadach ogólnych przewidzianych dla konkursów.

Rozdział VIII Plan działania

Plan Działania ujęty tabelarycznie stanowi załącznik nr 2 do LSR pn. PLAN DZIAŁANIA.

Założono, że wszystkie cele i przedsięwzięcia zostaną zrealizowane do końca 2028 roku, a przypisane im wskaźniki osiągnięte do końca 2029 roku.

Stopień realizacji wskaźników dla kamieni milowych wykazano w załączniku i obejmuje realizację w poszczególnych latach wdrażania.

Sposób osiągnięcia wskaźników: realizacja konkursów na wdrażanie LSR i dofinansowanie realizacji operacji w ramach programów dotacyjnych (w tym realizowanych w Partnerstwie), projektów grantowych, operacji własnych a także działalności bieżącej LGD i aktywizacji .

Plan działania jest adekwatni do wyników diagnozy i analizy SWOT, projektując w pierwszej kolejności realizację działań:

- w kluczowych obszarach problemowych LSR,
- animujących powstawanie i rozwijanie Partnerstw, rozwiązań innowacyjnych, aktywności społecznej i przedsiębiorczej mieszkańców obszaru LGD.

Rozdział IX Plan finansowy LSR

Budżet LSR w formule bezpośredniej w województwie warmińsko – mazurskim jest jednofunduszowy i obejmuje program PS WPR 2023 – 2027, który jest funduszem stanowiącym bezpośrednio źródło finansowania LSR w latach 2021 – 2027. Wartość LSR wskazano w załączniku nr 3 pn. Budżet LSR.

Powiązanie źródeł finansowania LSR z celami LSR w zakresie:

- funduszu stanowiącego bezpośrednio źródło finansowania,
  - funduszy dla działań komplementarnych
- wykazano w tabeli nr 31 (rozdział nr VI punkt 2).

W załączniku nr 4 pn. Plan wykorzystania budżetu LSR wskazano wartość i procentowe wykorzystanie budżetu w poszczególnych latach.

Lokalna Grupa Działania, zgodnie z dotychczasową działalnością i doświadczeniem planuje wykorzystanie innych źródeł finansowania do realizacji projektów komplementarnych, zgodnych z

celami i przedsięwzięciami LSR, które odpowiadają na zidentyfikowane potrzeby mieszkańców obszaru.

Planowane przedsięwzięcia wykazano w rozdziale V LSR pn. Spójność, komplementarność i synergia, ze wskazaniem konkretnych programów i działań.

Rozdział X Monitoring i ewaluacja

Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania informacji ilościowych i jakościowych na temat funkcjonowania LGD oraz stanu realizacji LSR w celu uzyskania informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności wdrażanej strategii, a także dokonania oceny zgodności realizacji operacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami.

Monitoring strategii będzie prowadzony na poziomie:

- pojedynczych konkurów oraz pakietu projektów/działań zrealizowanych w ramach współpracy, działalności bieżącej i aktywizacji,
- wskaźników realizacji LSR - produktu oraz rezultatu.

Wszelkie działania w ramach LSR będą podlegały bieżącemu monitoringowi realizacji programu poprzez wskaźniki finansowe oraz wskaźniki dotyczące produktu i realizacji celów (rezultatu i oddziaływania). Praca własna oraz analiza faktycznego dostosowania strategii do zmieniających się potrzeb otoczenia będą podlegały ocenie jakościowej dokonywanej przez organy LGD, mieszkańców i Podmioty zewnętrzne. W monitoring wykonania LSR, w tym prowadzonych działań informacyjno-promocyjnych, zaangażowany jest Komitet monitorujący złożony z pracowników merytorycznych biura LGD (2 - 3 os).

Element monitoringu	Sposób pozyskania danych	Częstotliwość pomiaru
Harmonogram ogłaszania konkursów, zaangażowanie w aplikowaniu w ramach poszczególnych przedsięwzięć	Zarejestrowane ogłoszenia i rozstrzygnięcia konkursowe na www LGD	Raz w roku
Budżet LGD (stopień wykorzystania zaplanowanych środków)	-Ewidencja podpisanych umów o dofinansowanie, - zestawienia pozyskiwane z SW - bezpośredni kontakt z Beneficjentami, - zestawienia wydatków / wnioski o płatność (proj. grantowe, operacje własne, koszty bieżące) - sprawozdania z realizacji operacji	Na bieżąco – minimum dwukrotnie w roku
Stopień realizacji przedsięwzięć i celów – analiza wskaźnikowa	- ankiety monitorujące, - dane z wniosków, które otrzymały wsparcie, - bezpośredni kontakt z Beneficjentami	Raz w roku, Kontakt z Beneficjentami – na bieżąco
produktów rezultatu oddziaływania	- listy obecności na spotkaniach,	Na bieżąco – minimum raz w roku
Efektywność realizacji zadań własnych (wydatkowanie + efektywność merytoryczna)	- wnioski o płatność - sprawozdania z realizacji operacji, - ankiety satysfakcji uczestników działań (w tym karty oceny doradztwa)	Co pół roku, jeden raz w roku kompleksowa ocena skuteczności pracy LGD

Ankiety monitorujące ocenę stopnia osiągnięcia wskaźników wdrażania LSR, analogicznie do okresu 2014 - 2020 opracowane zostaną odrębnie dla poszczególnych typów przedsięwzięć. Do oceny pracy własnej stosowane będą ankiety satysfakcji, karty oceny doradztwa – jednorodne bez względu na typ realizowanej operacji, wypełniane każdorazowo podczas korzystania z oferty LGD.

W przypadku nie osiągnięcia wskaźników w wielkościach gwarantujących realizację LSR przeprowadzona zostanie analiza przyczyn ich nie uzyskania, sporządza wnioski i plan działania, obejmujący w szczególności:

- 1) zmianę trybu oceny wniosków,
- 2) zmianę działań kwalifikowanych dla poszczególnych przedsięwzięć, w sposób preferujący działania służące osiągnięciu planowanych wskaźników,
- 3) w szczególnie uzasadnionych przypadkach zmianę wskaźników i ich wartości dla poszczególnych operacji.

Ewaluacja, czyli ocena jakości i skuteczności osiągania założonych celów jest jednym z podstawowych narzędzi strategicznych. Dzięki niemu możliwe jest szybkie reagowanie na proces zachodzących zewnętrznie zmian oraz jak najlepsze dostosowanie zapisów LSR do realiów. Ewaluację obejmuje badanie elementów funkcjonowania LGD oraz wdrażania LSR, realizowane na 3 płaszczyznach:

- ex ante – poprzez wykorzystanie wyników ewaluacji własnej poprzedniego okresu programowania, oraz wnioski z konsultacji z mieszkańcami podczas stosowania instrumentów partycypacyjnych,
- on – going- poprzez pogłębioną analizę wyników monitoringu, okresowe badania ewaluacyjne o charakterze kompleksowym i wykorzystanie wniosków do weryfikacji analizy problemowej, zaplanowanych przedsięwzięć i form ich realizacji, modyfikacji zasad pracy biura, eliminowanie przyczyn niepowodzeń i adaptowanie rozwiązań przynoszących najlepsze rezultaty,
- ex post – po zakończeniu poszczególnych operacji, czasokresu przejściowego wdrażania LSR (do końca 2026 – wg stanu na 30.06.2026, do 31.01.28 wg stanu na 31.12.2027) oraz na zakończenie okresu programowania 2023 – 2027.

Elementy funkcjonowania LGD podlegające ewaluacji:				
Element ewaluacji	Podmioty odpowiedzialne	Sposób pomiaru	Częstotliwość pomiaru	Ocena
Pracownicy biura LGD – efektywność pracy	Zarząd LGD/ocena własna	opinia dyrektora i/lub kierownika biura nt. podległego personelu	I kwartał roku następującego po roku ocenianym	stopień wypełnienia obowiązków wskazanych w umowie podnoszenie kompetencji własnych
		opinia zarządu,	Okres objęty pomiarem: cały rok kalendarzowy	
		Roczne testy kompetencyjne		
		Egzaminy szkoleniowe		
Organ decyzyjny – efektywność pracy	Zarząd LGD. Ocena własna	opinia Komisji Rewizyjnej	I kwartał roku następującego po roku ocenianym	listy obecności aktywność i efektywność działań szkoleniowych
		Wnioski biura LGD (jakość weryfikacji wniosków konkursowych)	Okres objęty pomiarem: cały rok kalendarzowy	
		Udział w szkoleniach, testy kompetencyjne		
Partnerstwo, w tym skuteczność animowania partnerstw i działań w partnerstwie	Zarząd LGD (ocena własna)	- umowy i projekty współpracy - ankiety ewaluacyjne	I kwartał roku następującego po roku ocenianym Okres objęty pomiarem: cały rok kalendarzowy	Umowy partnerstwa działania projektowe

Wysokość środków publicznych pozyskanych przez LGD ze środków innych niż PS WPR	Zarząd LGD (ocena własna)	Umowy o dofinansowanie	I kwartał roku następującego po roku ocenianym Okres objęty pomiarem: cały rok kalendarzowy	Kwota dodatkowego wsparcia w ramach dodatkowych umów
Liczba szkoleń i działań informacyjnych, promocyjnych, doradztwa przeprowadzonych dla potencjalnych Beneficjentów Wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju – zgodnie z planem komunikacji				
Elementy wdrażania LSR podlegające ewaluacji:				
Element ewaluacji	Osoby/jednostki odpowiedzialne	Sposób pomiaru	Częstotliwość pomiaru	Ocena
Cele określone w LSR	Ocena własna/Komisja Rewizyjna	Analiza złożonych wniosków	Czas pomiaru: każdy kwartał za kwartał poprzedzający	stopień realizacji celów
	Ewaluacja z udziałem społeczności lokalnej	Ankiety ewaluacyjne wśród społeczności lokalnej	I kwartał roku następującego po roku ocenianym - cały rok	
	Zewnętrzni, niezależni eksperci (ocena zewnętrzna)	Analiza przeprowadzona przez ekspertów na podstawie CAPI lub CATI lub CAWI lub IDI z pracownikami LGD, beneficjentami i wnioskodawcami.	I kwartał roku następującego po latach ocenianych Okres objęty pomiarem: 3 lata	
Procedura wyboru	Ocena własna/Komisja Rewizyjna Zarząd	Analiza złożonych wniosków	Czas pomiaru: każdy kwartał Okres objęty pomiarem: kwartał .	przejrzystość, rzetelność procedury, prawidłowość oceny, mierzalność kryteriów
Kryteria oceny	Ocena własna/Komisja Rewizyjna/ Zarząd	Analiza złożonych wniosków	Czas pomiaru: każdy kwartał Okres objęty pomiarem: kwartał	stopień wykorzystania budżetu
	Zewnętrzni, niezależni eksperci (ocena zewnętrzna)	Analiza przeprowadzona przez ekspertów na podstawie CAPI lub CATI lub CAWI lub IDI z pracownikami LGD, beneficjentami i wnioskodawcami	I kwartał roku następującego po latach ocenianych Okres objęty pomiarem: 3 lata	Efektywność kryteriów oceny we wdrażaniu założeń kluczowych (innowacyjność, osoby w trudnej sytuacji)
Harmonogram Budżet	Ocena własna/Komisja Rewizyjna	Analiza złożonych wniosków, ogłoszenia o naborze wniosków	Czas pomiaru: każdy kwartał Okres objęty pomiarem: kwartał	Prawidłowość ogłaszania konkursów, dokonywania oceny
	Ewaluacja z udziałem	Ankiety ewaluacyjne wśród społeczności lokalnej	I kwartał roku następującego po roku ocenianym	Opinia społeczności lokalnej na

	społeczności lokalnej		Okres objęty pomiarem: rok	temat adekwatności harmonogramu
	Zewnętrzni, niezależni eksperci (ocena zewnętrzna)	analiza przeprowadzona przez ekspertów na podstawie CAPI lub CATI lub CAWI lub IDI z pracownikami LGD, beneficjentami i wnioskodawcami	I kwartał roku następującego po latach ocenianych Okres objęty pomiarem: 3 lata	Realizacja zadań zgodnie z harmonogramem Jakość pracy Biura LGD, Organów

Przedmiotem ewaluacji są długoterminowe efekty Strategii (oddziaływanie) oraz osiągnięte rezultaty. Ewaluacja pozwala odpowiedzieć na pytanie – czy zostały osiągnięte zamierzone w Strategii cele w oparciu o określone kryteria:

- trafności – ocena związku pomiędzy zdefiniowanymi celami a istniejącymi problemami społeczno-gospodarczymi, które zostały rozwiązane dzięki realizacji zadań Strategii, czy odpowiadały potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców,
- skuteczności – porównanie osiągniętych produktów i rezultatów z planowanymi, ocena stopnia osiągnięcia planowanych wskaźników,
- efektywności – wskazuje na zachodzące relacje pomiędzy osiągniętymi produktami, rezultatami a wkładem (zwłaszcza finansowym, który został użyty, by je osiągnąć),
- użyteczności – sprawdza czy rozwiązany został problem, który był zidentyfikowany na etapie planowania,
- trwałości – ocenia szanse oddziaływania efektów realizacji Strategii w średnim i długim okresie, odpowiada na pytanie czy wsparcie udzielone w ramach realizacji Strategii przyniosło rezultaty w postaci widocznej zmiany jakości życia mieszkańców.

Informację o wynikach ewaluacji w formie opracowania zbiorczego, LGD przekazuje samorządowi województwa za każdy rok począwszy od 2024 roku. Poza przekazaniem raportu Samorządowi Województwa, sprawozdanie winno być zaprezentowane podczas Walnego Zgromadzenia członków LGD „Warmiński Zakątek” oraz publikowane na stronie internetowej LGD. Jego elementami są: statystyki związane z wykorzystaniem środków w ramach poszczególnych działań, prezentacja wskaźników poszczególnych działań w odniesieniu do zakładanych wartości, ocena pracy biura LGD, ocena pracy Zarządu LGD, Ocena pracy Rady LGD, ocena efektywności stosowanych procedur, wnioski w formie uwag i rekomendacji dotyczących zmian w sposobie funkcjonowania LGD, które zapewnią wyższą efektywność działania LGD i lepsze osiągnięcie celów zakładanych w LSR. Cele Strategii realizowane są poprzez poszczególne działania, dlatego też zakładane wskaźniki na poziomie produktu, rezultatu oraz oddziaływania są miernikami ich osiągnięcia. Mając jednakże na uwadze jak najlepszą realizację projektu sama ocena realizacji celów, w oderwaniu od funkcjonowania LGD, jest niewystarczająca. Dlatego też wprowadzono ocenę pracy Organów LGD oraz biura LGD.

W ramach ewaluacji LSR zaplanowano działania związane z oceną *ex ante*. Ocena *ex ante* dotyczy operacji, które są dopiero w fazie planowania i podejmowania decyzji o ich realizacji. Potrzeba przeprowadzania tego typu ewaluacji powstaje w sytuacji, gdy w miarę powstawania oszczędności w ramach realizacji RLKS z planowane będą nowe działania. Organem właściwym do wykonania ewaluacji *ex ante* jest **Zarząd LGD**. Ocena polega na obowiązku sporządzenia analizy w stosunku do każdego planowanego przedsięwzięcia, która obejmuje: cel jego realizacji, zakres osiągania celów określonych w LSR poprzez planowane przedsięwzięcie, grupę docelową, adekwatność projektu, przygotowanie projektu i jego planu w kontekście wewnętrznej spójności i logiki planowania, opis przedsięwzięcia, źródła finansowania przedsięwzięcia wraz ze wskazaniem środków na ewentualne prefinansowanie (jeśli dotyczy), uzasadnienie wyboru działań pod kątem celowości i efektywności. W działaniu muszą być zastosowane co najmniej 2 instrumenty partycypacyjne.

Zmiany w LSR, następują:

- w celu wdrożenia wniosków z monitoringu i ewaluacji,
- w celu dostosowania zapisów LSR do aktualizowanych uregulowań prawa polskiego i europejskiego,
- w celu wprowadzenia do LSR nowych przedsięwzięć zgłoszonych przez mieszkańców obszaru i pozytywnie zweryfikowanych przez zarząd i walne zebranie członków.

Za przygotowanie projektów zmian w LSR odpowiada biuro LGD. Projekt zmian LSR wraz z uzasadnieniem zostaje przekazany do konsultacji na minimum 30 dni przed planowanym terminem przyjęcia zmian, przy czym zostaje wskazany termin zakończenia konsultacji: na stronie internetowej LGD, członkom LGD na wskazany przez nich adres poczty elektronicznej lub pocztą za zwrotnym potwierdzeniem odbioru, w urzędach gmin wywieszana jest informacja o wprowadzanych zmianach wraz ze wskazaniem strony www, gdzie można zapoznać się z ich zakresem. Uwagi do projektu zmian mogą wносить mieszkańcy obszaru działania oraz instytucje i organizacje działające na jego terenie. Okres konsultacji kończy się na 7 dni przed planowanym terminem uchwalenia zmian. Zarząd LGD sporządza listę uwag ze wskazaniem sposobu ich rozpatrzenia. Zmiany do LSR wprowadza Walne Zgromadzenie członków LGD zwykłą większością głosów lub przez Zarząd w zakresie umocowań nadanych mu przez Walne Zebranie Członków.

Wnioski o zmiany w Lokalnej Strategii Rozwoju składa się za pośrednictwem FISZKI PROJEKTOWEJ DO LSR 2023 – 2027 opublikowanej na stronie internetowej LGD. Informacje o możliwości zgłaszania pomysłów do LSR będą przekazywane na każdym etapie komunikowania się ze społecznością. Powyższa procedura zabezpiecza interesy społeczności lokalnych w zakresie możliwości wnoszenia uwag do LSR. Jest to niezwykle istotne z punktu wiarygodności i ciągłości realizowanych działań.

BIBLIOGRAFIA

1. Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (aktualizacja, maj 2023 r.).
2. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 159-706).
3. Dokumenty strategiczne krajowe i regionalne
4. Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2022 r. poz. 943), zwanej dalej „ustawą RLKS”.
5. Wytoczne podstawowe w zakresie pomocy finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (15 marca 2023 r.)
6. Ocena warunków życia na obszarach wiejskich województwa warmińsko – mazurskiego (2018), Warmińsko – Mazurskie Biuro Planowania Przestrzennego w Olsztynie
7. Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025
8. Jak lokalnie budować dobro wspólne”, Akademia Rozwoju Filantropii , Warszawa 2020

ZAŁĄCZNIK NR 1 DO LSR: CELE I PRZEWDSIĘWZIĘCIA

912 500,00 EUR	Przedsięwzięcia w ramach C.I ZRÓWNOWAŻONA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I INNOWACJE	grupy docelowe	sposób realizacji
300 000,00	P.I.1 PODEJMOWANIE POZAROLNICZEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ - Rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój zielonej gospodarki	Przedsiębiorcy, w tym osoby rozpoczynające działalność gospodarczą, mieszkańcy (w tym osoby o szczególnie trudnej sytuacji - kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, migranci, osoby poszukujące zatrudnienia), osoby młode	konkurs
500 000,00	P.I.2 ROZWIJANIE POZAROLNICZEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ - Rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój zielonej gospodarki	Przedsiębiorcy, mieszkańcy (w tym osoby o szczególnie trudnej sytuacji - kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, migranci, osoby poszukujące zatrudnienia), osoby młode	konkurs
112 500,00	P.I.3 ROZWÓJ POZAROLNICZYCH FUNKCJI GOSPODARSTW ROLNYCH	Rolnicy prowadzący / związani z małymi gospodarstwami rolnymi (osoby znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji - rolnicy niskotowarowi, kobiety)	konkurs
2 087 500,00 EUR	Przedsięwzięcia w ramach C.II AKTYWNE SPOLECZEŃSTWO, WSPÓŁPRACA I TOŻSAMOŚĆ LOKALNA	grupy docelowe	sposób realizacji
450 000,00	P.II.1 POPRAWA DOSTĘPU DO USŁUG DLA LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI	Institucje publiczne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, w tym podmioty ekonomii społecznej, mieszkańcy	konkurs
10 000,00	P.II.2 PRZYGOTOWANIE KONCEPCJI INTELIGENTNEJ WSI	Institucje publiczne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, w tym podmioty ekonomii społecznej, mieszkańcy	projekt grantowy
600 000,00	P.II.3 POPRAWA DOSTĘPU DO MAŁEJ INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ	Institucje publiczne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, w tym podmioty ekonomii społecznej, mieszkańcy	konkurs
80 000,00	P.II.4.1 ŚWIADOMOSĆ OBYWATELSKA I AKTYWNI LIDERZY - OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO POLSKIEJ WSI	Institucje publiczne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, w tym podmioty ekonomii społecznej, podmioty gospodarcze, mieszkańcy	projekt grantowy

30 000,00	P.II.4.2 ŚWIADOMOSĆ OBYWATELSKA I AKTYWNI LIDERZY - ZIELOKA GOSPODARKA, BIOGOSPODARKA, GOSPODARKA OBIEGU ZAMKNIĘTEGO	Instytucje publiczne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, w tym podmioty ekonomii społecznej, podmioty gospodarcze, mieszkańcy	projekt grantowy
200 000,00	P.II.4.3 ŚWIADOMOSĆ OBYWATELSKA I AKTYWNI LIDERZY - EDUKACJA LIDERÓW ŻYCIA SPOŁECZNEGO	Lokalna Grupa Działania mieszkańcy	operacje własne
162 500,00	P.II.5.1 WŁĄCZENIE SPOŁECZNE OSÓB W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI, MŁODYCH I SENIORÓW - przedsięwzięcia dotyczące włączenia społecznego osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji	Instytucje publiczne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, w tym podmioty ekonomii społecznej, mieszkańcy (w tym osoby o szczególnie trudnej sytuacji - kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, migranci, osoby poszukujące zatrudnienia), osoby młode	konkurs
150 000,00	P.II.5.2 WŁĄCZENIE SPOŁECZNE OSÓB W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI, MŁODYCH I SENIORÓW - przedsięwzięcia dotyczące włączenia społecznego osób młodych i seniorów	Instytucje publiczne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, w tym podmioty ekonomii społecznej, mieszkańcy: osoby młode, seniorzy	konkurs
405 000,00	P.II.4.3 WŁĄCZENIE SPOŁECZNE OSÓB W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI, MŁODYCH I SENIORÓW - projekty realizowane w partnerstwie	Instytucje publiczne, w tym jednostki samorządu terytorialnego organizacje pozarządowe, w tym podmioty ekonomii społecznej, przedsiębiorcy mieszkańcy (w tym osoby o szczególnie trudnej sytuacji - kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, migranci, osoby poszukujące zatrudnienia), osoby młode, seniorzy	konkurs na operacje realizowane w partnerstwie

ZAŁĄCZNIK NR 2 DO LSR: PLAN DZIAŁANIA

CEL	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
C.I	ZRÓWNOWAŻONA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I INNOWACJE													
P.I.1	W.I.1.1	liczba operacji 0	0	liczba operacji 4	50	liczba operacji 0	50	liczba operacji 4	100	liczba operacji 0	100	liczba operacji 0	100	PS WPR
	W.I.1.2	liczba operacji 0	0	liczba operacji 2	50	liczba operacji 0	50	liczba operacji 2	100	liczba operacji 0	100	liczba operacji 0	100	
P.I.2	W.I.2.1	liczba operacji 0	0	liczba operacji 5	25	liczba operacji 5	50	liczba operacji 5	75	liczba operacji 5	100	liczba operacji 0	100	PS WPR
P.I.3	W.I.3.1	liczba operacji 0	0	liczba operacji 0	0	liczba operacji 1	100	liczba operacji 0	100	liczba operacji 0	100	liczba operacji 0	100	PS WPR
	W.I.3.2	liczba operacji 0	0	liczba operacji 0	0	liczba operacji 1	50	liczba operacji 1	100	liczba operacji 0	100	liczba operacji 0	100	PS WPR
	W.I.3.3	liczba osób 0	0	liczba osób 0	0	liczba osób 3	60	liczba osób 2	100	liczba osób 0	100	liczba osób 0	100	PS WPR
Wskaźnik rezultatu	C.I.1	liczba osób 20		liczba osób 60		liczba osób 40		liczba osób 40		liczba osób 40		liczba osób 0		PS WPR
	C.I.2	Megawatt		Megawatt		Megawatt		Megawatt 0,1		Megawatt		Megawatt		PS WPR
	C.I.3	Liczba operacji 0		Liczba operacji 2		Liczba operacji 0		Liczba operacji 3		Liczba operacji 0		Liczba operacji 0		PS WPR
C.II	AKTYWNE SPOLECZEŃSTWO, WSPÓŁPRACA I TOŻSAMOŚĆ LOKALNA													
P.II.1	W.II.1.1	liczba miejsc 0	0	liczba miejsc 0	0	liczba miejsc 18	50	liczba miejsc 18	100	liczba miejsc 0	100	liczba miejsc 0	100	PS WPR

P.II.2	W.II.2.1	liczba koncepcji 0	0	liczba koncepcji 0	0	liczba koncepcji 11	100	liczba koncepcji 0	100	liczba koncepcji 0	100	liczba operacji 0	100	PS WPR
P.II.3	W.II.3.1	Liczba operacji 0	0	Liczba operacji 3	25	Liczba operacji 6	75	Liczba operacji 3	100	Liczba operacji 0	100	Liczba operacji 0	100	PS WPR
P.II.4	W.II.4.1	Liczba operacji 0	0	Liczba operacji 8	50	Liczba operacji 0	50	Liczba operacji 8	100	Liczba operacji 0	100	Liczba operacji 0	100	PS WPR
	W.II.4.2	Liczba operacji 0	0	Liczba operacji 0	0	Liczba operacji 6	100	Liczba operacji 0	100	Liczba operacji 0	100	Liczba operacji 0	100	PS WPR
	W.II.4.3	Liczba operacji 0	0	Liczba operacji 2	100	Liczba operacji 0	100	Liczba operacji 0	100	Liczba operacji 0	100	Liczba operacji 0	100	PS WPR
P.II.5	W.II.5.1	liczba operacji 0	0	liczba operacji 0	0	liczba operacji 0	0	liczba operacji 13	100	liczba operacji 0	100	liczba operacji 0	100	PS WPR
	W.II.5.2	liczba operacji 0	0	liczba operacji 6	50	liczba operacji 6	100	liczba operacji 0	100	liczba operacji 0	100	liczba operacji 0	100	PS WPR
	W.II.5.3	liczba operacji 0	0	liczba operacji 0	0	liczba operacji 3	33,33	liczba operacji 3	66,67	liczba operacji 3	100	liczba operacji 0	100	PS WPR
Wskaźnik rezultatu	C.I.1	Liczba strategii 0		Liczba strategii 0		Liczba strategii 11		Liczba strategii 0		Liczba strategii 0		Liczba strategii 0		PS WPR
	C.I.2	Liczba osób 0		Liczba osób 300		Liczba osób 300		Liczba osób 200		Liczba osób 100		Liczba osób 100		PS WPR
	C.I.3	Liczba osób 0		Liczba osób 100		Liczba osób 200		Liczba osób 100		Liczba osób 50		Liczba osób 50		PS WPR

ZAŁĄCZNIK NR 3 DO LSR: BUDŻET LSR

PLANOWANA WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW NA WDRAŻANIE LSR I ZARZĄDZANIE LSR				
Zakres wsparcia	Program / Fundusz			środki ogółem (EUR)
	PS WPR	EFRR	EFS+	
Wdrażanie LSR (art. 34 ust.1 lit.b rozporządzenia nr 2021/1060)	3 000 000	0	0	3 000 000
Zarządzanie LSR (art. 34 ust.1 lit.b rozporządzenia nr 2021/1060)	662 500	0	0	662 500
Razem	3 662 500	0	0	3 662 500

ZAŁĄCZNIK NR 4 DO LSR: PLAN WYKORZYSTANIA BUDŻETU LSR

FUNDUSZ	ŚRODKI ZAKONTRAKTOWANE W EURO DO:													
	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 30.06.2026		do 31.12.2026		do 31.12.2027		31.12.2028		31.12.2029	
	kwota ogółem (UE + krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE + krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE + krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE + krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE + krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE + krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE + krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR
EFROW	0	0,00%	740000	24,67%	575000	19,17%	400000	13,33%	1025000	34,17%	260000	8,66%	0	0,00%
EFS+	-	-	-	-			-	-	-	-	-	-	-	-
EFRR	-	-	-	-			-	-	-	-	-	-	-	-
RAZEM	0	0,00%	740000	24,67%			400000	13,33%	1025000	34,17%	260000	8,66%	0	0,00%